

ALINTERİ-Sosyal Bilimler Dergisi
ALINTERI-Journal of Social Sciences

Cilt/Volume: 3 Sayı/Issue: 1 Yıl/Year: 2019

Taranan İndeksler/Indexes:

Adres/Address

Kastamonu Üniversitesi İİBF Binası Uluslararası İlişkiler Bölümü Kuzeykent
Kampüsü-Kastamonu/TURKEY

Tel./Phone: +90 366 280 2107

Email: alinterisosyalbilimler@gmail.com

Web: <https://dergipark.org.tr/alinterisosbil>

Temmuz-2019

ASOBİD/AJOSS

@ALINTERİ Sosyal Bilimler Dergisi (ASOBİD) uluslararası hakemli bir dergi olup, yılda iki sayı yayımlanır. Dergide yayımlanan yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir.

@ALINTERI Journal of Social Science (AJOSS) is an international peer-reviewed journal, has been published twice per year. Authors are responsible for the content of their manuscripts.

ALINTERİ

Sosyal Bilimler Dergisi/Journal of Social Sciences
ASOBİD/AJOSS

ISSN: 2564-6583/E-ISSN: 2602-229X

Baş Editör/Editor-in-Chief

Yahya YEŞİLYURT

Editör Yardımcıları/Assistant Editors

Elif SÖNMEZ
Recep GÜLMEZ

Yayın Kurulu/Editorial Board

Cevdet YAKUPOĞLU-Alperen KAYSERİLİ-Hossein SHEIBAN-İbrahim AYKUN-
Songül ALŞAN-Ryan Michael GUNDERSON-Stephen R. GOODWIN-Yasin
ŞERİFOĞLU-Ahmet TOKSOY

Bilim ve Danışma Kurulu/Science and Advisory Board

Enver KONUKÇU-Refik TURAN-Neşe ÖZDEN-Haldun EROĞLU- Ahmet Yaşar
OCAK-Halil BERKTAY-Doğan ÖZLEM-İhsan Süreyya SIRMA-Turgut
KARABEY-Birsel KARAKOÇ-Abdulrahim ABU HUSAYN-Jansaya JABİNA-
Muhsin HALİS-Evangelia BALTA-Mustafa ERDEM-Bülent GÜLOĞLU-Jamil
Poladkhan HASANLI-Maria Pia PEDANI-Nenad MOAÇANIN-Bereket
KARİBAYEV-İ. Ethem ATNUR-Mihai RETEGAN-Geza DAVID-Venera
ISTAYEVA-Elvira Mahammadgizi LATİFOVA-İsa BLUMI-Glenn W.
MUSCHERT-İsmet TÜRKMEN-Gültekin YILDIZ-Salih TUNÇ

Sekretarya/Secretariat

Harun KOÇAK
Nur Seda TEMUR

Kapak Tasarım/Cover Design

M. Çağrı YILMAZ
Köksal BİLİRDÖNMEZ

Hakem Kurulu/Referee Board

Abdulrahim ABU HUSAYN (American University of Beirut-Lebanon)
Abdülkadir GÜL (Erzincan University-Turkey)
Andrey V. KOROTAYEV (State University-Russia)
Bereket KARİBAYEV (Al-Farabi Kazakh National University-Kazakhstan)
Birsnel KARAKOÇ (Uppsala University-Sweden)
Evangelia BALTA (National Hellenic Research Foundation-Greece)
Geza David (Eötvös Lorand University-Hungary)
Haldun EROĞLU (Ankara University-Turkey)
İ. Etem ATNUR (Ataturk University-Turkey)
Jamil Poladkhan HASANLI (Baku State University-Azerbaijan)
Jansaya JABİNA (University of IR and World Languages-Kazakhstan)
M. Serhat YILMAZ (Kastamonu University-Turkey)
Maria Pia PEDANI (Università Ca'Foscari Venezia-Italy)
Mehmet ATALAN (Kastamonu University-Turkey)
Mihai RETEGAN (Universitatea din Bucureşti-Romania)
Muhsin HALİS (Kocaeli University-Turkey)
Mustafa ERDEM (Ankara University-Turkey)
Mustafa ORAL (Giresun University-Turkey)
N. Fahri TAŞ (Erzincan University-Turkey)
Najat SAYEM KHALİL (San'a University-Yemen)
Nenad MOAČANIN (The Croatian Academy of Sciences and Arts-Croatia)
Selami KILIÇ (Ataturk University-Turkey)
Süleyman ÇİĞDEM (Ataturk University-Turkey)
Turgut KARABEY (Erzincan University-Turkey)
Alperen KAYSERİLİ (Ağrı İbrahim Çeçen University-Turkey)
Erol TURAN (Kastamonu University-Turkey)
Gültekin YILDIZ (İstanbul University-Turkey)
Güven DİNÇ (Akdeniz University-Turkey)
Isa BLUMI (Stockholm University-Sweden)
M. Sait DİLEK (Ataturk University-Turkey)
Oktay KIZILKAYA (Kafkas University-Turkey)
Recep ÇELİK (Yalova University-Turkey)
Salih TUNÇ (Akdeniz University-Turkey)
Sedat BİNGÖL (Anadolu University-Turkey)
Ümit KILIÇ (Ataturk University-Turkey)
Vedat KARADENİZ (Erzincan University-Turkey)
Elvira Mahammadgizi LATİFOVA (Baku State University-Azerbaijan)
Glenn W. MUSCHERT (Miami University-ABD)
Hossein SHEIBAN (Stockholm University-Sweden)
İsmet TÜRKMEN (Gaziosmanpaşa University-Turkey)
Venera İSTAYEVA (University of IR and World Languages-Kazakhstan)
Ahmet TOKSOY (Adnan Menderes University-Turkey)
Beishenbek TOGTOGULOY (Kastamonu University-Turkey)
Bülent ŞİĞVA (Erzincan University-Turkey)
Esat AKTAŞ (Bayburt University-Turkey)
Evren KÜÇÜK (Kastamonu University-Turkey)
Fatma ŞİMŞEK (Akdeniz University-Turkey)

Hasan GEYİKOĞLU (Ataturk University-Turkey)
Hidayet KARA (Alparslan University-Turkey)
İbrahim AYKUN (Gaziosmanpaşa University-Turkey)
Kader POLAT (Erzincan University-Turkey)
M. Yunus ÇELİK (Kastamonu University-Turkey)
Metin ÜNVER (İstanbul University-Turkey)
Mevlüt YÜKSEL (Ataturk University-Turkey)
Muhammet GÜÇLÜ (Akdeniz University-Turkey)
Murat FİDAN (Kastamonu University-Turkey)
Murat HANİLÇE (Gaziosmanpaşa University-Turkey)
Nurgül BEKAR (Kastamonu University-Turkey)
Osman EMİR (Karadeniz Technical University-Turkey)
Ryan Michael GUNDERSON (Miami University-ABD)
Savaş EĞİLMEZ (Ataturk University-Turkey)
Songül ALŞAN (Erzincan University-Turkey)
Stephen R. GOODWIN (Yeditepe University-Turkey)
Turan AÇIK (Amasya University-Turkey)
Ufuk ERDEM (Ardahan University-Turkey)
Yasemin AKTAŞ (Bayburt University-Turkey)
Yasin TOPALOĞLU (Ataturk University-Turkey)

YAYIN İLKELERİ

ALİNERİ Sosyal Bilimler Dergisi (ALİNERİ-S) yılda iki defa yayınlanır. Ana dili Türkçe olan dergiye Rusça, İngilizce, Almanca, Fransızca ve diğer dillerde makaleler de kabul edilmektedir. ALİNERİ-S; Tarih, Sosyoloji, Uluslararası İlişkiler ve Siyaset Bilimi disiplinlerinde bilimsel konu ve sorunları araştıran bir dergidir. Özgün nitelikli uluslararası ve ulusal araştırma makaleleri yayımlamayı amaç edinmiş **uluslararası hakemli ve akademik** bir dergidir.

Dergi amacına uygun gönderilecek aday makalenin başka bir dergi veya kitapta yayımlanmamış ve yayımlanmak üzere başvurulmamış olması gerekmektedir. Makalelerinin yayımlanmasını isteyen yazarlar <https://dergipark.org.tr/alinterisosbil> adresine kayıt olup sisteme makalelerini yüklemeleri gerekmektedir. Online olarak başvurusu yapılmayan hiçbir makale dikkate alınmayacaktır. Makale metni, derginin internet sitesindeki Yazım Kurallarında belirtilen şartlara uygun olarak yazılmalıdır. Makaleye ait görsel öğeler var ise bunlar metinden bağımsız, .jpeg veya tiff formatında olmalı ve çözünürlüğünün 300 dpi'den az olmamalıdır. Makalede özet bulunmalı ve özetle en az 150, en fazla 200 kelime kullanılmalı. Özetle çalışmanın sonucundan ziyade bu çalışmaya neden ihtiyaç duyulduğu ve çalışmanın hedefi hakkında bilgi verilmelidir. Kaynak taraması, yöntem, bulgulara da özetle değinilebilir. En az 4, en fazla 6 anahtar kelime kullanılmalıdır. Türkçe kaleme alınan makalenin özeti Türkçe ve İngilizce olmalıdır. Türkçe haricindeki makalelerin özeti ise yazım dili ve Türkçe yazılmalıdır.

Dipnotlar metinde parantez içinde verilmeli, kaynakça bölümü makalenin sonunda yer almalıdır. Metinde kullanılan kaynaklar; yazar soyadı, yayın tarihi, sayfa numarası şeklinde kısaltılmış olarak verilmeli, bir defa kullanılan yayınlar için de aynı kurala uyulması gerekmektedir. Yazar gerekli gördüğü hallerde fazla kullanmamak şartıyla sayfa altı numaralı dipnot da kullanılabilir.

Yayımlanmak üzere gönderilen her makale, baş editör tarafından seçilecek iki hakem tarafından değerlendirilmekte ve yayım konusundaki kesin sonuç baş editör tarafından verilerek yazara üç ay içinde bildirilmektedir. Aday makalenin yayımlanıp yayımlanmamasına yayım kurulu nihai karar vericidir. Makalenin yayım sırasına alınabilmesi için her iki hakemden olumlu görüş alınması şartına haiz olması gerekmektedir. Hakemlerden birisi yayımlanamaz kararı verdiğinde, üçüncü bir hakeme gönderme durumu editör kurulunun takdirine bırakılır. Hakem değerlendirmelerinde araştırmalara ilişkin ham veriler hakemler tarafından talep edildiğinde yazar bu verileri hakemlerle paylaşmak zorundadır.

Yazar, gerektiğinde makalenin yayınlanmasından sonra da bu verileri sağlamakla yükümlüdür. Düzeltme gereken makaleler yazarlarına gerekli düzeltmeleri yapmaları için iade edilir. 1 ay içerisinde düzeltilmesi yapılmayan makaleler yayım aşamasına alınmaz ve sorumluluk yazarına aittir. Yazılar, yayımlansın veya yayımlanmasın iade edilmezler.

Dergimiz ortak yazarlı makale kabul etmektedir. Ancak sayısı üçü geçemez. Ortak yazarlı makalede katkı oranı en yüksek olan yazar ilk sırada yer alır. Diğer isimler katkı oranına göre sıralanır. Yüksek Lisans ve doktora tezlerinden üretilen makaleler ayrı bir ibareyle belirtmeli ve danışmanından onay yazısıyla sunmalıdır.

Kongre, sempozyum, çalıştay vb. gibi yerlerde sunulmuş bildiriler değerlendirilmek üzere dergimize kabul edilmektedir. Ancak yazar başlığın sonuna koyacağı sembol dipnotla bu hususa açıklık getirmelidir. Bu çalışmanın mükerrer olması yahut bildiri kitapçığında da basılması tamamen yazar sorumluluğundadır.

Makalelerdeki fikir ve sonuçlar yazarın şahsi görüşü olup, doğrudan veya dolaylı olarak **ALINTERİ Sosyal Bilimler Dergisi** görüşü niteliği taşımaz. Yazarlar, yayıma kabul edilen yazılarının yayın/telif haklarını dergiye devretmiş sayılırlar. Dergide yayımlanan yazılar kaynak gösterilerek iktibas edilebilir. Tamamen yahut kısmen kopyalanması yasaktır. Dergide yayınlanan tüm makalelere açık erişim sağlanmaktadır.

Dergimize gönderilen makaleler iThenticate İntihal Programı ile tarandıktan sonra değerlendirme aşamasına geçilmektedir. Yapılan intihal analizinde %30'u geçen makaleler düzeltilmesi amacıyla yazara raporla birlikte geri gönderilir. Düzeltmeler için bir aylı süre tanınır. Bu düzeltmeler verilen süre içinde yapılmadığı takdirde çalışma reddedilir. İntihal programına kaynakça olmadan makale yüklenir. %30'luk birimde pay oranlarının dağılımı esastır.

PUBLICATION PRINCIPLES

ALINTERI Journal of Social Sciences (ALINTERI-S) is published twice a year. Articles in Russian, English, German, French and other languages are also accepted. Alnteri-S is a journal which investigates scientific issues and problems in the disciplines of History, Sociology, International Relations and Political Sciences. It is an **international refereed and academic** journal aiming to publish unique international and national research articles.

For the purpose of the journal, the candidate article must be submitted in another journal or book and should not be submitted for publication. Authors who want to publish their articles should register to

dergipark.gov.tr and upload their articles to the system. No articles which are not submitted online will not be considered. The manuscript should be written in accordance with the requirements of the manuscripts on the journal's website. If there are visual elements of the article, they should be in text format independent of .jpeg or tiff and their resolution should not be less than 300 dpi. An abstract should be found in the article and at least 150 and maximum 200 words should be used in the abstract. The abstract should be given information about why this study is needed rather than the result of the study and the objective of the study. The literature review, method and findings can also be mentioned. At least 4, maximum 6 keywords should be used. Abstract should be in Turkish and English. Abstracts of articles other than Turkish should be written in Turkish.

Footnotes should be given in parentheses in the text. Sources used in the text; Author's surname, publication date, page number should be given as abbreviated, the same rules must be observed for once-used publications. If necessary, the author may use the footnote numbered six. Each manuscript submitted for publication is evaluated by two referees to be selected by the editor-in-chief, and the final editor is informed by the editor-in-chief within three months. The editorial board is the final decision-maker for the publication of the candidate article. In order for the manuscript to be published in the publication order, it is required that both reviewers receive positive opinion. When one of the arbitrators decides to make an unpublished decision, a submission to a third referee is left to the discretion of the editorial board. Articles that require a correction are returned to the authors for making the necessary corrections. Articles which are not corrected within 1 month are not taken to the publication stage and belong to the author of responsibility. Manuscripts are not returned or published.

Our journal accepts co-authored articles. However, the number may not exceed three. In the co-authored article, the author with the highest contribution rate takes first place. Other names are sorted by contribution rate. Manuscripts produced from master's and doctoral theses should be indicated in a separate phrase and submitted with approval letter from the advisor.

Congress, symposium, workshop, etc. papers submitted in such places are accepted for consideration in our journal. However, the author should clarify this issue with the symbol footnote that he will put at the end of the title. It is entirely the responsibility of the author to repeat this work or to publish it in the leaflet.

The ideas and results in the articles are the personal opinion of the author and do not constitute the opinion of **ALINTERİ Journal of Social Sciences** directly or indirectly. Authors are deemed to have transferred the publication/copyrights of the articles accepted for publication to the

journal. The articles published in the journal can be quoted by reference. Reproduction in whole or in part is prohibited.

After the articles sent to our journal are scanned with iThenticate Plagiarism Program, evaluation process is started. In the plagiarism analysis, articles exceeding 30% are sent back to the author together with the report for correction. A one-month period is allowed for revisions. If these corrections are not made within the given time, the work is rejected. Plagiarism program is uploaded without article bibliography. The distribution of the share ratios in the unit of 30% is essential.

İÇİNDEKİLER/CONTENTS

Esmâ MUTLU

KÜRESELLEŞEN DÜNYADA KÜLTÜR-SANAT SPONSORLUĞU
VE FESTİVALİZM
(Art and Culture Sponsorship and Festivalism in the Globalising World)
1-21

Furkan YILDIZ

KADIN VE SUÇ: TÜRKİYE'DE KADIN VE ORGANİZE SUÇ
İLİŞKİSİ
(Women and Crime: The Relationship Between Women and Organized
Crime in Turkey)
23-41

Gülsüm ÇALIŞIR-Fatih AKSOY

KAMU KURUMLARINDA SOSYAL MEDYA KULLANIMI:
KASTAMONU İL KÜLTÜR VE TURİZM MÜDÜRLÜĞÜ ÖRNEĞİ
(Use of Social Media in Public Institutes: Kastamonu Provincial
Directorate of Culture and Tourism)
43-65

Murat SERDAR-Gülnur ÖZER

AZİZ ANTHONY ATEŞİNİN ORTA ÇAĞ AVRUPA TOPLUMUNA
ETKİLERİ
(The Effects of St. Anthony's Fire on Medieval European Society)
67-76

Ali KAŞIYUĞUN

BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI'NDA ERMENİLER ve ERMENİLERE
YÖNELİK UYGULAMALAR: ADIYAMAN ÖRNEĞİ
(The Practices Intended For Armenian And Armenians in The World War
First: Sample of Adıyaman)
77-93

YAZIM KURALLARI/WRITING RULES

95-97

ETİK SORUMLULUK VE POLİTİKALAR/PUBLICATION ETHICS

98-102

KÜRESELLEŞEN DÜNYADA KÜLTÜR-SANAT SPONSORLUĞU VE FESTİVALİZM*

Esmâ MUTLU†

Öz

Günümüzde küreselleşme kapitalizmin üretim ve tüketim mantığı üzerinden hareket ederek kendi hegemonyası altında dünyanın tekipleşmesini sağlayarak insanlar arasındaki farklılıkları ortadan kaldırmayı amaçlamıştır. Küreselleşme teknolojik ve kitle iletişim araçlarına bağlı olarak kültürel ürünleri metalaştırarak ve insanları kontrol altında tutma stratejisiyle kültür, sanat ve hayatın her alanına sızmaya çalışmıştır. Günümüzde kurum veya şirketler imajını güçlendirmek için ticari bir fayda beklentisi içerisinde hareket ederek kültür ve sanat organizasyonları gibi faaliyetleri desteklemektedirler. Festivaller geniş kitlelere ulaşabilmek için önemli halkla ilişkiler aracı olarak kabul edilir. Festivaller kültürel ve sanatsal unsurların sergilendiği bir organizasyonun yanı sıra kültürlerarası etkileşime de katkı sağlar. Araştırmada küreselleşmenin günümüz toplumu üzerindeki etkilerine değışen teknolojinin küreselleşmeyle ilişkisine yer verilmiştir. Kapitalizmle birlikte kültür ve sanatın nasıl bir değışim sürecinden geçtiği incelenmiştir. Çalışma kapsamında sponsorluk kavramının tarihi gelişimi kültür ve sanat organizasyonlarının destekleyen kurum ya da kuruluşları sponsorluğa teşvik eden nedenler incelenmiştir. Bu çalışma ayrıca festivallerin toplumlara olan katkılarını festivallerin sanat ve farklı disiplinlerle birlikte olan ilişkisini ve festivallerin kültürel etkileşimini içermektedir.

Anahtar Kelimeler: Kültür, Sanat, Küreselleşme, Sponsorluk, Festival.

Art and Culture Sponsorship and Festivalism in the Globalising World

Abstract

Nowadays, globalisation aims to eliminate the differences between individuals by standardising the world under its hegemony on the basis of the production and consumption principles of capitalism. Globalisation tries to penetrate into the culture, art and all aspects of life by commodifying cultural products and through its strategy of keeping people under control via technology and mass communication. Today, institutions and companies support culture and art events

* Geliş Tarihi/Received Date: 08.03.2018-Kabul Tarihi/Accepted Date: 28.06.2019

DOI: 10.30913/alinterisosbil.403363

Atıf Künyesi/Citation:

Metin içi/ In Text: (Mutlu, 2019, Sayfa No)

Kaynakça/ References: Mutlu, E. (2019). Küreselleşen Dünyada Kültür-Sanat Sponsorluğu ve Festivalizm. *Alinteri Sosyal Bilimler Dergisi (ASOBİD)*, 3(1), ss.1-21, Doi: 10.30913/alinterisosbil.403363.

† Hacı Bayram Veli University, Faculty of Fine Arts, Department of Painting, e-mail: esma-mutlu@outlook.com

or similar activities to strengthen their images and gain commercial benefits. Festivals are considered to be important public relations tools to reach out to the masses. They not only exhibit cultural and artistic elements but also contribute to interaction between cultures. This study deals with the effects of globalisation on contemporary society and the relationship between globalisation and changing technologies. Moreover, the transformation of culture and art, along with capitalism, is explored. The study investigates the historical trajectory of the concept of sponsorship and the reasons that drive institutions and corporations to become sponsors. It also addresses the social benefits of festivals, the relationship of festivals with art and other disciplines and the cultural interactions of festivals.

Keywords: Culture, Art, Globalisation, Sponsorship, Festival.

INTRODUCTION

Although contemporary art pretends to be dead set against the current world order and global capital through its subject matter, figures and unique rules, it has actually been further integrated into the masses because of the effects of capitalism, which has become the only economic system in nearly all of the world after the fall of the Berlin Wall and the subsequent end of communism in the Soviet Union (USSR) (Stallabrass, 2004, p.12). The art world also participated in globalisation under the influence of capitalism by organising global events and activities. Because of globalisation, which overwhelmed the world particularly in the last quarter of the twentieth century, global cultural events have become more widespread. This change has not only happened in the field of art but also in sports and the sciences. International events have been organised under the influence of the expansionist policies of big businesses (Aydin, 2016, p.2).

Consequent to globalisation, big corporations and institutions spend some of their profits under the name of social responsibility, thus sacrificing part of their profit. However, all this spending aims at legitimising their future profits and increasing the recognition of their companies and products. Such a method is called sponsorship. Nowadays, sponsorship activities appear as marketing, advertising and public relations instruments to create and publicise a product's or a company's image (Gezgin, 1997, s.5). Corporations plan their sponsorship activities very meticulously to determine the field that they will sponsor and the amount and nature of profit an activity will bring to society and the corporation. As a result of their detailed planning, corporations have developed an interest in festivals. Festivals revive cultural legacy and identity, which are integral parts of society, and contribute to economic development and employment. Moreover, they offer a marketplace for the cultural products that attract specific participants, and by doing so, they involve commercial activities. International trade has recently become an advanced and complex discipline that studies the complexities of the international business environment.

With festivals having thus become increasingly important business activities in the globalising world, a lot of international corporations and companies have established special teams that work on festivals, which can present products that are related to the useful aspects of life instead of hedonic consumption by consumers because they involve various product categories. This study deals with the effects of globalisation on cultural and art events in the contemporary world order and also with the reasons for which these events are supported. Their interactions with festivals, which

attract specific participants and thus provide a good place for marketing and publicity, are also discussed.

GLOBALISATION

Today, globalisation is used to refer to standardisation. In particular, sovereigns have aimed to establish a world where everybody thinks, consumes and basically lives uniformly, thereby consolidating their powers and making societies easier to govern. Globalisation is known as the standardisation of the world according to the capitalist production and consumption principles and under the domination of capitalism. (Aydin, 2012, p.3). The principle of multinational capitalism involves dominating and colonising culture and through culture all aspects of daily life. This phenomenon is considered to be the elimination of critical distance and the possibility of cultural politics that is based on this distance. (Sahiner, 2015, p.134) Moreover, the fundamental dynamic of globalisation, namely, mobility, aims to root out everything local and absorb them to create a global and artificial cultural mobility. This artificial culture is governed by capital to keep the production and consumption relations of individuals and societies under control. Furthermore, capitalism is the strongest force that is employed for globalising culture. It is now hard to distinguish between media, advertisement and art both structurally and functionally (Balzac, 2005, p.130). 'In the ancient era, sophists could reach a limited number of people, but today they can mislead the whole nation through systematic media' (Aydin, 2012, p.5).

In this context, communication and communication technologies play a crucial role in globalisation. The close relationship between communication technologies and globalisation can be easily seen, considering the emergence of informatics, privatisation, prodigious growth of some firms, market fluctuations and to a greater extent, the proliferation of satellite communication, penetration of computer technologies into every aspect of our lives and expansion of cultural products through commodification (Coskun, 2014, p.499) owing to globalisation. Conversely, nowadays culture has similarities with many other things. Magazines, movies and radio constitute a system. All these fields are in totality not only in themselves but also among themselves. In this way, culture has become an industry that follows the rules of production in a typical commodity production department. Therefore, cultural production turned into a part of the capitalist economy (Aydin, 2012, p.5).

Simultaneously, by organising global events, the world of art has also quickly adapted itself to the expansionist politics of capitalism, which dominates nearly all the world. The trend of global cultural events began, to a large extent, in the '90s. This situation in the fields of modern arts,

other arts areas, sports and science shows similarities to the cultural expansionist aspect of transnational corporations (Aydin, 2012, p.2).

As is well known, the increasing amount of objects and material products around us, in other words, the change in the ecology of the human species, has brought about an astonishing abundance of consumption. People in this abundance are surrounded not by other people but by objects. In the current stage of capitalism, production is clearly organised in a way such that it encapsulates consumption (Coskun, 2014, p.500). According to Yarimci, what Roche calls 'large-scale events', whether they are commercial events such as trade fairs; art events such as biennales or sporting events such as the Olympics, have caused many participants and audiences to travel ever since they began to be organised. Moreover, these large-scale events have attracted the attention of the public opinion worldwide after the development of mass media. Maurice Roche argues that these events create 'global moments of concentration' and that they have the characteristic of constituting, displaying and reflecting globalisation. In other words, the concrete flows that enable large-scale events constitute an important aspect of globalisation (Yardimci, 2014, p.27).

ART AND CULTURE SPONSORSHIP

Sponsorship is the allocation of resources such as labour, money and equipment to an activity or event to realise it through an organisation. In other words, sponsorship can be defined as business investments made in shows and activities on mass media without paying for time or venue (Karadeniz, 2009, pp.63-64). Although the transition to an industrial society and the increasing competition changed the meaning of sponsorship, its beginnings can be traced back to ancient times. Patronage was known as a supportive activity in ancient times. Patronage referred to supporting and protecting artists, and those who engaged in it were called patrons. No publicity or benefit was expected from patronage. This situation corresponds to what foundations do today. The important point is that the aims of these activities do not include advertising. If an activity brings benefits or profit, then that activity can no longer be defined as patronage (Tasdemir, 2001, p.98). While ancient nobility supported art and artists without any expectations except fame, nowadays corporations and companies become sponsors to improve their image, reach their target market and make profits (Yagiz, 2012, p.43). Currently, sponsored festivals are frequently used as an effective communication tool to reach the target market via music, sports or exhibitions (Karadeniz, 2009, p.64). In this context, the goal of sponsor corporations seems to be to improve their corporate image. Moreover, for the managers of these corporations,

sponsorship is regarded as a good marketing communication medium today (Parsehyan, 2016, p.18).

Another reason that drives big businesses and corporations to become sponsors is that the public funding is very low. This situation increases the importance of sponsorship. Public budget allocated to cultural projects is really low in Turkey when compared particularly with European countries. For example, more than 70% of the festival budget of Istanbul Foundation for Culture and Arts (IKSV) is provided by corporations. The spread of sponsorship has caused big business groups to establish their own art galleries, publishing houses and museums; this, in turn, has brought about a shift from the public sector to the private sector (Turkdogan, 2014, s.286). Tao Wu argues that if a 'correct' relationship is established between the products and services of a company and the event or institution that is being supported, regardless of how well hidden the sponsorship is, it will still end up being a marketing campaign. When there is no obvious direct connection between the products of a company and the activity that it sponsors, then it is still marketing; the marketing of the image of an 'enlightened company' (Tao Wu, 2014, p.219).

In the EU and the US, art institutions are managed by professional managers and marketing experts. These people employ culture and art experts and curators. In this organisational structure, artists can only reach out through curators or collectors. Moreover, the only way artists can prove themselves and survive is through obtaining a share from the symbolic capital to get wealthier (Sahiner, 2015, p.134). It is well known that CEOs and executive board members of companies play crucial roles in the management of cultural and art institutions. According to studies, three quarters of the top management from the US and more than half of the managers from the UK are active in sponsorship activities. In the light of these results, it can be seen that top managers are involved in the arts directly during the decision process of their sponsorship activities by determining art and content policies. Despite their busy work schedules and restricted time, these managers are active in well-known charities and non-profit art and culture institutions to improve their images and gain publicity (Tao Wu, 2014, pp.210-211).

Art and culture sponsorship is not only meant to protect and improve the culture of a society but also something to which sponsor institutions and corporations aiming for an enlightened company image can contribute in line with their own goals. A significant part of the cultural and artistic events in Turkey takes place in Istanbul, a city with a historical, cultural and artistic legacy. Istanbul is not only the art and culture centre of Turkey but is also a meeting point of the art and culture of the East and the

West. Istanbul is also a very important trade centre. Istanbul has made great contributions to arts and culture. Most of the contribution to arts and culture organisations are provided by state institutions and companies (Aksoy, 2011, p.30).

Furthermore, galleries and museums nowadays try to introduce new faces into the market as a strategy of propping up those seeking stardom to profit from and create more competition through them. Transnational companies, which pay for the expenses of these large-scale events despite their multimillion costs, emphasise their own brands through the arts by utilising advertisement and marketing techniques. This way, capitalism, as opposed to the avant-garde movement fighting against the commercialisation of arts, can decide which artists will come into prominence (Sahiner, 2015, p.130).

Arts and culture sponsorship generally takes the form of sponsorship of publishing, radio, television, music or exhibition. The sponsorship of performance arts includes ballet, theatre, opera and similar shows with performance focus. The names of the institutions, corporations and companies that sponsor these kinds of events are listed in posters, press releases, invitations and programmes. Exhibition sponsorship holds an important place among arts and culture sponsorship activities. Sponsor institutions can also support the works of fine art such as sculpture, painting and photography by providing venues, transport and/or financial support. The reason behind sponsor institutions, corporations and companies turning their face towards exhibition sponsorships in particular is to leave a permanent and positive image in the eyes of the target group. Furthermore, music sponsorship activities are also an important part of arts and culture sponsorship. Corporations choose the music that they will sponsor according to their target group; conformity of the type of music to the image of the corporation and the fame of the artist chosen enable the company to reach its target group (Tasdemir, 2001, p.100).

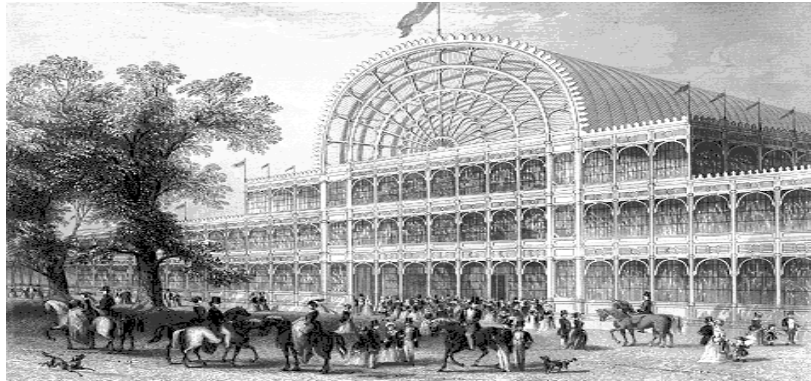
In the context of arts and culture sponsorships, the Istanbul Foundation for Culture and Arts (IKSV) is the first institution to provide significant amount in sponsorships. Istanbul Music Festival, the flagship event of festivals in Istanbul, originated at a time when festival sponsorships were neither as common nor as well-known as they are now. It was organised for the first time in 1973 under the name Istanbul Festival and with a budget of 8.5 million liras. Ticket sales accounted for 2.8 million of this budget; 5 million of it was sponsored by wealthy individuals and companies and only the rest of the festival budget was provided from the budgets of the related state institutions; The Ministry of Foreign Affairs, Ministry of Culture and Tourism, Turkish Tourism and Automobiles

Association. In other words, more than 30 percent of the budget of the first Istanbul Music Festival was provided by sponsors, and this amount is more than the public funding (Yardimci, 2014, p.97). Furthermore, the support of Akbank particularly for jazz festivals but also for various other arts events and contemporary art exhibitions hosted at prestigious galleries such as Aksanat is seen as an exposition and emphasising of its own popularity. Similarly, the support of Eczacıbaşı Holding for Istanbul Biennales and other large-scale events via their IKSİV and Istanbul Modern projects is a show of power by the symbolic capital. Specifically, big businesses sustain this relationship through biennales and festivals that take place regularly (Sahiner, 2015, p.136).

FESTIVALISM

Festivals can be described as social and cultural activities that take place at specific times for different purposes. Festivals provide opportunities to societies not only to cherish their unique cultural traditions but also to attract tourists and local visitors. Festivals are considered to be activities, and people travel to certain destinations to participate in them. Festivals include various themes such as culture, music, food and beverage, arts and sports. Festivals play a crucial role in providing social and cultural benefits to the communities they originate in (Tanford & Jung, 2017, p.209).

The first industrial festival was organised in 1798 in Paris by Jacques Louis David. Titled the 'Paris Exhibition', it was also described as an industrial fair and various products such as jewellery, textiles, furniture and clocks were exhibited in this show. This festival was regarded as the festival of the individual who was freed from the constraints of guilds. The second half of the nineteenth century is known as the period when industrial activities made great progress.

Picture-1: The Great Exhibition, 1851, Crystal Palace, London

Picture-2: The Great Exhibition, 1851, Crystal Palace, London (interior)

Due to the great industrial transformation, exhibition models turned into an idea of universal exhibition, which Minardi calls 'Spectacular Festivals of Capitalism'. In the festivals organised thereafter, the festive atmosphere of the Paris Festival was felt even more strongly than did other festivals. The age of capitalism's global victory unfolded and was crowned with festivals that were the new giant ceremonies of self-celebration. They were devoted to the glory of the progress. They were all covered in monuments that were fit for kings. They exhibited products whose numbers

and diversity were increasing day by day. They attracted astronomical numbers of foreign and local tourists. In the nineteenth century, the concept of entertainment, previously outside the living space, entered into everyday life with universal exhibitions. Accordingly, it has been observed that the huge difference between the formal and practical characteristics of the old exhibitions and the characteristics of festivals of this day is slowly disappearing (Mualla, 2016, pp.18-21).

Picture-3: 1862 International Exhibition, London

Although these giant events were magnificent, it is known that national festivals overshadowed the giant exhibitions as tools of national publicity. Other reasons for their failure were their inability to provide long-term publicity possibilities unlike festivals and their being bereft of the pedagogic power of multifaceted events (Artun, 2016, p.259). From a global perspective, the increase in the number of festivals is palpable today. The reasons for the increase in the number and diversity of festivals are that they are seen as tools for publicity to improve the image of the institution or the location that organises it and that, most importantly, they strengthen the relationship between the local population and their audience and consolidate social and cultural identity (Yalim and Kurban, 2013, p.869).

As is known, capitalism does not provide a suitable environment for arts to prosper; if a capitalist requires art, it is either for investment purposes or to spice up their private life. Despite this, it is also obvious that capitalism creates also for arts the same infinite resources it creates for production purposes. Capitalism paves the way for artists to invent new

thoughts and emotions. It is due to the opportunities offered by capitalism that traditional borders have been surpassed. Instead of espousing a worldview that is not very open to change, the development of arts has kept pace with the world even as both continue to develop. This way, capitalism contributed to the creation of expressive and unique works of art (Fischer, 2016, p.68). In this sense, festivals and biennales fulfil important roles, involving also various other disciplines, such as culture, economics, politics and public relations. The breaking out of festivalism, with reference to big touristic events, from the traditional exhibition form is entirely linked to sub-branches such as performances, movies, panels, speeches and interesting shows. Festivalism provides grounds for discussion between different disciplines and attracts a less elite crowd by transforming biennales from pure exhibition venues into places where knowledge is produced and disseminated. Francesco Bonami Documante, who curated the Venice Biennale in 2003, mentions that it is no longer possible to refer to biennales as exhibitions: 'I feel very close to Rem Koolhaas' architectural ideas: A building is no longer a building but a formation with multiple purposes. Similarly, biennale exhibition is now a thing that includes a lot of views and functions' (Köksal, 2008). These multidimensional cultural festivals are regarded as tools of public relations and cultural diplomacy; therefore, their main purpose is considered to be providing a ground for art organisations to impose their ideas (Artun, pp.201-256).

The reason why festivals have been dominated by the elites is that they are no longer seen only as arts events. They are in fact assumed to be triggers for globalisation and economic recovery. This assumption is the only reason for the increase in the number of festivals and biennales after 1990s (Yardimci, 2014, p.12). According to Roche, the audience of festivals and biennales has the opportunity to both transform the environment that they will be in and also create new meanings by interpreting the work that is presented to them, thus challenging the imposed meaning. That is why festivals and biennales reproduce the social stratification around the axis of symbolic capital, thereby carrying the potential to change the existing social structure. As is the case with other international art events, the importance of the Istanbul Biennale lies here; the biennale, which, as a series of events throughout the year and as an influential institution that is getting ever more professional by the day, has the potential to revitalise the critical thinking in the urban areas, which are being increasingly commercialised. The significant increase in the number of spectacular museums, giant exhibitions, biennales and festivals in the past 20–30 years is not disassociated from the processes of gentrification. The exhibition manager of the 2nd Istanbul Biennale, Beral Madra, says:

‘Politicians have started to use culture as an intermediary, private sector as a billboard, and media as a tool to create sensation’ (Artun, 2006).

Festivals are an important feature of globalisation and economic recovery. They are also seen as social celebrations with important purposes and attractive touristic activities. Therefore, they drive participants into social activity, and they also provide an income for the locality in which they take place. Thus, even a small locality can make a big impact with the festival that it organises. This situation is also dependent on the current developments in the communication technologies. Thanks to them, interest and participation in festivals can be increased each day and even tourists can be attracted to the neighbourhood outside the festival period (Sengul and Genc, 2016, p.86).

In this context, despite the existence of political instability and unrest, cultural tourism in the Middle East/North Africa (MENA) region has developed significantly. The number and scope of cultural activities and festivals have increased significantly in recent years. Iran, which is an important state in the region, has a great deal of potential to organise events and festivals to increase its tourism potential. In fact, local festivals are organised each year during springtime in Iran. The purpose of these festivals is to revive the local traditions. These festivals, which publicise the local crafts, dishes, and traditions, attract many domestic tourists. For this reason, festivals play an important role in the success of the region. Moreover, festivals contribute to the regional economy by image making. Thus, they contribute to the life and safety of the local population. Likewise, the Turkmen Sahra Region, which is an important region in Iran, hosts a couple of local festivals each spring (Akhoondnejad, 2016, pp.468-469).

According to Ted M.G. Tanen, who is the head of the Indian–American Education and Culture subcommittee and the head organiser of the Indian Festival, festivals are more effective when compared with the large-scale exhibitions that are organised only once: ‘The other events that surrounds the exhibition will increase the impact and create opportunities for a lot of other activities to be added to the programme’. Tanen is quite straightforward about the reasons why countries want to organise festivals: ‘A country may want to improve its image in the USA or encourage tourism to open new markets for its products’. National cultural festivals create opportunities for countries to circulate their capital for them to benefit from the future business developments (Artun, 2016, pp.260-261).

Furthermore, festivals are the most important step taken to establish cultural contract with the West. While taking this step, nation-states also take their legacy into consideration (Yardimci, 2014, p.29). As is known,

Istanbul is at the heart of cultural transformation and gentrification in Turkey because of globalisation. Besides the business world, local governors, politicians and intelligentsia have also supported these transformations and fulfilled their duty in terms of globalisation. The festivals of Istanbul not only support art and facilitate cultural interaction but also contribute to the success of Istanbul. Executives of Istanbul Foundation for Culture and Arts (IKSV) want to create a bright urban image for Istanbul, and to do so, they organise conferences and festivals abroad, as they state: 'Anywhere our name is mentioned, Istanbul is now a brand' (Yardimci, 2016, p.71).

The International Istanbul Festival was organised for the first time between 15 June and 15 July 1973 with the support of IKSV. The organisation that was titled 'Istanbul Festival' included performances of opera, classical ballet, traditional music, jazz, contemporary dance, classic music, cinema, visual arts, pop music and theatre. After 1986, biennales, jazz, cinema, theatre and similar activities were regarded separately, and this made the music festival to gain an identity of its own. It was consequently renamed to 'Istanbul Music Festival'. IKSV, which is a member of the European Festivals Association and the organiser of the festival, chooses special locations as venues for its events. Some of these places are as follows: Aya Irini Church, Istanbul Archaeology Museum, Bulgarian Church, Sureyya Opera House and Topkapi Palace. The recitals and concerts, which are mainly sponsored by Borusan Holding and conducted in these places, attract a great deal of attention.^{‡§}

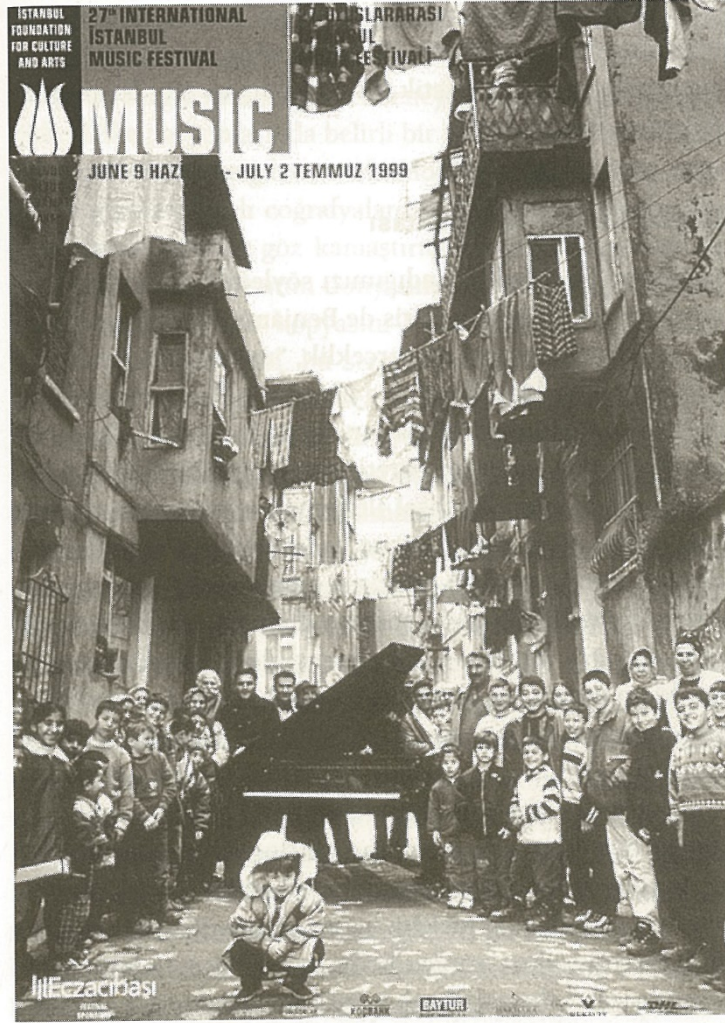
[‡] <http://www.turcebilgi.com>

[§] arsiv.kultur.sabah.com.tr

Picture-4: 1973 The Poster of the I. Istanbul Festival

Istanbul Festival, which was organised by IKSŞ under the leadership of Dr. Nejat F. Eczacıbaşı, presented the best examples of the artistic creativity of Turkey and many other countries. Furthermore, as a special project, Vivaldi's Bajazet Opera was staged on the 700th anniversary of the Ottoman Empire as part of the celebrations. Thanks to the Orchestra conductor, violinist and musicologist Fabio Biondi's generous efforts, Vivaldi's 4.5-hour long opera was reduced to 2.5 hours. This version of Bajazet, staged for the first time in the world and in the Aya İrini Museum at that as part of 27th International Istanbul Music Festival drew great interest.

Picture-5: Music festival poster, 1999

Istanbul Festivals are organisations that show the East–West divide clearly. The constitution of this duality varies: sometimes, Western Arts and Culture stand out, but at other times, the legacy of the East, which is now taken over by Istanbul, or the historical richness of Istanbul is emphasised. IKSVM contributes a lot to cultural interaction by presenting Istanbul to the Turkish audience as a stage for Western arts and to the Western world as an inheritor of the exotic East (Yardimci, 2016, p.77).

There are more than 1000 festivals that are organised in Turkey. In Table 1, we present you some of them, ones which we consider the most important.

Table-1: Examples of Art and Culture Festivals in Turkey.

ART AND CULTURE FESTIVALS		
NO	Name	Organiser
1	International İstanbul Film Festival	Istanbul Foundation for Culture and Arts (IKSV)
2	International Istanbul Theatre Festival	Istanbul Foundation for Culture and Arts
3	Yapi Kredi Art Festival	Yapi Kredi Culture Arts Publishing
4	International Izmir Film Festival	Foundation for Fine Arts Education and Culture
5	Aspendos Opera and Ballet Festival	T.R. Ministry of Culture and Tourism, Directorate General of State Opera and Ballet
6	International Ankara Film Festival	World Mass Media Research Foundation
7	Altın Koza International Film Festival (The Golden Boll)	Koza Culture and Tourism Services Inc.
8	International Silifke Music and Folklore Festival	Silifke Municipality
9	Ceramic Festival	Bozuyuk Municipality
10	Hittites Fair and Festival	Corum Municipality
11	GAP Youth Festival	GAP Regional Development Administration
12	International Ankara Caricature Festival	Cartoon Foundation
13	International Turkish Language Music Festival	Denizli Metropolitan Municipality
14	International Izmir Festival	Izmir Foundation for Culture Arts and Education
15	Antalya Golden Orange Film Festival	Golden Orange Foundation for Culture and Arts
16	Akbank Jazz Festival	Akbank Arts Inc.

17	Istanbul Jazz Festival	Istanbul Foundation for Culture and Arts
18	International Ankara Music Festival	Sevda Foundation for Cenap and Music
19	Barisarock Festival	Barisarock Collective
20	International Istanbul Music Festival	Istanbul Foundation for Culture and Arts
21	International Mersin Music Festival	Mersin Foundation for Art Activities
22	Zeytinli Rock Festival	POEM Organisation
23	Europe Jazz Festival	Izmir Foundation for Culture and Arts
24	Blues Festival	Bursa Municipality
25	One Love Music Festival	One Love Organisation
26	Marmaris Maritime and Spring Festival	Marmaris Municipality
27	International Alanya Jazz Days	Alanya Municipality
28	Nilufer Music Festival	Nilufer Municipality, Foundation for Culture and Arts
29	Tuborg Goldfest Festival	Tuborg Gold
30	Kusadasi Youth Festival	Kusadasi Municipality
31	Cukurova Rock Festival	Milyon Production and Organisation
32	Bilkent International Anatolian Music Festival	Bilkent University
33	Cesme Classical Music Festival	Cesme Municipality - Mimar Sinan Fine Arts University
34	Alacati Herb Festival	Cesme Municipality

CONCLUSION

Globalisation, which aims to establish a single world order and a standardised lifestyle, dominates all of human life. It caused changes in nearly all domains of life, including the economic, political, cultural and artistic ones. Nowadays, globalism, which is accelerating due to the mass media, is taking on a shape that is determined by the production and consumption logic of capitalism, which is why it targets commodity production and sees the world as an industrial one.

This new world order that has emerged due to globalisation also overwhelmed the world of art. Works of art, which used to be seen as unique narrative types or expressions of an internal world, can now be seen as commercial elements. Art, seen as a source of capital, is an advertising tool in the hands of institutions and companies. Institutions, corporations and companies support large-scale organisations because they see them as energisers of the economy and also as being effective communication tools. However, for art institutions to survive and for the funding of large-scale events such as festivals, there is a need for support from state institutions, corporations and companies. Festivals overshadow traditional exhibitions because they can incorporate more disciplines and they facilitate cultural interaction. Therefore, festivals have cultural, political, economic and touristic importance.

BIBLIOGRAPHY

- AKHOONDNEJAD, A. (2016), Tourist Loyalty To A Local Cultural Event: The Case of Turkmen Handicrafts Festival, *Tourism Management*, 52.
- AKSOY, H. (2011), *Evaluation the communication effectiveness at the multiple sponsorship: A study on fair sponsorship* (Doctoral dissertation, Selçuk University Social Sciences Institute). Konya.
- ARTUN, A. (2016), *Arts and Cultural Politics in the Age of Arts, Politics and Culture*, İstanbul: İletisim Publishing.
- AYDIN, S. (2012) The relationship of Arts and Capital in the context of Globalisation, *Ataturk University Institute of Fine Arts Journal*, 29.
- COSKUN, N., ZÖHRE, H. (2014), Halloween in Turkey in the Context of Globalisation and Spread of Consumerism, *Turkish Studies – International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(3).
- FERDINAND, N., Williams, N. (2013), International Festivals as Experience Production Systems, *Tourism Management*, 34.
- FISCHER, E. (2016), *The Need for Art*, Words Publishing, İstanbul, 2016.
- HAYWOOD, R. (1994), Sponsorship (Translated by. Okay. A), *Marmara Communication Journal*, 5.
- GEZGIN, S. (1997), Long-term Profit Growth, *Istanbul University Communication Faculty Journal*, 6.
- KARADENİZ, M. (2014), The Importance of Sponsorship Activities in Terms of Marketing Communication, *Maritime Science and Engineering Journal*, 5(1).
- KÖKSAL, A. (2008), *Biennales and Beyond*, İstanbul: Yapi Kredi Publishing, 108.
- MUALLA, G. (2013), *Deterritorialization (M.A. Thesis, Hacettepe University Institute of Fine Arts)* Ankara.
- MUALLA, G. (2016), The Spatial Experience; From Universal Exhibitions to Contemporary Art Fairs, *Tukhe Journal of Arts and Design*, 1(1).
- PARSEHYAN, B. (2016), Sponsorship of Artistic Organisations and İstanbul Biennale, *Yildiz Journal of Art and Design*, 3(1).

- SAHINER, R. (2015), *The Crisis of Representation in Contemporary Arts; Contemporary Theories and Beautiful Discussions*, Ankara: Utopya Publishing.
- SENGUL, S., GENÇ, K. (2016), Use of Regional Cuisine as A Supportive Product Within the Scope of Festival Tourism: A Study On Mudurnu Silk Road Culture Art and Tourism Festival, *Pamukkale University, Institute Of Social Sciences Journal*, 23.
- WU, C. T. (2014), *Privatization of Culture*, İstanbul: Communication Publishing.
- TANFORD, S., JUNG, S. (2017), Festival Attributes and Perceptions: A Meta-Analysis of relationship with satisfactor on and Loyalty, *Tourism Management*, 61.
- TASDEMİR, E. (2001), Sponsorship: An Effective Tool to Reach the Target Market, *Selcuk University, Academic Journal of Faculty of Communication*, 2(1).
- TURKDOĞAN, T. *Arts, Culture, Politics: Postmodern Discussions*, Ankara: Nobel Publishing.
- YARDIMCI, S. (2014), *Urban Transformation and Festivalism: Biennale in Globalizing Istanbul*, İstanbul: İletisim Publishing.
- YAGIZ, Y. (2012), *Culture and Art Projects of Banks: The Case of Salt Project of Garanti Bank (M.S. Thesis, Istanbul Culture University, Institute of Social Sciences)*. İstanbul.
- YALIM, F., Kurban, S. (2013), Making Use of Festivals as A Means Of Public Relations in the Process Of Creating Environmental Consciousness in Cities: Research on Participants in Ecofest İstanbul, *Selcuk University, Academic Journal of Faculty of Communication*, 7(5).

Online Sources

- Türkçe Bilgi. (n.d.). Retrieved December 15, 2017, from <http://www.turkcebilgi.com/>
- Kültür Sanat (n.d.). Retrieved December 15, 2017, from <http://arsiv.kultur.sabah.com.tr/>

Visual Sources

Picture 1:

- <https://www.google.com.tr/search?q=londra+evrensel+sergisi&source=lnms&tbn=isch&sa=X&ved=0ahUKEwjbfKygJLYAhX>

IY1AKHcyyCicQ_AUICygC&biw=1438&bih=661#imgrc=LTx
dd8czztB4qM:&spf=1513546585211 Date accessed: 18.12.2017

Picture2:

https://www.google.com.tr/search?q=londra+evrensel+sergisi&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwjbjfKygJLYAhXIY1AKHcyyCicQ_AUICygC&biw=1438&bih=661#imgdii=98TZZROHWSxlCM:&imgrc=PwzHpPfNg-mNjM:&spf=1513547655942 Date accessed: 18.12.2017

Picture 3:

https://www.google.com.tr/search?q=londra+evrensel+sergisi&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwjbjfKygJLYAhXIY1AKHcyyCicQ_AUICygC&biw=1438&bih=661#imgrc=jMnYFWJV7Fbb3M:&spf=1513546585211 Date accessed:
18.12.2017

Picture 4:

<https://plus.google.com/+%C4%B0stanbulK%C3%BClt%C3%BCrSanatVakf%C4%B1>

Picture 5: Yardimci, S. (2014), *Urban Transformation and Festivalism: Biennale in globalizing Istanbul*, İstanbul: İletisim Publishing, 55.

KADIN VE SUÇ: TÜRKİYE’DE KADIN VE ORGANİZE SUÇ İLİŞKİSİ*

Furkan YILDIZ†

Öz

Suç ve suçluları konu alan kriminolojinin, ortaya çıktığı dönemden beri kadın suçluluğu konusunda detaylı araştırmalar yürütülmektedir. Bu çalışma, kadın suçluluğu konusunu kriminolojinin ışığı altında ve toplumsal cinsiyet perspektifinde değerlendirerek, Türkiye örneğinde kadınların organize suç veya çete suçlarında lider konumda oldukları örnek olayları değerlendirmiştir. Çalışmada, 2008-2018 tarihleri arasında gazete haberlerine kadınların lider oldukları suçlar olarak yansıyan suçların yanı sıra Türkiye’de artan kadın suçluluğunun nedenleri de kriminolojik olarak değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmelerin neticesinde, çoğu suçta mağdur olan kadınların da suç işleyebildikleri söz konusudur. Kadınların işledikleri suçların hemcinslerine karşı veya onları kullanarak bir suç işledikleri dikkat çeken bir gerçeklik olarak karşımıza çıkmıştır. Kadınlar, erkekler kadar suç içinde olmasalar bile özellikle fuhşa aracılık etmek, yer temin etmek, kadınları bu amaçla çalıştırmak, evrakta sahtecilik, hırsızlık ve nitelikli dolandırıcılık gibi suçlarda karşımıza aktör olarak çıkmaktadırlar. Çalışmanın önemi, suç konusunda, büyük oranda mağdur olan kadınların suça yönelmelerini toplumsal cinsiyet normları bağlamında değerlendirmekten ziyade kadınlarında değişen şartlarla beraber suç işlemeyi alternatif bir gelir kaynağı olarak görmeleri üzerine bir inceleme olarak karşımıza çıkmasıdır.

Ahahtar Kelimeler: Kadın Suçlular, Kriminoloji, Organize Suçlar, Suç.

Women and Crime: The Relationship Between Women and Organized Crime in Turkey

Abstract

During the first existence of criminology which focuses on crime and criminals, detailed research has been carried on the issue of female offenders. This study evaluates the female criminality under the light of criminology and from the perspective of gender issue. In this respect, it has evaluated the case studies which are about the female leadership in organized crime in Turkey. In this study, both newspaper articles from 2008 to 2018 about female leadership in organized crime

* Geliş Tarihi/Received Date: 24.02.2019-Kabul Tarihi/Accepted Date: 16.07.2019

DOI: 10.30913/alinterisosbil.531696

Atıf Künyesi/Citation:

Metin içi/ In Text: (Yıldız, 2019, Sayfa No)

Kaynakça/ References: Yıldız, F. (2019). Kadın ve Suç: Türkiye’de Kadın ve Organize Suç İlişkisi. *Alinteri Sosyal Bilimler Dergisi (ASOBİD)*, 3(1), ss.23-41, Doi: 10.30913/alinterisosbil.531696.

† Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, email: furkanyildiz1985@hotmail.com

and increasing female criminality has been assessed from the eyes of criminology. As a result of these evaluations, women are not only victims in the most of the crimes but also offenders. In these offences, they commit crimes against women or use other women a tool for their crimes. Women are not the key actors in crime like men but women become as key actor in such crimes prostitution, theft, qualified form of fraud and counterfeiting. This study examines women' role in crime business as a contribution to the literature instead it evaluates their tendencies under only gender issue.

Keywords: Female Criminal, Criminology, Organized Crimes, Crimes.

GİRİŞ

Suç kavramı hukuki boyutu olduğu kadar sosyolojik bir unsurdur (Fırat, 2015, s.197). Bu bağlamda, sosyolojik öğeler suçun oluşumu noktasında önem arz etmektedir (Dinler ve İçli, 2012, s.2). Ailenin, toplumun ve kültürün, bireylerin kişiliklerinin oluşma döneminde özellikle toplumsal cinsiyetin oluşumunda kilit rol oynadığı yadsınamaz bir gerçektir. Bireye biçilen sosyolojik ve antropolojik roller, toplumdaki topluma, kültürden kültüre farklılık göstererek biyolojik cinsiyetin toplum içerisinde varlığını cinsiyetsiz bir şekilde kanıtlayabilmesini sağlayan toplumsal cinsiyet normlarının oluşmasında etkindirler.

Kadın ve suç kelimeleri yan yana geldiğinde akla ilk gelen durum mağduriyet ve kadının fiziksel ya da fizyolojik olarak suçtan etkilenmiş olabileceği fikridir. Nitekim, bu durum ülkemiz özelinde baktığımız takdirde ciddi bir doğruluk oranına sahiptir. Özellikle son dönemde meydana gelen aile içi şiddet, kadın cinayetleri ve cinsel suçlar düşünüldüğünde kadınların Türkiye’de büyük oranda mağdur oldukları dikkati çekmektedir. Fakat konunun bir de görünmeyen yüzü vardır. İstisna dahi olsa, bazı durumlarda kadınlar suçu işleyen veya işlettiren konumdadırlar.

Bu çalışmada, kadınların işlemiş oldukları suçların sosyolojik temellerine değinip, bu suçların çeşitlerine vurgu yapılacaktır. Genel akademik literatürden farklı olarak, çalışmada, cinayet, yaralama ve gasp gibi suçlardan ziyade kadınların lider konumda oldukları veya bu şekilde aksettirildikleri organize suçlara değinilecektir. Çalışmanın verileri, güncel bir çalışma yürütebilmek için, 2008 ve 2018 yılları arasında kadınların lider olduklarına işaret eden gazete haberlerinin toplanması yoluyla elde edilecektir. Bu veriler, suçun türüne göre sınıflandırılıp kadınların organize suç bağlamındaki eğilimleri ortaya koymak için değerlendirilecektir.

KADIN VE SUÇ

Birey, doğduğu andan itibaren toplumun, kültürel normlar çerçevesinde ona yüklemiş veya vermiş olduğu rollerle yoğrulmuş olarak gelişmektedir. Başka bir ifadeyle, kadın-erkek farklılığı büyük ölçüde kültürel şartlanmaya ve öğretilere bağlıdır (İlbars, 1987, ss.2005-2006). Aynı doğrultuda, Ann Oakley (1980, ss.92-93) kız çocuklar ile erkek çocuklar arasındaki rol farklılıklarını ailede ve okulda inşa edildiğini vurgulamaktadır. Bu bağlamda, bu çalışmada davranışlar arasındaki farklılıkların doğuştan ya da biyolojik değil öğretilen farklılıklar olduğu savunulacaktır. Bu fikrin benimsenmesinin temel nedeni, eğer davranışları şekillendiren biyolojik unsurlar olsaydı her toplumda ve her kültürde kadın erkek arasındaki davranış farklılıkları aynı veya büyük ölçüde benzer

olacaktır. Fakat, yüzeysel bir araştırmayla bile rahatça görebiliriz ki, farklı toplumlarda veya kültürlerde hatta aynı toplumun veya kültürün farklı dönemlerinde bile bu davranışlar açık bir şekilde farklılaşabilmektedir (Ecevit, 2011, s.5).

Kısaca, çalışmanın cinsiyetler arası davranış farklılıkları kavramına bakış açısıyla ilgili bilgi verdikten sonra, çalışmanın devamında suç ve cinsiyet kavramları ışığında Türkiye de suçtan mağdur olan kadınlardan ziyade suçu yöneten kadınların bu yönelimlerinin nedenleri tartışılacaktır.

Kadın ve suç kavramlarının birlikte değerlendirilmesinden önce genel bir çerçeve çizilebilmek adına suç kavramının hukuki ve sosyolojik tanımlamalarına değinmekte fayda var. Pratik açıdan bakıldığında, suç, cezayı doğuran bir eylemdir (Rahimov, 2014, s.24). Klasik suç teorisine göre de, suç tipe uygun, hukuka aykırı, kusurlu insan davranışdır (Özbek v.d.,2014, s.138). Bu tanıma ek olarak, suçun en önemli özelliklerinden bir tanesi kişinin iradesi sonucu ortaya çıkmasıdır. Bu bağlamda, suç, bir haksızlık teşkil eden, kanunla yasaklanmış ve iradi bir insan davranıştır (Özgenç, 1997;63-64). Suçun hukuk disiplinindeki tanımlamaları bu yönde şekillenirken, 1930'lu yıllardan itibaren, suç olgusunun, sosyoloji biliminin unsurlarından olan ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel faktörler temelinde açıklanma çabaları yoğunluk kazanmıştır (Yıldırım, 2014, s.1: Okada, 2015: Merton, 1968: Sutherland, 1939: Hirschi, 1969). Sosyolojik olarak suç, birçok teorik fikrin neticesinde, şu şekilde tanımlanmıştır:

“Suç, bir kamu otoritesinin müdahalesini gerektiren, yaptırımları veya cezaları kanunla belirlenen, bu belirlenmiş kanunları ve kuralları çiğneyen kişisel alanın ötesinde ve kamusal alanın içinde olan bir saldırdır.” (Scott ve Marshall, 2015, s.39)

Suçun hukuki tanımı daha çok neyin suç olup olmadığıyla ilgilenirken, sosyolojik olarak suç, sadece yapılan eylemle değil aynı zamanda hukuk ve korunması gereken olgularla ilgilenir (SCCJR, 2015, s.1).

Suçun tanımının ardından, kadınlığın ne olduğu, cinsiyetin ve toplumsal cinsiyetin çalışma açısından ne anlama geldiği konularına netlik kazandırmakta fayda vardır.

Bu temel tanımlamaların ardından, kadın ve suç bağlamında değerlendirmeler yapmak daha somut temellere dayanmış olacaktır. Kadınların suça katılımı, erkeklerin suça katılımlarından ciddi manada daha düşüktür (Tosun, 1967, s.29). Cinsiyetler arasında bu belirgin fark her zaman olmasına rağmen, günümüzde cinsiyetler arası sosyo-ekonomik farklar görece kapanmaya başladığından kadınların suça katılımında da bir artma dikkat çekmektedir (Campaniello,2014, s.1). Bu bağlamda, suç

işlemeye zemin hazırlayan saldırganlık da dahil tüm davranışların temelleri, kültürel olarak kodlanır. Kadın ile erkek birbirlerinden farklı sosyalizasyon süreçlerinden geçtikleri için suçluluklarındaki farklar cinse değil cinsiyete dayalıdır (Morris, 1987; 46; İlbars, 2007, s.10).

Kadın suçluluğunu açıklamak konusunda biyolojik, fizyolojik ve psikolojik yaklaşımlar, 1980'den itibaren yerlerini toplumsal içerikli analizlere bırakmaya başladı (Balcıoğlu, 2001, s.50). Kadın ve erkek suçluluğundaki sayısal farklılığı anlayabilmek için iki temel analiz düzeyi göz önünde bulundurularak çalışmanın bundan sonraki kısmı şekillendirilecektir. Bu temel sebepler biyolojik/psikolojik sebepler ile kültürel sebeplerdir. Konuyu daha da detaylandırmadan önce, çalışmada bu farklılığın temel sebebi olarak kültürel/toplumsal öğretileri irdelenecektir.

Türkiye özelinde bir çalışma alanı belirlediğimiz vakit, toplumun kadına yüklediği anlamı belirtmek giriş anlamında önem arz etmektedir. Bu bağlamda, konuyla ilgili olarak Zafer İlbars'ın çıkarımları çalışmanın bu kısmına ışık tutacaktır (İlbars, 1987, ss.205-206: İlbars,2007, s.4). İlk olarak, kadın kimliğine atfedilen en önemli rol anneliktir (Kılıç ve Öztürk,2014, s.121). Çocuk yetiştirmek ve eş olmak kadınların toplumsal rollerini belirleyen en temel tabudur. İkinci olarak ise, kadın zarafetin ve cinselliğin sembolüdür. Bu iki temel rol ışığında, toplum kadından aile kurmasını, çocuk yetiştirmesini ve hayatının merkezindeki erkeklere maddi ve duygusal olarak bağlı kalmalarını öğretmektedir (İlbars,2007, s.4). Bu noktada dikkat edilmesi gereken bir sonuç olarak, 2014 yılında Türkiye'de üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırmada, cinsiyet rollerine dair sosyolojik öğretilerin dönüşümünün, toplumun en küçük yapı taşı olan ailede gözlemlenerek oluştuğunu vurgulayarak annelerin eğitim durumu arttıkça öğrencilerin geleneksel tutumlarının azaldığı konusunun altı çizilmiştir ve kız öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin daha geleneksel bakış açısına sahip oldukları saptanmıştır (Aylaz v.d.,2014, s.87). Bu bağlamda bakıldığında, bireyin kadın ya da erkek olarak mevcut genetik, fizyolojik ve biyolojik özellikleri olarak tanımlanan cinsiyet kavramının, cinsler arasında bir eşitsizlik değil sadece cinsiyet farkı oluşturduğu gerçekliği, sosyal yönden kadın ve erkeğe verilen roller, sorumluluklar olarak tanımlanan toplumsal cinsiyet algısının gölgesinde kalmıştır. Bunun neticesinde de, kadınlığın ve erkekliğin birbirlerinden farklı ve eşitsiz durumlar olarak değerlendirilmesine sebep olmuştur (Kızılaslan ve Diktaş,2011, ss.514-518).

Bu atfedilen roller kadınların suça karışmaları önündeki engellerdendir. Şu şekilde de söylemek mümkündür ki, annelik rolü kadınları suçtan uzak tutmaktadır (İlbars, 2007, s.4). Bu bağlamda, kadının yetişmesinde etkin olan ve erkek ve kadının yetişme sürecini birbirinden

ayıran bir durumda kadınların aile içerisinde daha disiplinli olarak yetiştirilmeleridir. Tosun (1967, s.33) bu hususta, eğitimin ve aile içi disiplinin suçluluk üzerindeki tesirini kadının lehine olarak yorumlar. Bunlara ek olarak, kadınları suçtan uzak tutan diğer etkenler ise, toplumsal olarak kadınlara atfedilen zayıflık, boyun eğme, evcimenlik ve çocuk yetiştirme gibi özelliklerde suç dünyasıyla uyumsuz ve kadınları suçluluktan uzak tutar (İlbars, 2007, s.4). Bu atfedilen rollerin de yanı sıra, günümüzde de kadınların korkuları arasında olan cinsel mağduriyet yaşama korkusu kadınları böyle bir mağduriyetin yaşanma olasılığı olan yerlerden uzak tutmakla birlikte kadınları suçtan da uzak tutar (İlbars, 2007, s.4).

Başta da belirtildiği gibi, kültürel öğretiler suçluluk noktasında kadın ve erkek arasında ki temel farkı oluşturmaktadır. Türkiye’de ki algıya bakacak olursak, kadın “zarafeti ve kırılganlığı” erkek ise “cesaret ve gücü” temsil eder. Bu nokta da, sosyo-kültürel bakış açısının birer yansıması olan atasözlerinde bile bu ayrım dikkate şayan bir şekilde karşımıza çıkmaktadır. Örneğin, “kadının yüzünün karası erkeğin elinin kınası” sözünde kadın için yüz karası olan bir suç veya eylem erkek için hem normalleştirilmiş hem de yüceltilmiştir. “Erkek getirmeyi, kadın yetirmeyi bilmeli” sözünde ise kadının ev içi işleri yürütmesi gerektiğinin, evcimenliğinin ve anneliğinin altı çizilirken, erkeğin evin ihtiyacını karşılayan ve para getiren konumunda tutulması da onun toplum içindeki rolüne bakışı göstermektedir. Halbuki toplumun kadınlara yüklediği roller ve kadınları algılayış biçimi hatalı ve eksiktir. Erken yaşta evlendirilen kadınlar ile ilgili olarak 2015 yılında yayınlanan bir çalışmada, kadınların ailelerinden, evlendikleri kişiden ve onun ailesinden gördükleri fizyolojik ve psikolojik şiddetten bahsedilirken, aslında zorla ve erken yaşta evlenen söz konusu kadınların hem kendi ailelerinin kendilerine olan bakışını hem de gelin olarak girdikleri evdeki kendilerine yönelik bakışın toplumun onlara yükledikleri rollerden farklı olmadığını vurgulamıştır (Burcu v.d.,2015, s.185).

Kadını suça iten nedenler ise günümüzde çoğumuzun aşına olduğu ve haber kaynaklarından duyduğu, aile içi şiddet, cinsel saldırı, toplumsal baskı ve çaresizliktir. Bu sebepleri bilimsel olarak sınıflandıracak olursak, sosyal kontrol ve ataerkilliktir. Çocukların yetiştirilme dönemlerinde (sosyalizasyon süreci) kızlara ile erkeklere karşı olan tutumlardaki farklılıklar genç kız suçluluğu şeklinde bir geri dönüşümle karşımıza çıkmaktadır. Bu tutumlar aile içinde ki uyumsuzluk, cinsel baskı ve tacizler, fiziksel saldırılar ve baskılardır. Bu gibi hane içi yaşanan olaylar, sosyo-kültürel yapının bir ürünü olan sosyal kontroldür. Kısaca, sosyal kontrol öğeleri, kadınların suç işleme niyet ve yeteneklerini şekillendiren önemli bir etkidir (İlbars, 2007, s.6). Kadınların suç işleme niyet ve

yeteneği konusunda etkili olan sosyal kontrolün bir diğer yansıması ise, suç işleyemeyecek olan veya işlemekten çekinen kadınların, maruz kaldıkları her türlü şiddete “katlanma” duygusu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu katlanma, hane içi şiddete, hamileliğe ve hayata katlanma olarak listelenebilir (Sever,2015, s.73; Burcu vd.,2015, ss.85-86).

Sosyal kontrole ek olarak, ataerkillik de cinsiyetlerin suçun içindeki katılım şekillerini etkileyen ve kadını cinsiyet temelli mağduriyetlere iten bir diğer etkidir (İlbars, 2007, s.6). Ataerkillik, ekonomik bakımdan kadını bağımlı hale getiren ve psikolojik/fiziksel şiddeti normalleştiren bir olgudur. Ataerkil yapının içerisindeki bu rol paylaşımı neticesinde kadın suça iten bir davranışlar dizisi olarak ortaya çıkmaktadır. Fakat bu durumun kadını suça itmesi gibi kadını suçtan koruyan bir yönü de vardır. Ataerkil yapı içerisinde kadın, fizyolojik olarak zayıf ve güçsüz algılanır. Bu güçsüzlüğüne rağmen erkeklere nazaran psikolojik olarak daha dirayetli olmaları, kadınları suç işlemekten alıkoymaktadır (Tosun, 1967, s.32). Diğer bir değişle, ataerkil yapı kadınları, erkeklere mecbur bırakmış ve onların kişisel yeteneklerinin, birey olabilme kabiliyetlerinin tüm özelliklerini törpülemiş ve kadınları hayata karşı savunmasız veya ataerkil yapının savunmasına mecbur bırakmıştır. Kılıç ve Öztürk (2014, ss.120-121)’ün Türkiye İstatistik Kurumu’nun 2002-2008 yılları arasında değerlendiren “Hane halkı Bütçe Anketlerini” kullanarak derlediği yayınlarında, toplumsal cinsiyet rollerinin erkeklerin kadınlara bakışını değil kadınların kendilerine toplum içerisinde biçtikleri rolleri de etkilediğini görmüşlerdir. Bu bağlamda, ankete katılan kişilerin onayına sunulan “kadının asli görevi çocuk bakımı ve ev işleridir” yaklaşımına, ankete katılan kadınların %65,7’si ve erkeklerin %61,6’sı destek vermiştir.

Kadın suçluluğu konusu, 20.yy’ın sonlarında feminist hareketlerle kriminolojik çalışmaların içerisinde kendisine yer bulmuştur. Bu bağlamda, kadın suçluluğu konusu detaylı incelendiğinde, kadınların büyük bir oranda kendilerini korumak için adam öldürme ve yaralama suçlarını işledikleri dikkat çekmektedir (İçli, 1995: Balcıoğlu, 2002: Saygılı ve Aliustaoğlu, 2009, s.29). Bu durum, kadın ve erkek suçluluğunun temel farkını ortaya koymaktadır. Bu temel fark, sürekli şiddet gören ve aşağılanan bir kadının ani bir öfke patlaması sonucu kendini koruma amaçlı işlediği suç ve erkek hegemon bir sosyo-kültürel yapı içerisinde fevriliği ve sabırsızlığı sonucu her-hangi bir durumda suç işleyebilen erkeğin suçu arasındaki farktır. Bu durum, kadınların “katlanma” olarak bahsedilen evreyi aşarak artık tahammül edemedikleri durumlarda ortaya çıkan bir anlık davranışları sonucunda ortaya çıkmaktadır.

Caesar Lombroso, kadın suçluluğu konusundaki çalışmalarına öncülük eden kriminolojistlerden biridir. Lombroso'ya göre, kadın suçluluğu konusunun iki temel tetikleyicisi vardır. Bunlar kadınların fiziksel yapıları ve ataerkilliktir (Lombroso ve Ferrero, 1898, ss.109-114). Her ne kadar Lombroso'nun kadın suçluluğuna ayırmış olduğu vakti 20.yy'ın başlarında olsa da, bu yüzyılın sonuna kadar kadın suçluluğu konusu, kriminologlar tarafından ihmal edilen bir konu olmuştur. Bu ihmalin temel nedenleri ise, algısal olarak suçun daha çok bir erkek eylemi olarak görülmesi, sayısal ve istatistiki verilerin toplanmasının güçlüğü ve kadınların itibar kaybetme ve lekelenme korkularının erkeklerden daha fazla olmasından dolayı kadın suçlularla iletişim kurulamamasıdır (İlbars, 2007, s.7).

20 yy. da ki kadın suçluluğunun akademik gündeme daha çok gelmesinin bazı sebepleri vardır. Bu sebepler, kadın özgürlüğü hareketi, modernleşme ve toplumların iç dinamiklerindeki sosyo-ekonomik değişimler olarak sayılabilir. Potansiyel olarak bu etkenlerin kadın suçluluğuna yansması iki durumda karşımıza çıkabilir. İlk olarak, ekonomik gelişmeler sonucunda, fiziksel güçsüzlüklerinden dolayı cinayet ve yaralama benzeri suçlarda aktif rol oynamayan kadınların, daha çok hırsızlık ve dolandırıcılık olaylarına dahil olması (Klein ve Kress, 1976, ss.38-39). İkinci olarak da, kentleşme ve bürokratikleşme sosyoekonomik gelişmelerle birleşince kadın suç oranlarının suç istatistiklerine girmesi, gelişmiş ülkelerde-ki kadın suçluluğu yansmasını gelişmemiş ülkelerden daha fazla gösterecektir (Balciöglü, 2002). Chernoff ve Simon (2000, s.5) kadınların suçluluk oranlarının, ülkelerin gelişmişlik düzeyleriyle beraber arttığını vurgulamış ve kadınların sahip oldukları sosyoekonomik statü arttıkça işlenen hırsızlık ve dolandırıcılık suçlarında bir artış gözlemlenmişken, cinayet gibi suçlara iştiraklerde bir azalma görülmüştür. Fakat konuyla ilgili bir durum, küçük ölçüde olan kadın suçluluğunda ki ivme konusunun neden daha seri ve beklenen kadar artmadığını açıklar. Sosyoekonomik veya sosyo-kültürel değişimlerle beraber kadınların edindikleri yeni roller, onların annelik ve ev hanımlığı kimliklerini bastıramamıştır. Bilinçsel olarak, kadına atfedilen bu geleneksel roller, onları günümüzde dahi suçtan koruyan etkenlerdir (Balciöglü, 2002).

KADIN VE TÜRKİYE'DEKİ ORGANİZE SUÇLAR

Durkheim suçun bir sosyal gerçeklik olduğunu vurgulayarak, modern toplumlarda, kaçınılmaz ve gerekli olduğunu belirtmiştir. Bu sosyal gerçeklik içerisinde, kadın suçluluğu, aile içi şiddet, parçalanma sosyal yıkım gibi pek çok boyutu olan önemli bir hukuksal ve biyopsikososyal problem olarak günümüzde kendini göstermektedir (Saygılı ve Aliustaoğlu, 2009, s.29; Stone, Roberts vd., 2000, ss.232-233).

2009 yılında yapılan bir çalışmaya göre, Türkiye de kadınların özellikle adam öldürme ve yaralama gibi suçları kendilerini korumak amacıyla işledikleri görülmektedir. Yine aynı çalışmada, kadınlar genellikle organize suçlara katılmamakta daha çok tek başlarına suç işlemekte olduklarının altı çizilmiştir (Saygılı ve Aliustaoğlu, 2009, s.29). Bu çalışmada bireysel suça katılımdan ziyade, organize suça dahil olan kadınlar ve özellikle suçun beyni fonksiyonunda olan kadınlar çalışmanın metodolojik omurgasını şekillendirilecektir.

2.1. Çalışmanın Metodolojisi

Çalışmamızda günlük tiraj bakımından ilk dört gazetenin (Hürriyet Gazetesi, Sabah Gazetesi, Habertürk Gazetesi ve Milliyet Gazetesi) internet sayfalarında 2008-2018 yılları arasında kadınların organize suç faaliyetlerinde kilit rol üstlendikleri örnek olaylar incelenecektir (Gazetetirajları,2018). Bu dört gazetenin seçiminde elektronik olarak gazete arşivlerine ulaşım imkanı önemli rol oynamıştır. Kadınların lider vasfında olduğu medyaya yansıyan haberleri bulmak için adı geçen gazetelerin arşiv bölümlerinde ‘kadın çete lideri’, ‘fuhuş çetesi lideri kadın’ ve ‘hırsızlık çetesi lideri kadın’ kelime gurupları kullanılarak arama yapılmıştır.

Bu aramalar neticesinde yukarıda adı geçen gazetelerin arşiv bölümlerinde kadınların suç lideri olarak tanımlandığı 26 adet birbirinden farklı vaka tespit edilmiştir. Bu tespitlerin 16 adedinde kadınlar, fuhuş için aracılık yapmak, mekân temin etmek ve kişiyi hürriyetinden mahrum bırakmak gibi suçları yürütmek için kurulan suç örgütlerine liderlik etmişlerdir. Gazete haberlerinin 9 adedinde ise kadınlar, hırsızlık, haksız kazanç elde etmek ve gasp suçlarının işlenmesinde kurulan şebekelere liderlik etmişlerdir. Birçok haberde kadınlar uyuşturucu madde temini konusunda şebekeleşmiş gruplarda aktif rol oynarken, sadece 1 adedinde lider konumunda oldukları dikkat çekmektedir (Haberlerin ulaşım linkleri ve adları çalışmanın sonunda liste olarak verilecektir).

2.2. Bulguların Değerlendirilmesi

Gazete haberlerinin detaylarına geçmeden önce kadınların suç işlemekle olan bağlantılarına dair Türkiye’nin verilerini değerlendirmekte fayda var. Tutuklu ve hükümlü sayıları ile ilgili olarak Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)’nun sağlamış olduğu verilere göre, 1998-2016 yılları arasında hem erkek hem kadın tutuklu ve hükümlü sayısındaki ciddi artış dikkat çekmektedir.

Tablo 1: 1998-2016 Yılları Tutuklu ve Hükümlü Sayıları

	Erkek	Kadın	Toplam
1998	63576	2520	66096
2016	192354	8373	200727

Kaynak: (TÜİK'in internet sayfasından yazar tarafından derlenmiştir)
(TÜİK,2017)

Tabloda görüldüğü üzere 18 yıllık süreçte toplam tutuklu ve hükümlü sayıları 3.03 kat artmıştır. Erkek tutuklu ve hükümlü sayılarındaki oransal artış ise toplam tutuklu ve hükümlü sayısının altında kalarak 3.02 kat olmuştur. Fakat kadın tutuklu ve hükümlü sayısı 3.32 kat artarak hem erkek hem de toplam tutuklu ve hükümlü sayılarının birbirine yakın artışının üzerine çıkmıştır. Bu değişimin genele yansımaları ise, 1998 yılında toplam tutuklu ve hükümlü sayısının %3.81 kadın iken, 2016 da bu oran %4.17 olmuştur. Bu küçük görünen artışlar kadınların suç dünyasına girmesi ile toplumların gelişmişlik düzeylerindeki artışın doğru orantılı olduğuna dair çalışmanın önceki bölümlerinde bahsedilen tezlerin doğruluğunu kanıtlar niteliktedir.

Kadınların, organize suç/çete suçlarındaki (örgütlü suç) yerlerinin gazetelerden derlenen haberler doğrultusunda değerlendirmesi yapılmadan önce organize suç tanımlamakta fayda vardır. Türk Ceza Kanunu'nun 220/1 maddesinde bu suçların amacı ve bir grubun örgüt sayılabilmesi için şartlar belirlenmiştir. Buna göre:

“Kanunun suç saydığı fiilleri işlemek amacıyla örgüt kuranlar veya yönetenler, örgütün yapısı, sahip bulunduğu üye sayısı ile araç ve gereç bakımından amaç suçları işlemeye elverişli olması halinde, iki yıldan altı yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Ancak, örgütün varlığı için üye sayısının en az üç kişi olması gerekir.”

Bu hükme göre en az üç kişinin bir araya gelerek oluşturdukları ve kanunun suç saydığı eylem ya da eylemleri gerçekleştirmek için bir araya gelen topluluğa ‘örgüt’ ve bu örgütün işlediği suçlara ise ‘örgütlü suçlar’ denmektedir.

Konumuz çerçevesinde incelenen haberlerde en dikkat çeken nokta kadın suçluların kurdukları suç işleme şebekeleri, kadınlara karşı suç işleme bağlamında (fuhuş suçları) ve çalışmada temel alınan diğer suçlar olan uyuşturucu ve hırsızlık suçlarına nazaran ağır bir üstünlük kurmuştur. Diğer bir deyişle, incelenen 26 haberde, kadınların, kadının cinselliğini, onurunu ve vücut dokunulmazlığını ihlal ederek işledikleri fuhuş suçları %61.5 bir ortalamaya sahipken, hırsızlık suçları %34.6 ve uyuşturucu

suçları %3.8 limitinde kalmıştır. Verilen bu istatistiki bilgileri teyit amaçlı olarak kadınların dahil oldukları ve değerlendirilmiş olan suçların gazetelere nasıl yansındıklarına örnek vermekte fayda vardır. Fuhuş suçlarına katılan kadınlarla ilgili olarak gazeteler şu başlıklara yer vermiştir; ““Fuhuş çetesi lideri: Öğrendiğim işi yaptırıyorum” (Hürriyet, 2008), “Fuhuş için geldi, kilo alınca kendi çetesini kurdu!” (Hürriyet, 2017). Hırsızlık ve gasp suçları ile ilgili olarak ise; ““Hanım Abla’ 5 milyon TL’lik vurgun yaptı” (Habertürk, 2014), “Hırsızların yöntemi polisi bile şaşırttı... Kuaförde çalışan kızı evin boş olduğunu öğreniyor, çete başı anası soyuyordu” (Hürriyet, 2018). Çalışmanın içeriğinde değerlendirilen bir diğer suç olan uyuşturucu suçları ile ilgili olarak ise ““Ölüm Patroniçesi’ Saide’ye şok baskın!” şeklinde bir başlık atılmıştır (Hürriyet, 2018).

Bir diğer dikkat çekici netice ise, çalışmaya esas teşkil eden kadınların lider oldukları örgüt haberleri aranırken, birçok organize suç örgütünde kadınların çetelerde veya örgütlerde, çete liderinin en yakınında bulunan kişiler olarak karşımıza çıkmalarıdır. Bu duruma örnek verilecek olursa, 09.08.2018 tarihli *Hürriyet Gazetesi*’nin bir Bulgar çete lideri olan Dimitar Zhelyazkov sekiz kişi ile beraber İstanbul’da gözaltına alınmış. Sekiz kişi içerisinde sevgilisi olan İlina S.T’de tutuklanmış ve Bulgaristan özel timine Kapıkule Sınır Kapısından teslim edilmişlerdir (Hürriyet, 2018). Aynı doğrultuda *Hürriyet Gazetesi*’nin 29.11.2017 tarihli bir diğer haberine göre, uluslararası çalışmakta olan bir organ ticareti çetesi liderleri olan 2 Türk doktor için çalışan ve donör bulan Marina Şişenko isimli organize suç örgütü çalışanının çete içindeki rolüne vurgu yapmıştır (Hürriyet, 2017). Bu haberlerde ki iştirakçi kadınların durumunu özetler nitelikte, Chesney-Lind (1997, s.48), kadınların genel olarak çetelerdeki rollerini, erkek üyelerin kız arkadaşı olmak, cinsel ihtiyaçlarını karşılamak, silah saklamak, taşımak gibi, diğer elemanlara yardımcı roller olarak belirtmiştir. Bu yaklaşımla ilgili olarak bir diğer görüş ise kadınların çete içinde yer almaları, onların güvenlik, ait olma ve arkadaşlık isteği ile de açıklamaktadır (Canay, 2004, s.126). Çeteler bu durumda kadınlar tarafından aile olarak nitelendirilmekte, ailenin üyelerinin birbirlerini korudukları ve işlenen suçların birbirleri için işlendiği ifade edilmektedir (Messerschmidt, 1995, s.175). Bu çıkarımın doğruluğu hakkında, çalışmaya esas teşkil eden haberlerde ve kadınların lider vasfında olmadıkları fakat çete liderlerine yakın olduklarına işaret eden haberlerde, kadın çete liderleri aile içerisinde kullanılan ‘ana’, ‘bacı’ ve ‘abla’ gibi sıfatlarla anılmaktadır. Fakat çete içindeki kadınların birbirlerine karşı hissettikleri aile yaklaşımlarının en temel ve aşikar sonucu istismar olmaktadır (Chesney- Lind, 1997, s.176).

İncelenen haberlerde görüldüğü gibi ele aldığımız konularda lider vasfında ve suça azmettiren niteliktedir. Moir ve Jessel (2002, s.104)’in

kadınların hiyerarşiden, rekabetten ve hırstan uzak yapıları onları çete lideri olmaktan alıkoyar çıkarımının aksine günümüzde kadınların özellikle fuhuş ve hırsızlık suçlarında çete lideri kimliği kazanmaları dikkat çekici bir şekilde artmaktadır.

SONUÇ

Kadının genişleyen rollerine rağmen, hane içi işler (aile bireylerinin eğitimi, sağlığı ve beslenmesi) kadının en geleneksel ve en etkin olduğu roller olarak akademik çalışmalarda bile değerlendirme olarak karşımıza çıkmaktadır (Şanlıer ve Bölükbaşı,2015, s.85). Toplumsal cinsiyet yaklaşımlarının yüklemiş olduğu bu sosyal roller sonucunda daha korunaklı hane içi eylemler ile muhatap olan, anneliğin ve evcimenliğin onları suçtan uzak tuttuğuna inanılan kadın, kriminolojinin oluşumundan günümüze erkekler kadar olmasa bile suça karışmışlardır (Tosun, 1967, s.32). Fakat bu değerlendirmeler yapılırken dahi, kadının bir birey olduğu gerçeği göz ardı edilerek, sürekli bir “tahammül etme ve katlanma” döngüsüne mahkûm edilmişin altı çizilmektedir. Kadın suçluluğu, muhatap olunan ataerkil aile yapısı ve kadınların fizyolojisinden kaynaklanan zayıflıklardan dolayı ortaya çıkmıştır. Ataerkil yapının kadın üzerinde tahakküm kuran ve onları sınırlandıran, yanlışa göz yummaya iten baskıcı içeriği, kadınların hem psikolojik hem de fizyolojik zararlar görmesine sebep olmuştur. Bu noktada kadınlar tarafından işlenen suçlar, hem bir psikolojik buhranın sonucu hem de fizyolojik şiddete bir karşı duruşun sonucunda ortaya çıkmaktadır.

Geçen yüzyılda kadın suçluluğu akademik gündemde daha çok değerlendirilmeye başlanan kriminolojik bir konu olarak karşımıza çıkmaya başladı. Bunun sebepleri, kadınların özgürlük hareketleri, modernleşme ve toplumların sosyo-ekonomik dinamiklerindeki değişiklikler olarak sayılabilir. Bu etkiler kadın suçluluğunu konusunu ataerkil yapıya karşı duruş neticesinde ortaya çıkan cinayet ve yaralama benzeri suçlardan, kadınların iş hayatına daha fazla katılmaları neticesinde hırsızlık ve dolandırıcılık suçlarına taşımıştır. Bu dönüşüm, kadınların artık iş hayatına girdiklerinin diğer bir değişle eğitimlerinin artışının, kendilerine, haklarına ve sorumluluklarına dair farkındalıklarının artışının da bir göstergesidir. Yukarıda saydığımız değişimlerin bir diğer etkisi ise gelişmiş ülkelerdeki istatistiki çalışmaların oransal olarak kadınların suç işleme potansiyellerini daha açık bir şekilde göstermesi gelişmiş ülkelerde daha fazla kadın suçluluğunun varlığı yönünde bir eğilim oluşturmuştur. Aslında bu eğilimin asıl sebebi, modern toplumlarda kadınların daha eğitilmiş olarak iş hayatında yer bulması neticesinde kadınların daha önce herhangi bir dahili olmadığı hırsızlık ve özellikle dolandırıcılık suçlarına dahil olmasını görünür kılmıştır.

Türkiye özelinde kadın suçluluğu değerlendirildiğinde, kadınların geçmişe nazaran daha fazla suç işledikleri dikkat çekmektedir. Kadınların özellikle son dönemde mağdur olduğu suçlar medyanın oluşturduğu farkındalık sayesinde daha çok dikkat çeker hale gelmesine rağmen kadınların da suç şebekelerinde yönetici oldukları örnekler akademik çalışmalarda göz ardı edilmektedir. Çalışmada vurgulandığı gibi cinsel suçlardan mağdur olan kadınlar olduğu gibi kadınları cinsel suçlara yönlendiren ve bu yolla para kazanan kadınlar da vardır. Bunun yanında değerlendirilen olaylarda hırsızlık, gasp ve benzeri suçlar ise kadınların yönettiği fuhuş amaçlı şebekelerin %61.5 ortalamasını %34.6 ile takip etmektedir. Kadınların, bu tür suçlarda lider vasfında olmaları durumu sosyo-ekonomik açıdan itildikleri bir durum olarak görülebilir. İstihdam da kadınlara ayrılan payların düşük olması (TÜİK, 2018), kadınları para kazanma yöntemleri aramaya itmiş ve bu yöntemler çoğu zaman suç şebekeleriyle yollarının kesişmesine neden olmuştur. Fırsat eşitliğinden yoksun kalmak, toplumun cinsiyetlerinden dolayı yapmış oldukları dayatmacı roller ve bu rollere tahammülün artık kalmaması durumu neticesinde, kadınların suç istatistiklerindeki yerlerinde bir ivmelenme meydana getirmiştir.

Kadınların sadece hane içi roller üstlenmesini beklemek en temel insan haklarından biri olan “çalışma ve para kazanma” hürriyetini kadınların elinden almaktır. Bu bağlamda, kadınlar da pek tabii olarak çalıştıkları kurumlarda dolandırıcılık, gasp ve zimmete para geçirme suçlarını işleyebilmektedirler. Çalışmada vurgulanmak istenen nokta da budur, suç işleyebilme ihtimali her insanın doğasında olan bir dürtüdür. Bu dürtü neticesinde, işleniş biçimi ne olursa olsun kadın ve erkek suçluluğu diye konuları sınıflandırmak bile bir ayrımcılığın işaretidir. Günümüzde erkeklerin yapabildiği her işi kadınlarda rahatlıkla yapabiliyorken, kadınların her hangi bir sebeple her hangi bir suçu işlemesi kadınların üstlenmek zorunda oldukları rollerden sıyrılıp, toplumsal normlardan veya sosyo-ekonomik paylaşımından veya sürekli atfedilen masumiyetten/annelik rolünden/güzellik-çirkinlik ikileminden sıyrılıp insan olarak eşit olduklarını vurgulayarak gösterme biçimleridir.

KAYNAKÇA

- 'Hanım Abla' 5 milyon TL'lik vurgun yaptı. (12 Haziran 2015), Erişim tarihi: 29 Mart 2019, <https://www.haberturk.com/gundem/haber/1090043-hanim-abla-5-milyon-tlik-vurgun-yapti>.
- 1 milyonluk vurgun yaptılar! "Altın Kızlar" çetesi çökertildi. (2017), Erişim tarihi: 29 Mart 2019, <http://www.milliyet.com.tr/107-kisiden-1-milyonluk-vurgun-gundem-2528185/>.
- 16 kadın fuhuştan kurtarıldı. (11 Ağustos 2015) , Erişim tarihi: 29 Mart 2019, <http://www.haberturk.com/gundem/haber/1114263-16-kadin-fuhustan-kurtarildi>.
- Adana merkezli bahis operasyonunda bloke edilen para miktarı 23.5 milyon liraya ulaştı. (17 Şubat 2018), Erişim tarihi: 29 Mart 2019, <http://www.haberturk.com/adana-merkezli-bahis-operasyonunda-bloke-edilen-para-miktari-235-milyon-liraya-ulasti-1841553>.
- AĞAOĞLU, C. D. (2004), *Kadın Suçluluğu: Feminist Bakış Açısından Kavramsal Bir İnceleme*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi), Ankara.
- Analı-Kızlı Hırsızlık Çetesi Çökertildi. (2018), Erişim tarihi: 29 Mart 2019, <http://www.milliyet.com.tr/anali-kizli-hirsizlik-cetesi-cokertildi-istanbul-yerelhaber-2523864/>.
- AYLAZ, R. v.d. (2014), Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Rolüne Yönelik Görüşleri, *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 23(5), ss.183-189.
- Babalı kızlı çete, fuhuş için 'çağrı merkezi' kurmuş. (2016), Erişim tarihi: 29 Mart 2019, <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/babali-kizli-cete-fuhus-icin-cagri-merkezi-kurmus-40255720>.
- BALCIOĞLU, İ. (2002), Suç ve Kadın. Erişim Tarihi 11 Mart 2018, https://www.kriminoloji.com/Suc_ve_Kadin.Balcioglu.htm.
- Başkentte fuhuş çetesi çökertildi. (2010), Erişim tarihi: 29 Mart 2019, <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/baskentte-fuhus-cetesi-cokertildi-16206833>.
- BURCU, E. v.d. (2015), Çiçeklerin Kaderi: Türkiye'de Kadınların Erken Evliliği Üzerine Nitel Bir Araştırma, *Bilig*, 73, ss.63-98.
- CAMPANIELLO, N. (2014), "Women in Crime". Erişim tarihi: 23 Mart 2018, <https://wol.iza.org/articles/women-in-crime/long>.

- CHERNOFF, N., RİTA, S. (2000), Women and Crime The World Over, *Gender Issues*, 18(3), ss.5-20.
- CHESNEY-LİND, M., PASKO, L. (1997), *The Female Offender: Girls, Women and Crime*, California: Thousand Oaks Sage Publications.
- Çalıştıkları villaları soyan hırsızlık çetesi. (2015), Erişim tarihi: 29 Mart 2019, <http://www.milliyet.com.tr/ozel-haber-calistiklari-villalari-soyan-istanbul-yerelhaber-621907/>.
- DİNLER, V., İÇLİ, T. (2012), Suç Yoksulluk Etkiselliği (Isparta Cezaevi Örneği), *Uluslararası Davraz Kongresi*, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta, ss. 2469-2486.
- Diyarbakır'da büyük fuhuş operasyonu. (2012), Erişim tarihi: 29 Mart 2019, <http://www.hurriyet.com.tr/video/diyarbakir-da-buyuk-fuhus-operasyonu-58038>.
- ECEVİT, Y. (2011), Toplumsal Cinsiyet Sosyolojisine Başlangıç, *Toplumsal Cinsiyet Sosyolojisi* (Ed. ECEVİT, Yıldız ve KARKINER, Nadide), Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, ss.2-29.
- FIRAT, M. (2015), Yoksulluk ve Suç İlişkisinin Sosyolojik Analizi: Bir Referans Çerçevesi (Elazığ Örneği), *Birey ve Toplum*, 5(9), ss.193-224.
- Fuhuş çetesi lideri: Öğrendiğim işi yaptırıyorum. (2008), Erişim tarihi: 29 Mart 2019, <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/fuhus-cetesi-lideri-ogrendigim-isi-yaptiriyorum-6484575>.
- Fuhuş çetesi liderinin cezası belli oldu. (28 Şubat 2015), Erişim tarihi: 29 Mart 2019, <http://www.haberturk.com/gundem/haber/1048121-fuhus-cetesinin-cezasi-belli-oldu#>.
- Fuhuş çetesinin msn şifresi. (2008), Erişim tarihi: 29 Mart 2019, <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/fuhus-cetesinin-msn-sifresi-8548282>.
- Fuhuş için geldi, kilo alınca kendi çetesini kurdu!. (2017), Erişim tarihi: 29 Mart 2019, <http://www.hurriyet.com.tr/video/fuhus-icin-geldi-kilo-alinca-kendi-cetesini-kurdu-40623332>.
- Gazete Tirajları, (2018), Gazete Tirajları. Erişim tarihi: 29 Mart 2018, <http://gazetetirajlari.com/2018/03/29/2018>.
- Hırsızların yöntemi polisi bile şaşırttı... Kuaförde çalışan kızı evin boş olduğunu öğreniyor, çete başı anası soyuyordu. (2018), Erişim

tarihi: 29 Mart 2019, <http://www.hurriyet.com.tr/hirsizlarin-yontemi-polisi-bile-sasirtti-kua-40706594>.

HİRSCHİ, T. (1969), *Causes of Delinquency*, Berkeley: University of California Press.

Interpol'ün aradığı Bulgar mafya babası İstanbul'da sevgilisiyle yakalandı. (2018), Erişim tarihi: 29 Mart 2019, <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/kirmizi-bultenle-aranan-bulgar-mafya-lideri-tutuklandi-40918502>.

İÇLİ, T. (1995), Türkiye'de Kadın Suçluluğunun Bazı Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi, *Polis*, 1, ss.39-51.

İLBARS, Z. (1987), Kişiliğin Oluşumundaki Kültürel Etmenler, *Ankara Üniversitesi D.T.C.F. Dergisi*, 31(1-2), ss.201-211.

İLBARS, Z. (2007), Suç Antropolojisi: Kadın ve Suç, *AÜDTCF Antropoloji Dergisi*, 22, ss.1-13.

İstanbul'da fuhuş operasyonu. (18 Mart 2017), Erişim tarihi: 29 Mart 2019, <http://www.haberturk.com/gundem/haber/1430913-istanbulda-fuhus-operasyonu>.

İstanbul'da fuhuş operasyonu. (2017), Erişim tarihi: 29 Mart 2019, <http://www.hurriyet.com.tr/istanbulda-fuhus-operasyonu-40399159>.

KILIÇ, D., ÖZTÜRK, S. (2014), Türkiye'de Kadınların İşgücüne Katılımı Önündeki Engeller ve Çözüm Yolları: Bir Ampirik Uygulama, *Amme İdaresi Dergisi*, 47(1), ss.107-130.

Kız Çocuklarına Fuhuş Yaptıran Çete Lideri Kadına 20 Yıl Hapis Cezası. (2017), Erişim tarihi: 29 Mart 2019, <http://www.milliyet.com.tr/kiz-cocuklarına-fuhus-yaptıran-cete-adana-yerelhaber-2024391/>.

KIZILASLAN, İ., DİKTAŞ, İ. Ö. (2011), The Role of University Education in Changing the Gender Role Perceptions of Turkish ELT Student Teachers, *International Online Journal of Educational Sciences*, 3(2), ss. 510-525.

KLEİN, D., KRESS, J. Any Woman's Blues: A Critical Overview of Women, Crime and the Criminal Justice System", *Crime and Social Justice*, 5, ss. 34-49.

Konya'da fuhuş çetesi çökertildi. (2008), Erişim tarihi: 29 Mart 2019, <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/konyada-fuhus-cetesi-cokertildi-10372131>.

- LOMBROSSO, C., FERRERO, W. (1898), *Female Offender*, New York: D. Appleton and Company.
- MERTON, R. K. (1968), *Social Theory and Social Structure*, Glencoe: The Free Press.
- MESSERSCHMİDT, J. W. (1995), From Patriarchy to Gender: Feminist Theory, Criminology, And The Challenge Of Diversity, *International Feminist Perspectives In Criminology* (Ed. RAFTER, N.H. ve HEIDENSOHN, F.), Buckingham: Open University Press.
- Milyonluk vurgun. (2018), Erişim tarihi: 29 Mart 2019, <https://www.sabah.com.tr/akdeniz/2018/03/28/milyonluk-vurgun>.
- MOİR, A., JESSEL, D. (2002), *Beyin ve Cinsiyet* (Çev: Tarık Demirkan), İstanbul: Pencere Yayınları.
- MORRİS, A. (1987), *Women, Crime, and Criminal Justice*, Oxford: Blackwell.
- Nimet'in fuhuş çetesi basıldı. (2010), Erişim tarihi: 29 Mart 2019, <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/nimet-in-fuhus-cetesi-basildi-16017128>.
- OAKLEY, A.(1980), *Women Confined: Towards a Sociology of Childbirth*, London: Martin Robertson.
- OKADA, D. (2015), Criminological Theory and Crime Explanation, *Critical Issues in Crime and Justice Thought, Policy, and Practice* (Ed. M. Maguire ve D. Okada), London: Sage Publication, ss.33-50.
- 'Ölüm Patroniçesi' Saide'ye şok baskın! (2018), Erişim tarihi: 29 Mart 2019, <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/olum-patronicesi-saideye-sok-baskin-40749745>.
- ÖZBEK, V. Ö. vd. (2014), *Ceza Hukuku Bilgisi*, Ankara: Seçkin Yayınları.
- ÖZGENÇ, İ. (1997), *Suçta İştirakin Hukuki Esası ve Faillik*, İstanbul: İ.B.B. Hukuk Müşavirliği.
- Patroniçeye 22 yıl 9ay hapis cezası. (2015), Erişim tarihi: 29 Mart 2019, <http://www.milliyet.com.tr/patroniceye-22-yil-9-ay-hapis-cezası-adana-yerelhaber-643464/>.
- Polis üç elemanını yakaladı! Her yerde onu arıyor. (2017), Erişim tarihi: 29 Mart 2019, <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/polis-uc-elemanini-yakaladi-her-yerde-onu-ariyor-40471045>.
- RAHİMOV, İ. (2014), *Suç ve Ceza Felsefesi*, Ankara: EkoAvrasya Yayınları.

- SAYGILI, S., ALIUSTAOĞLU, F. S. (2009), Şiddet İçerikli Suç İşleyen Kadın Olguların Değerlendirilmesi, *Adli Tıp Dergisi*, 23(1), ss.24-29.
- SCOTT, J., MARSHALL, G. (2015), *A Dictionary of Sociology*, Oxford: Oxford University Press.
- SEVER, M. (2015), Kadınlık, annelik, gönüllü çocuksuzluk: Elisabeth Badinter'den Kadınlık mı Annelik mi?, Tina Miller'dan Annelik Duygusu: Mitler ve deneyimler ve Corinne Maier'den No Kid üzerinden bir karşılaştırmalı okuma çalışması, *Fe Dergi*, 7(2), ss.72-86.
- STONE, J.H. v.d. (2000). *Faulk's Basic Forensic Psychiatry*, Oxford: Blackwell.
- SUTHERLAND, E. H. (1939), *Principles of Criminology*, PA: J.B. Lippincott, Philadelphia.
- ŞANLIER, N., BÖLÜKBAŞI, H. (2015), Kadının Aile Beslenmesi ve Sağlığındaki Rolü, *Türkiye Klinikleri Nutrition and Dietetics*, 1(1), ss.85-90.
- TOSUN, Ö. (1967), Suç ve Kadın, *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 33(3-4), ss.22-44.
- TÜİK. (2017), Hükümlü ve Tutuklu Sayısı, 1998-2016, Erişim tarihi: 29 Mart 2018, www.tuik.gov.tr/PreIstatistikTablo.do?istab_id=1621.
- TÜİK. (2018), İşgücü İstatistikleri, Eylül 2018, Erişim tarihi: 15 Aralık 2018, <http://tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=27698>.
- Tükürük Yağmuruna Tuttu. (2014), (Erişim tarihi: 29 Mart 2019), <http://www.milliyet.com.tr/Milliyet-Tv/video-izle/Tukuruk-yagmuruna-tuttu-wnm8tUx95z6J.html>.
- Uluslararası organ ticareti davasında Türk doktorları şoke eden iddianame. (2017), Erişim tarihi: 29 Mart 2019, <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/uluslararasi-organ-ticareti-davasinda-turk-doktorlari-soke-eden-iddianame-40661901>.
- Vika'nın fuhuş çetesi. (2012), Erişim tarihi: 29 Mart 2019, <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/vika-nin-fuhus-cetesi-22132310>.
- What is Crime?. (2015), The Scottish Centre for Crime & Justice <http://www.sccjr.ac.uk/wp-content/uploads/2015/10/SCCJR-What-is-crime.pdf> (Erişim tarihi: 29 Mart 2019).

YILDIRIM, A. (2014), Sosyo-Kültürel Yapı ve Suç Olgusu Arasındaki İlişki: Malatya İli Örneği, *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 16(1), ss.1-7.

Zengin olma uğruna. (2010), Erişim tarihi: 29 Mart 2019, <http://www.hurriyet.com.tr//gundem/zengin-olma-ugruna-16172158>.

**KAMU KURUMLARINDA SOSYAL MEDYA KULLANIMI:
KASTAMONU İL KÜLTÜR VE TURİZM MÜDÜRLÜĞÜ
ÖRNEĞİ***

**Gülsüm ÇALIŞIR[†]
Fatih AKSOY[‡]**

Öz

Bilgi iletişim teknolojilerinin gelişimi ile birlikte geleneksel medyanın kullanımının azaldığı ve sosyal medya kullanımının giderek arttığı görülmektedir. Çünkü sosyal medyada istenilen içeriklerin üretilmesi, geniş kitlelere ulaşılabilmesi, çift yönlü iletişimin olması, anlık geribildirim imkânı vermesi gibi avantajlar bulunmaktadır. Söz konusu olanaklar insanların zamanın büyük bir bölümünü sosyal medya ortamlarında geçirmesine neden olmaktadır. Bu nedenle özel ve kamu kuruluşları da bu ortamlarda aktif olmak zorundadır. Bu çalışmada kamu kurumlarının sosyal medyadaki varlıkları ve sosyal medya araçlarını kullanma amaçları incelenmiştir. Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Veri analiz türü olarak içerik analizi seçilmiştir. Bu düşünceden hareketle Kastamonu İl Kültür Turizm Müdürlüğü'nün Facebook sayfası 01 Ocak- 01 Eylül 2018 tarihleri arasında incelemeye dâhil edilmiştir. Çalışma sonucunda elde edilen verilere göre adı geçen kurumun sadece Facebook sosyal medya hesabına sahip olduğu bilgisine ulaşılmıştır. Söz konusu sosyal medya hesabının ise ağırlıklı olarak bilgilendirme amaçlı olarak kullanıldığı anlaşılmıştır. Ayrıca adı geçen sosyal medya hesabının kurum web sitesi ile entegre olmadığı da belirlenmiştir. Sonuç olarak tek bir sosyal medya alanında aktif olmaya çalışan Kastamonu İl Kültür Turizm Müdürlüğü'nün iletişim teknolojilerinin yoğun olarak kullanıldığı bu dönemde, kültürel faaliyetlerin tanıtımının yapılmasında ve hedef kitlenin bilgilendirmesinde daha geniş kitlelere ulaşabilmesi için diğer sosyal medya ağlarında da yer alınması gerektiğini söylemek mümkündür.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Medya, Kamu Kurumu, Kastamonu, İletişim Teknolojileri.

* Geliş Tarihi/Received Date:26.12.2018-Kabul Tarihi/Accepted Date: 22.04.2019

DOI: 10.30913/alinterisosbil.503286

Atıf Künyesi/Citation:

Metin içi/In Text: (Çalışır ve Aksoy, 2019, Sayfa No)

Kaynakça/References: Çalışır, G., Aksoy, F. (2019). Kamu Kurumlarında Sosyal Medya Kullanımı: Kastamonu İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Örneği. *Alinteri Sosyal Bilimler Dergisi (ASOBİD)*, 3(1), ss.43-65, Doi: 10.30913/alinterisosbil.503286

[†] Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü Öğretim Üyesi, gulumcalisir@gumushane.edu.tr ; gulumcalisir@yahoo.com

[‡] Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü Öğretim Elemanı, fatih.aksoy@gumushane.edu.tr

Use of Social Media in Public Institutes: Kastamonu Provincial Directorate of Culture and Tourism

Abstract

With the development of information communication technologies, the use of traditional media has decreased and the use of social media has increased. Because there are advantages such as producing desired contents in social media, reaching wide masses, having two-way communication and giving instant feedback. These possibilities cause people to spend most of their time in social media. For this reason, private and public institutions must be active in these environments. In this study, the social media existence of public institutions researched. And also the purposes of using social media devices of public institutions researched. Qualitative research method was used in the study. Content analysis was selected as the type of data analysis. From this point of view, the Facebook page of Kastamonu Provincial Directorate of Culture and Tourism was included to examine between 01 January and 01 September 2018. According to the data obtained from the result of a study, it has been learned that the said institution only has Facebook social media account. It was understood that this social media account was mainly used for information purposes. In addition, it is determined that the social media account is not integrated with the corporate website. As a result, Kastamonu Provincial Directorate of Culture and Tourism, which is trying to be active in the field of social media, has used communication technologies intensively in this period, It is possible to say that it is necessary to take part in other social media networks in order to promote the cultural activities and to reach a wider group in informing the target group.

Keywords: Social Media, Public Institution, Kastamonu, Communication Technologies.

GİRİŞ

Günümüzde iletişim teknolojilerinin gelişimi ile birlikte hayatımıza yeni kavramlar ve uygulamalar girmiştir. Son dönemlerde yeni medya, sosyal ağlar, sosyal medya, internet gibi kavramlar hayatımızın merkezinde yer alan kavramlar olmuştur. İletişim teknolojisinin bir parçası olarak sosyal medya da gün içerisinde yoğun olarak kullanılan bir ürün olmuştur (Akıncı Vural, Bat, 2010, ss. 3349-3350).

We are Social ve Hootsuit tarafından hazırlanan sosyal medya istatistiki verilerine göre, Türkiye’de insanlar internette ortalama 7 saat zaman geçirmektedir. Bu zamanın dört saatini internette; üç saatini ise sosyal medya da geçirmektedir (We are social, 2018). Diğer bir araştırma olan ‘Sosyal medya ve Gençlik’ raporunda gençlerin ortalama 3 saat sosyal medya da zaman harcadığını belirtilmektedir (Gençlik ve Sosyal Medya Araştırma Raporu, 2013). Başak Solmaz ve arkadaşlarının ‘İnternet ve Sosyal Medya Kullanımı Üzerine Bir Uygulama’ adlı araştırmalarında ise, insanların çoğu sosyal ağlarda 1 ile 3 saat arasında zaman geçirdikleri sonucuna varmıştır (Solmaz, Tekin, Herzem, Demir, 2013, s.27). Sosyal medya kullanımı ile ilgili paylaşılan bu veriler değerlendirildiğinde, insanlar zamanının bir bölümünü sosyal medyada geçirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Durum böyle olunca özel ve kamu kurumlarının da bu insanlara ulaşmak için zorunlu olarak sosyal medyada yer alması gerekmektedir. Sosyal medyanın, kurumların bilinirliği ve tanınma oranlarını da etkileyeceği düşünülmektedir. Çünkü insanlar artık kurumlar hakkında bilgi sahibi olabilmek için öncelikle sosyal medya araçlarını kullanmaktadır.

Sosyal medya, insanların düşüncelerini özgürce belirtebileceği, paylaşabileceği ve içerik üretebileceği birer ortamdır. Aynı zamanda sosyal medya aracılığıyla insanlar özel ve kamu kurumlarının verdikleri hizmetleri takip edebilmekte ve denetim altında tutabilmektedir. Bunun ile birlikte kamu ve özel kurumlar da kendilerini ifade etmek, hedef kitesine ulaşmak ve çalışmaları, faaliyetleri hakkında bilgilendirme yapabilmek için sosyal medyayı ciddi şekilde kullanmaktadır. Böylece sosyal medya aracılığıyla kurum ile kamuoyu arasında iletişim ve etkileşim olmaktadır.

Bu çalışmada kamu kurumlarının sosyal medyadaki varlıkları ve sosyal medya araçlarını kullanma amaçları incelenmiştir. Bu nedenle kamu kurumlarının sahip olduğu sosyal medya hesaplarının neler olduğu, bu hesapları kullanım sıklıkları ve sosyal medya hesaplarını kullanım amaçları sorularına cevap aranmıştır. Çalışmanın araştırma yöntemini nitel araştırma yöntemi oluşturmuştur. Araştırmada incelenecek olan Kastamonu İl Kültür Turizm Müdürlüğü amaçsal örneklem yöntemi ile seçilmiştir. Araştırma deseni olarak da durum çalışması kullanılmıştır.

Örnekleme oluşturan kurumun 01 Ocak- 01 Eylül 2018 tarihleri arasında var olan sosyal medya hesapları incelenerek çalışmada elde edilen verilere içerik analiz uygulanmıştır. Çalışmadan elde edilen verilerin yorumlanması ile birlikte sonuç ve öneri kısmı oluşturulmuştur.

İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİ

Günümüzde artık bilginin her ortamda çok önemli olduğu dönemdeyiz. Çünkü her alanda, elde edilen veriler sonucunda sahip olan bilgilere göre stratejiler ve planlar uygulanmaktadır. Özel sektör, kamu, sivil toplum kuruluşlarının (STK) hemen hepsi elde ettikleri bilgiler sonucunda kendilerini ilgilendiren hedef kitlelerine göre çalışmalar yapmaktadır. Tüm sektörler için önemli olan bu bilgilerin elde edilmesi, depolanması ve kullanılmasında teknolojinin gelişmesinin büyük bir katkısı bulunmaktadır. Dijital dünya olarak adlandırılan günümüzde gelişen teknoloji, sektörlere üretimden satış sonrası hizmete kadar pek çok alanda kolaylık sağlamaktadır.

İletişim teknolojileri bilgi elde etme ve kullanma açısından temel araç ve ortamlar olarak düşünüldüğünde, toplumların ihtiyaçları olan bilgilere ulaşabilmek için söz konusu bu teknolojileri kullanması zorunlu hale gelmiştir. İletişim teknolojileri ile birlikte bilgi geniş kitlelere ulaştırılmakta, kitleler istediği yerde ve zamanda bilgiye kolayca ve hızlıca ulaşabilmekte, bilgi hızlıca tktilmekte, retilenmekte ve paylaşılabilmektedir. İletişim teknolojileri sayesinde insanları, dünyanın diğer ucunda olabilecek bir olaydan soyutlamak imknsız hale gelmiştir. Böylece iletişim teknolojileri, dünyanın her yerindeki insanlarla iletişime ve etkileşime geçebilme imkânı sunmaktadır. Bu avantajları yaratan iletişim teknolojilerinin temelini de internet oluşturmaktadır (Erdiç, Yılmaz, 2016, s.508). İnternetin iletişim teknolojileri için en önemli özelliği bilgisayar ağları aracılığıyla bütün bireylerin, bireylerle, özel ve kamu kurumları ile ağlar üzerinden iletişim kurabilmesini sağlamasıdır.

İletişim teknolojilerinin sürekli gelişimi ile birlikte önceden var olmayan ekonomik ve sosyal işbirliklerine imkân tanıdığı tartışılmaz bir durumdur. Dijital teknoloji; özellikle internet, küresel ortamda istenilen bilgiye ulaşma ve küresel pazarda fiyat, dağıtım ve kaliteye ulaşımı kolay hale getirmiştir. Böylelikle internet sayesinde kullanıcılar ilgilendikleri ürün, hizmet ya da konularla ilgili bilgilere rahat şekilde ulaşıp karşılaştırma yapabilme ve elde ettiği bilgilere göre de algılarını değiştirebilme olanağına sahip olmuşlardır (Vural Akıncı, Bat, 2009, s.2752).

SOSYAL MEDYA KAVRAMI

Günümüzde yoğun olarak kullanılan sosyal medyanın gelişmesindeki en önemli unsur Web 2,0 teknolojisidir. Bu teknolojilerin ilk aşaması ise 1990'lı yıllarda oluşturulan Web 1,0 teknolojisi olmuştur. Web 1,0 teknolojisi ile birlikte birçok internet sayfası birbirine bağlanmış, kullanıcıların bu internet sayfalarında çeşitli paylaşımları ile ağ içinde dolaşım gerçekleşmekteydi. Web 1,0 teknolojisi kullanıcıya belirli imkanlar sunmaktadır. İnternet sayfalarının içeriği durağan olmaktadır. Sunucu ile etkileşime geçilmesine izin vermemektedir. Kısıtlı sayıda kullanıcı içerik oluştururken, kullanıcılar ise sadece oluşturulan içeriği görebilmektedir. Dolayısıyla kullanıcının pasif kaldığı ve sadece bilgilendirme amaçlı bir teknolojinin olduğunu söylemek mümkündür. 2000'li yıllarda ise kullanıcıların sunucuyla etkileşime geçebildiği, kendi içeriğini oluşturabildiği ortamlar geliştirilmiştir. Bu ortamlara ise Web 2,0 adı verilmiştir. Web 2,0 ile birlikte internet kullanıcıları içerik yaratabilmekte, sesli, görüntülü paylaşımlarda bulunabilmekte, kişi ve gruplar ile çift yönlü iletişim kurabilmektedir. Bu özellikler ise Web 2,0 ortamını Web 1,0 ortamından ayıran en önemli özelliklerdir. Web 2,0 tabanlı teknolojiler içinde en popüler olanlardan biri de sosyal medyadır. (Kinsella vd. 2010, s.2; Köseoğlu, 2012, ss.58-59). Sosyal medya kavramının tanımlarına bakıldığında da Web 2,0 teknolojisinin özelliklerinin yer aldığı görülmektedir.

Sosyal medya kavramı ile ilgili yapılan literatür tanımlarına bakıldığında kavramın birden fazla tanımı olduğu görülmektedir. Bu tanımların birçoğunda 'çift yönlü iletişim' ve 'hızlı bilgi paylaşımı' yer almaktadır. Aynı zamanda bu özellikler sosyal medyayı diğer iletişim araçlarından ayıran en önemli özelliklerdendir.

Sosyal medya, Web 2.0 teknolojik temelli, kullanıcı tarafından içerik yaratma özelliğine sahip olan ve herkesin ulaşabileceği bir medya içeriği olarak tanımlanmaktadır (OECD, 2007). Sosyal medya, bireylere özgür şekilde istediği kişilerle iletişim kurma olanağı veren, aynı zamanda istediği bireyler arasında arkadaş listesi oluşturma ve onları takip edebilme imkânı sunan, zaman sınırı olmadan sürekli karşılıklı iletişim kurulmasına olanak tanıyan web tabanlı hizmetlerdir (Danah ve Nicole, 2008, s.211).

Andreas Kaplan ve Michael Haenlein (2012, s.101)'e göre; 'Sosyal medya, Web 2.0 temelli olup, ideolojik ve teknolojik içeriklerin ve oluşumların kullanıcı odaklı bir biçimde üretilip, geliştirilmesine imkân veren internet tabanlı uygulamalara' denilmektedir. Sosyal medya; genel ifadeyle internet kullanıcılarının karşılıklı anlık iletişimde bulunmalarına fırsat tanıyan ve içerik, video, fotoğraf gibi paylaşımını ve kişisel yorum yapmalarını sağlayan araçların ortak ismi olarak ifade edilmektedir. Sosyal

medya, herkesin içerik üretim paylaşım gerçekleştirebildiği, evrimii medyanın yeni bir çeşidi olmaktadır ve sahip olduğu özellikler şu şekilde açıklanmaktadır (Antony, 2018, s.5):

Katılımcılar: Sosyal medya, ilgilenen herkesin katılmasını sağlar ve onlardan geri bildirim alır.

Açıklık: Çoğu sosyal medya hizmetleri geri bildirim ve katılım için açıktır. Oylama, yorum ve bilgi paylaşımını yapabilme olanağı vermektedir.

Konuşma: Geleneksel medya, içerik aktarımı ya da dinleyiciye bilgi ulaşımını ile tek yönlü iletişim özelliğine sahipken; sosyal medya, iki yönlü konuşma olanağı sağladığı için daha iyi görülmektedir.

Topluluk: Sosyal medya, toplulukların hızlı bir şekilde bir araya gelmesine ve etkili bir iletişim kurmasına izin vermektedir. Topluluklar fotoğraf, siyasi bir konu ya da favori bir TV programı gibi ortak ilgi alanlarını paylaşmaktadırlar.

Yukarıda belirtilen bu özellikleri, aynı zamanda sosyal medyanın avantajları olarak da belirtmek mümkündür.

Bağlantılılık: Çoğu sosyal medya çeşidi, birbirileri ile bağlantılı işler gerçekleştirir; insanlar için faydalı olabilecek diğer siteler ile ilgili linkler paylaşabilmektedir.

Günümüzde yoğun olarak kullanılan sosyal medya araçlarını ise şu başlıklar altında sunmak mümkündür (Antony, 2018, s.6):

Sosyal Ağlar: Bu siteler kullanıcıların kişisel web sayfaları oluşturmasına ve ardından içerik ve iletişim paylaşmak için diğer insanlarla bağlantı kurmasına izin vermektedir. Örneğin; Facebook, Myspace.

Bloglar: En güncel bilgilerin paylaşıldığı evrimii ortamdır. Kişilerin ya da kurumların düşüncelerini paylaştıkları evrimii yayınlardır.

Vikiler: Bütün kullanıcılara çeşitli konular ile ilgili bilgi ekleyebilecekleri veya düzenleyebilecekleri ortak bir veritabanı oluşturmayı sağlayan bir web sitesidir. En önemli rneği ise, wikipedia'dır.

Forumlar: Çevrimiçi tartışma alanları olan forumlarda kullanıcılar belirli konular ya da ilgi alanları ile ilgili fikir alışverişi yapabildikleri evrimii topluluklardır.

İçerik Paylaşım Toplulukları: Belirli içerik türlerini organize eden ve paylaşan topluluklarıdır. En popüler içerik toplulukları; fotoğraf alanında (Flickr), video alanında (Youtube).

Mikrobloglar: Küçük boyutlu içeriklerin (cümleler, fotoğraflar, videolar) çevrim içi olarak kullanıcılar tarafından paylaşımına olanak sağlar. Twitter, Instagram bu alanda en çok kullanılanlardır.

KAMU KURUMLARINDA SOSYAL MEDYA KULLANIMI

Günümüzde bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler sonucunda bütün sistemlerde, siyasal ve ekonomik alanlarda değişiklikler olmaktadır. Dolayısıyla bu değişiklikten toplum her alanıyla etkilenmektedir. Özellikle internetin ortaya çıkması ile birlikte erişimin kolaylaştığı ve bununla iletişimde yeni türlerin meydana geldiği görülmektedir. Bunlardan biri olan sosyal medya, Türkiye ve Dünya genelinde yoğun olarak kullanılan bir iletişim teknoloji ürünü olmuştur (Bilmez, 2016).

Teknolojinin gelişmesi ve dijital ağlarının kullanımının artması, vatandaşların dijital vatandaşa dönüşmesi ve toplum genelinde oluşan dijital dönüşüm sonucunda devlet-vatandaş ilişkisi dijital ortama aktarılmıştır. Bu nedenle kamu kurum ve kuruluşları artık bu ortamda olmak zorundadır. Bu platformlarda yer almamak, bu dünya düzeninde çok kabul gören bir durum değildir. Aynı zamanda bu platformda yer alan kamu kurum ve kuruluşlarının aktif olarak yer alması gerektiği bilinmektedir. Çünkü kamu hizmeti alan ve kamudan beklentisi olan aktif yurttaşlar, sosyal medya ortamlarında kamu kurum ve kuruluşlarını görmek istemektedir (T.C. Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, 2014).

Sosyal medya, kamu kurum ve kuruluşlarına için ciddi avantajlar sağlamaktadır. Kurum ve kuruluşların kriz yönetimi, kurumsal itibar, kurum kimliği, tanıtma, bilgilendirme ve haber verme gibi halkla ilişkiler faaliyetlerini sürekli bir şekilde kullanmasına olanak tanımaktadır. Gerçekleştirilecek bu faaliyetlerin maliyeti ve zamanı açısından da avantajlar sağlamaktadır (Kazaz ve Tümen, 2013, s.89).

Sosyal medya ortamlarında kullanıcı sayısı fazla olan sosyal ağlar, kamu kurumları tarafından kullanıldığı sürece ciddi katkılar sağlamaktadır. Sosyal ağlar aracılığıyla kamu kurumları geniş bir vatandaş kitlesine ulaşım, çalışma ve faaliyetleri hakkında hedef kitlelerini haberdar edebilmektedir. Böylelikle kurumlar, verdikleri hizmetlerin kalitesini ve verimliliğini ölçme şansı da bulmaktadırlar. Çünkü sosyal ağlar aracılığıyla hızlı iletişim ve geribildirim alınabilmektedir. Dolayısıyla yapılan her türlü hizmetin değerlendirmesinde vatandaş, sosyal ağlar aracılığıyla çok çabuk reaksiyon gösterebilmektedir. Aynı zamanda kamu kurumlarının gerçekleştirmek istedikleri projeler için vatandaşla iletişim ve etkileşim içerisinde bulunabilmektedir. Vatandaşların sosyal ağlar aracılığıyla istek ve taleplerine göre projeler üretebilir ve uygulamaya geçirebilmektedir.

Sosyal medya; kamu kurumları için bilgilendirme, etkinlik fotoğrafları paylaşma ile sınırlı değildir. Kamu kurumlarının kullandığı sosyal medya platformlarının; şeffaflık, hesap verilebilirlik ilkesi doğrultusunda uzmanlarca yönetilmesi gerekmektedir (Erkek, 2016, s.143). Çünkü sosyal medya, anlık iletişime izin vermesi ve krizin her an çıkabileceği bir ortama müsait olmasından dolayı mutlaka bir sosyal medya uzmanı tarafından yönetilmelidir. Kamu kurumlarında yönetilecek olan sosyal medya hesapları tek bir hesap olmamalıdır. Zira kamu kuruluşlarının hizmet verdiği vatandaşların özelliklerine göre kullandıkları sosyal medya hesapları farklılık gösterebilmektedir. Örneğin, gençler Instagram'ı daha fazla kullanırken, orta yaş ve üstü yaş vatandaş grubu Facebook'u daha fazla kullanabilmektedir. Bu nedenle vatandaşların segmentasyonunu yaparak, buna göre açılan sosyal medya hesaplarında içerikler üretilip yönetilmelidir.

Literatürde verilen bilgiler özetlendiğinde, iletişim teknolojilerinin bu kadar hızlı ilerlemesi ve insanlar tarafından çok fazla kullanılması durumunun kamu kurumlarının bu iletişim teknolojilerini kullanmalarını zorunlu hale getirdiği görülmektedir. Dolayısıyla kamu kurumlarının sosyal medyada yer almama gibi bir lüksü söz konusu değildir. Kamu kurumları sosyal medya mecralarının her alanında yer alarak, daha fazla vatandaşa ulaşabilme imkânı bulmuş olacaktır. Ulaşılan vatandaş sayısı ne kadar fazla olursa, kamu kurum ve kuruluşlarının verdikleri hizmetler, tanıtımlar, bilgilendirmeler daha fazla kişiye ulaşmış olacaktır. Kamu kurumlarının, özellikle hizmet sektöründe yer alan kurumların, her yaptığı etkinliğin vatandaşlar tarafından duyulması her zaman hizmet sektöründeki kamu kurumlarına avantaj sağlamaktadır. Bu nedenle kamu kurumları birçok sosyal medya mecrasında yer almalı ve bu mecraları aktif ve etkili şekilde kullanmalıdır.

ARAŞTIRMA

Yöntem

Günümüzde iletişim teknolojilerinin gelişimi ve yeni iletişim teknolojilerinin kullanıcı sayısının artmasıyla birlikte kamu kurumları da bu iletişim teknolojilerini benimsemek ve iletişim yöntemlerini bu teknolojilere entegre etmek zorunda kalmışlardır. We are social ve Hootsuite tarafından hazırlanan "Digital in 2018 in Western Asia" adlı rapora bakıldığında Türkiye'de 51 milyon aktif sosyal medya kullanıcı olduğu görülmektedir. Aynı zamanda insanların gününün 7 saatini internette geçirdiği bulgusuna ulaşılmıştır. Bu zamanın 2 saat 44 dakikası da sosyal medyada geçmektedir. Adı geçen rapora göre Türkiye'deki internet kullanıcılarının en çok kullandıkları sosyal medya platformlarının sırasıyla; Youtube, Facebook, Whatshapp, Instagram olduğu görülmektedir

(Doğanay, 2018). Rapordan elde edilen sonuçlara göre kamu kurumlarının sosyal medya aracılığıyla büyük bir vatandaş kitlesine ulaşıp; bilgilendirme, tanıtım, itibar, imaj gibi çalışmalarını daha geniş kitlelere duyurma fırsatı yakalayacağı anlaşılmaktadır. Özellikle kültürel hizmetlerin yapıldığı kurumların sosyal medya araçlarını kullanması büyük önem arz etmektedir. Çünkü kültürel çalışmaların başarısı, geniş kitlelere ulaşması ile doğru orantılı olabilmektedir. Bu açıdan kültürel hizmetleri yapan kamu kurumları için sosyal medya ortamında bulunmak kaçınılmaz olmaktadır.

Bu çalışma kamu kurumlarının sosyal medyadaki varlıklarını ve sosyal medya araçlarını kullanma amaçlarını ortaya koymaktadır. Buradan yola çıkarak cevapları aranan araştırma soruları şu şekildedir:

1. Kurumların sahip oldukları sosyal medya hesapları nelerdir?
2. Kurumların sosyal medya hesaplarında hangi sıklıkla paylaşım gerçekleştirmektedir?
3. Kurumlar sosyal medya hesaplarını hangi amaçlar için kullanmaktadır?

Kastamonu İl Kültür Turizm Müdürlüğü'nün hangi sosyal medya mecralarını kullandığı, kullanım sıklığı ve bu mecraları kullanım amaçları tespit edilecektir. Bu tespitleri gerçekleştirmek için nitel araştırma yöntemi seçilmiştir. Nitel araştırma deseni olarak durum çalışması seçilmiştir. Durum çalışması; güncel bir olguyu kendi gerçekliği içinde inceleyen, olgu ve içinde yer aldığı içerik arasında sınırların kesin hatlar ile çizilmediği ve birden fazla kanıt ya da veri kaynağının bulunduğu durumlarda yararlanılan bir araştırma desendir (Büyük Öztürk, Kılıç Çakmak, Karadeniz, 2016, s.260). Durum çalışmasında genelleştirme yapılmamaktadır. Durumdan en iyi şekilde ne anlaşıldığının çalışılmasının tasarısı üzerinde vurgu yapılmaktadır (Aytaçlı, 2012, s.3).

Çalışmada evren ve örnekleme ilişkin sınırlılık bulunmaktadır. Türkiye'de kamu kurumlarının ve alt şubelerinin sayıca fazla olması zaman ve kontrol açısından zorluklar getirmektedir. Bu nedenle örneklem, Kastamonu İl Kültür Turizm Müdürlüğü'nün sosyal medya hesapları ile sınırlandırılmıştır. Ayrıca bu çalışmadan elde edilecek bulgulardan yola çıkılarak varılacak sonuçlar ve öneriler araştırmanın örnekleme için geçerlidir. Ancak çalışmada sonucunda ulaşılan veriler daha geniş çaplı yapılacak araştırmalar için bir fikir verebilmesi mümkündür.

Çalışmanın güvenilirliğinin sağlanması için araştırma bölümünde, alanında uzman olan bir öğretim üyesinin bilgilerine başvurulmuştur. Bunun yanı sıra nicel veriler ile birlikte okuyucuların ham verileri kendilerinin değerlendirilmesine olanak verilmiştir. Dolayısıyla

araştırmada içerik analizi gerçekleştirilmeden önce çalışma ile ilgili sayısal veriler paylaşılmıştır. Bu sayısal veriler ile birlikte araştırmanın genel bir resmi çizilmiştir. Aynı zamanda bu veriler okuyucuya sunularak objektif bir şekilde değerlendirme yapmasına imkân sunulmuştur. Bunun yanında, çalışmanın güvenilirliğini etkileyen önemli unsurlardan biri tutarlılıktır. Araştırmacıların aynı ortamlarda aynı sonuçları elde etmesi önemlidir. Bu çalışmada elde edilen sonuçların kamu kurumlarında sosyal medya kullanımına ilişkin literatürdeki bazı araştırma sonuçları ile aynı olduğu görülmektedir. Niyazi Gümüş (2018, ss.205-206)'ün 'Sosyal Medyanın Kamu Kurumları Tarafından Kamusal Pazarlama Aracı Olarak Kullanılması: 81 İl Valiliği Üzerinde Bir Araştırma' adlı çalışmasında valiliklerin genellikle, basın açıklamalarının yayınlanması, etkinlik, konser ve toplantıların duyurulması, kurum yöneticilerinin katıldığı etkinlik fotoğraflarının ve videolarının paylaşılması, kurum hizmetleri hakkında kamuoyuna bilgi verilmesi şeklinde sosyal medyadan yararlandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bu durumda sosyal medyanın ağırlıklı olarak duyuru ve kamuoyunu bilgilendirme amaçlı kullanıldığı görülmüştür. Bu alanda benzer sonuca varan diğer bir araştırma ise, Seyida Erkek (2016, s.149) tarafından gerçekleştirilmiştir. 'Kamu Kurumlarında Sosyal Medya Kullanımı: Sağlık Bakanlığı Örneği' adlı çalışmada bazı kurumların sadece web sitelerinde yer alan bilgileri sosyal medya da yayınladıkları belirtilmektedir. Ayrıca kurumların olumsuz eleştirilere ve sorulara sosyal medya ortamında cevap vermediği sonucuna varıldığını ifade etmektedir. Bu durum ise sosyal medyanın yeterli derecede aktif kullanılmadığı, çift yönlü iletişimin benimsenmediğini ve geri bildirim önemsizliğini göstermektedir. Dolayısıyla literatürdeki araştırmaların sonuçları ile bu çalışmanın sonuçlarının örtüştüğünü belirtmek mümkündür. Bu durum aynı zamanda araştırma sonucunun benzer ortamlara aktarılabilirlik değerinin olduğunu da göstermektedir. Yapılan bu çalışmada tutarlılık ve aktarılabilirlik unsurunun yanında, alıntılar yapılarak çalışmanın güvenilirliği pekiştirilmiştir. Çalışmada elde edilen veriler kurumun sosyal medya hesabından yapılan alıntılar (görseller) ile desteklenmiştir.

Çalışmada Kastamonu İl Kültür Turizm Müdürlüğü'nün sosyal medya mecralarının varlığı ve var olan sosyal medya mecralarının hangi amaçlarla kullanılacağı inceleneceğinden dolayı içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Kurumun sosyal medyada bulunan hesaplarına bakıldığında, sadece bir sosyal medya mecrasında yer aldığı görülmüştür. Bu sosyal medya hesabı ise Facebook'tur. Bu nedenle içerik analizi yöntemi ile 01 Ocak- 01 Eylül 2018 tarihleri arasında Kastamonu İl Kültür Turizm Müdürlüğü'nün Facebook sayfasındaki gelişmeler incelenmiştir. İçerik analizi sosyal bilimlerde sürekli kullanılan bir tekniktir. İçerik analizi, metin (gazete, kitap, kitap bölümü, gazete vb.), görsel, televizyon

programı, web sitesi üzerinde kullanılan bir tekniktir. Belirtilen bu ortamlarda mesajların belli özelliklerinin objektif ve sistematik bir biçimde tanınması için çıkarımların yapıldığı bir tekniktir (Büyük Öztürk, Kılıç Çakmak, Karadeniz, 2016; 250). Bu çıkarımların ortaya çıkarılması için, verileri tanımlamaya, verilerin içinde saklı olabilecek gerçekleri ortaya çıkarmaya çalışılmaktadır. İçerik analizinde asıl gerçekleştirilen işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar kapsamında bir araya getirerek, okuyucunun anlayabileceği bir dille tanımlanmakta, açıklanmakta ve sunulmaktadır. Bu temel amaç kapsamında, içerik analizinin yapılışında izlenen dört aşama bulunmaktadır. İlk aşamayı verilerin kodlanması oluşturmaktadır. Bu aşamada elde edilen bilgiler incelenerek, anlamlı bölümlere ayrılır ve bu bölümler araştırmacı tarafından isimlendirilir, diğer ifade ile kodlanır. Toplanan verilerin kodlanması ve bu kodlara göre sınıflandırılması yeterli olmamaktadır. İlk aşamada ortaya çıkan kodlardan yola çıkarak verileri, genel düzeyde açıklayabilen ve kodları belirli kategoriler altında toplayabilen temalar oluşturulmaktadır. Bu temalar ise ikinci aşamayı belirtmektedir. Tematik kodlama aşamasını, verilerin ortaya çıkan kodlara ve temalara göre düzenlenmesi aşaması izler. Bu aşamada veriler belirli bir sisteme göre düzenlenir, tanımlanır ve yorumlanmaya uygun hale getirilir. Son aşamada ise, detaylı şekilde tanımlanan ve sunulan bulguların araştırmacı tarafından yorumlanmaktadır ve çıkarımlar bulunmaktadır (Yıldırım, Şimşek, 2012, ss.242-251).

Bu çalışmada gerçekleştirilen içerik analizi kodlama cetveli ve kategorileştirme işlemi daha önceden yapılan çalışmalardan uyarlanmıştır. Bu çalışmada, Kocabaş'ın (2016, ss.79-80) 'Halkla İlişkiler Aracı Olarak Sosyal Medya: Arçelik ve Bosch Markalarının Kurumsal Facebook ve Twitter Hesapları Üzerine Bir İnceleme' adlı çalışması ile Yeniçiftçi'nin (2016, s.103) 'Halkla İlişkiler Aracı Olarak Instagram: Sosyal Medya Kullanan 50 Şirket Üzerine Bir Araştırma' adlı çalışmasında oluşturmuş olduğu kategorileştirme sistemi gözden geçirilerek çalışmaya uygun hale getirilip, kullanılmıştır.

Bulgular ve Yorumlar

Çalışmada 01 Ocak-01 Eylül 2018 tarihleri arasında T.C. Kastamonu İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün var olan sosyal medya mecralarındaki gelişmeler izlenmiştir. Bu tarihler arasında sosyal medya mecrasından yapılan paylaşımların sayısal değerleri ve paylaşım türleri dikkate alınarak değerlendirilmiştir. İlgili tarihler arasında T.C. Kastamonu İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün sosyal medyadaki varlığı incelendiğinde adı geçen kurumun sadece Facebook hesabı olduğu görülmüştür. Sosyal medyada tek bir hesap ile faaliyet gösteren T.C.

Kastamonu İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün Facebook sayfasının 2015 yılında açıldığı anlaşılmıştır. Facebook sayfası derinlemesine incelendiğinde öncelikli olarak ana profilde yöresel kıyafet giymiş iki kadının fotoğrafı ve küçük profil fotoğrafında ise kurum binasının fotoğrafının yer aldığı belirlenmiştir. Kurumun Facebook sayfasında kurum hakkında bilgiler yer almamaktadır. Kurum takipçi sayısı 01 Eylül 2018 tarihinde 790 olarak gözükmektedir. Kurumun paylaşımlarının beğenilme sayısı 778 iken, sayfayı ziyaret edenlerin sayısı 120'dir. İlgili kurumun Facebook sayfasının 9 aylık zaman diliminde çok aktif olarak sosyal medyada yer almadığı sonucuna varılmıştır. Bu sonuca 9 aylık süre içerisinde; paylaşım sayısı, paylaşım zaman dilimleri, paylaşım türleri, takipçi sorularının yanıtlanması, takipçi sayısı gibi başlıklar altındaki sayılar dikkate alınarak ulaşılmıştır.

T.C. Kastamonu İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün Facebook sayfası detaylı araştırıldığında belirtilen tarihler arasında 37 paylaşım yapıldığı görülmektedir. 37 paylaşımın konuları ise aşağıdaki tabloda belirtilmiştir. Tabloda 1'e bakıldığında 27 paylaşımda farklı içeriklere yer verilirken, kalan 10 paylaşımın ise daha önceden paylaşılan içeriklerin hatırlatılması amacıyla tekrar paylaşıldığı anlaşılmıştır. Facebook sayfasında yer alan fotoğraflar ve video paylaşımları ise sadece etkinlikler ile ilgilidir. Duyurular bölümünde yapılan paylaşımların içerikleri etkinliklerin iptalini, alınan hibelerin bilgisini ve çeşitli programlar için yapılan davetleri kapsamaktadır. Kastamonu İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün Facebook sayfasında turizm faaliyetleri ve kültürel konular ile ilgili tanıtım amaçlı video, fotoğraf, mesaj paylaşımlarına rastlanılmamıştır.

Konferans ve Sempozyum	3
Yarışma	5
Konser	2
Özel Gün ve Haftalar	3
Tiyatro	1
Duyuru	7
Taziye Mesajları	1
Yapılan Ziyaretler	1
Etkinlikler	3
Güncel Olaylar	1

Tablo-1: T.C. Kastamonu Kültür ve Turizm Müdürlüğü Facebook Paylaşım İçerikleri

T.C. Kastamonu İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün Facebook sayfası paylaşımları değerlendirildiğinde sosyal medyayı ağırlıklı olarak bilgilendirme amaçlı kullandığı, tanıtım amaçlı ya da hedef kitlesi ile çift yönlü iletişime geçecek şekilde kullanmadığı bilgisine ulaşılmıştır. Zira bazı paylaşımların altına soru sorma amaçlı yorumlar yapıldığı ve kurum

tarafından bu soruların yanıtlanmadığı görülmektedir. Özellikle 2018 Türk Dünyası Kültür Başkenti seçilmiş olan Kastamonu'nun kültürel açıdan tanıtılmasında kullanılması gereken bilgiler, Facebook sayfasında bulunmamaktadır. Oysaki Türk Dünyası Kültür Başkenti olmuş bir kente ait olan eski sanat eserlerinin, tarihi yapılarının, müzelerinin, yerel mimari yapılarının, yerel mutfağının, doğal tarihi vb. kültürel olgularının tanıtımının sosyal medyada yapılması, adı geçen kurumu daha katma değerli hale dönüştürecektir, diye düşünülmektedir. Fakat T.C. Kastamonu İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün Facebook sayfasında bu olguların tanıtımına ait bilgilere rastlanılmamıştır. Örneğin 2013 yılında Türk Dünyası Kültür Başkenti seçilen Eskişehir'in Facebook sayfası incelendiğinde tanıtım odaklı içerikler üretip ve çeşitli tanıtım araçları ile kamuoyuna sunduğu görülmektedir. Eskişehir'in kentin tanıtımı için e-broşür, afiş, kent tanıtım videoları, 360 derece sanal tur vb. faaliyetler gerçekleştirmiştir. Bunlar ile birlikte sosyal medyada her gün Eskişehir'in eski sanat eserleri, tarihi yapıları, müzeleri, yerel mimari yapıları, yerel mutfağın, doğal tarihi ile ilgili yerel zenginliklerinin sosyal medya mecralarında paylaşıldığı belirlenmiştir (T.C. Eskişehir İl Kültür Turizm Müdürlüğü, 2018). Burada sosyal medyayı tanıtım aracı olarak kullanmanın ne denli önemli olduğu ortaya çıkmaktadır. Çünkü kültürel ve turizm odaklı faaliyetlerde ancak tanıtımın yapılabildiği kadar bilinirlik ve akılda kalıcılık söz konusu olmaktadır.

Kastamonu İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün Facebook sayfasına yer alan paylaşımlar ile ilgili bazı örnekler aşağıda sunulduğu şekliyledir.

Resim-1: Kastamonu İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün Facebook sayfası ana profil fotoğrafı.

Kaynak: <https://www.facebook.com/Kastamonu-%C4%B0l-K%C3%BClt%C3%BCr-ve-Turizm-M%C3%BCd%C3%BCrl%C3%BC%C4%9F%C3%BC-950642964975399/> E.
Tarihi: 26.09.18

T.C. Kastamonu İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün Facebook sayfasının ana profilinde Kastamonu yöresine ait kıyafetlere sahip iki kadının fotoğrafı yer almaktadır. Bunun ile birlikte küçük fotoğrafta da ise kurumun binası yer almaktadır. Ana profilde yer alan bu fotoğrafa bakıldığında yörenin kültürünü yansıtan sembollerden olan yöresel kıyafetler dikkat çekmektedir. Aynı zamanda Kastamonu insanın güler yüzlü tarafını da sunmaktadır. T.C. Kastamonu İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün kültürel tanıtım amaçlı kullandığı tek fotoğraf olduğu belirtilebilir.

Resim-2: Özel Gün ve Haftaları Anma ve Kutlama Programı Paylaşımı-30 Ağustos Zafer Bayramı.

Kaynak: <https://www.facebook.com/Kastamonu-%C4%B0l-K%C3%BCl%C3%BCr-ve-Turizm-M%C3%BCd%C3%BCrl%C3%BC%C4%9F%C3%BC-950642964975399/> E.
Tarihi: 05.09.18

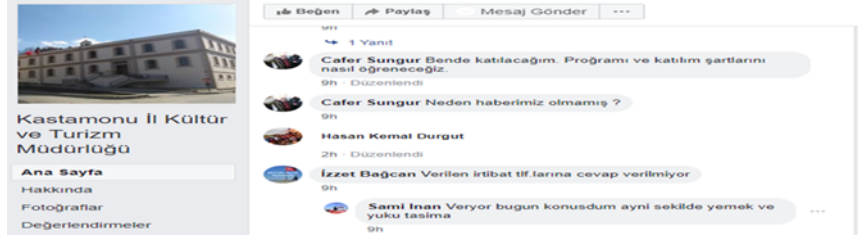
Kaynak: <https://www.facebook.com/Kastamonu-%C4%B0l-K%C3%BCl%C3%BCr-ve-Turizm-M%C3%BCd%C3%BCrl%C3%BC%C4%9F%C3%BC-950642964975399/> E.

M%C3%BCd%C3%BCrl%C3%BC%4%9F%C3%BC-950642964975399/ E.
Tarihi: 29.09.18

Kültür ve Turizm kurumlarının en önemli sorumluluklarında biri ülke tarihi ve kültürü için önemli olan olayların halka duyurulması, bunlarla ilgili etkinlikler yaparak halk da farkındalık oluşturarak bilinçli olmasını sağlamaktır. T.C. Kastamonu İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün bu anlayışla özel gün ve haftalar ile ilgili çeşitli etkinlikleri gerçekleştirdiği, Facebook hesabında da duyurduğu ve etkinlikler ile ilgili haberleri de sayfada paylaştığı görülmüştür.

Resim 3: İstiklal Yürüyüşü Etkinliği ile ilgili Duyuru Paylaşımı ve Yorumlar

Kaynak: <https://www.facebook.com/Kastamonu-%C4%B0l-K%C3%BClt%C3%BCr-ve-Turizm-M%C3%BCd%C3%BCrl%C3%BC%4%9F%C3%BC-950642964975399/> E.
Tarihi: 20.08.18

Resim-4: İstiklal Yürüyüşü Etkinliği ile ilgili Duyuru Paylaşımı ve Yorumlar

Bu yıl 26-29 Eylül 2018 tarihlerinde gerçekleşecek İstiklal Yolu Yürüyüşü programı.

Yryşe katılmak isteyenlerin Programın alt kısmında yer alan telefon numaralarından kayıt yaptırmaları gerekmektedir.

26 - 29 EYLÜL 2018
İNEBOLU - KASTAMONU ARASI ATATÜRK VE İSTİKLAL YOLU YüRüYüşü TASLAK PROGRAMI

25 EYLÜL 2018 SALI

06:30	İnebolu Cafe Mda - Yakamoz Tatil Köyü, Sahilinde çadırların kurulması
19:30	Akşam Yemeği

26 EYLÜL 2018 CARSAMBA - 1. GÜN 22.2 KM

06:30	Kalkış
07:30	Kahvaltı
09:30-10:00	İnebolu Türk Ocakı binası karşında yapılacak Trenle birlikte Yryşin Bağlaması
12:30	Öğle Yemeği (İnebolu Yukarı ayı Köyü)
18:00	çaba doruğu Kamp Alanına Varış ve çadırların Kurulması
19:30	Akşam Yemeği
20:30	Grup Fotoğikleri ile Bilgilendirme Toplantısı (İstiklal Yolu ve Milli Mücadele ile iliğli Film gösterimi)

27 EYLÜL PERŞEMBE - 2. GÜN 24.4 KM

06:30	Kalkış
07:30	Kahvaltı
08:30	Yryşin Bağlaması
12:30	Öğle Yemeği (Küre Ayrancı Yaylası)
17:00	Ecevit Hanı Kamp Alanına Varış ve çadırların Kurulması

28 EYLÜL CUMARTN - 3. GÜN 22.2 KM

07:00	Kahvaltı
08:00	Yryşin Bağlaması
12:00	Öğle Yemeği (Gl Köyü Fidanlık alanı)
17:00	Cumhuriyet Meydanında yryşin sona ermesi
18:30	Akşam Yemeği

İRTİBAT :
TELEFON : 0366 214 97 95 - 0366 214 22 18 FAKS : 0366 212 44 05
Web : <http://www.kastamonukultur.gov.tr>
e-mail : kastamonukultur@hotmail.com

Beğen **Yorum Yap**

Perihan Bęin Haserigin, TC Grsel Sayılı, Emre Doğan ve 32 diğer kişi En Alakalı **bu**nu beğendi.

16 Paylaşım

Celalettin Olęn 09 Haziran 2019 günü Na ramazan ne Bayram. Bu tarihte Bu yürüyüşü gerçekleştirilmeyecek mi?
9h - Dizenlendi

Nebahat Yalçın keşke gelebilsem
10h

Kastamonu İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
Devlet Kurumu - Kuruluş

Kişiler

★★★★★
780 beğenme
121 ziyaret

İliğli Sayfalar

Kastamonu Belediyesi
Belediye

Tahsin BABAŐ
Tanınmış Kişi

Kastamonu
Cebirail Mah. 10 Aralık Cad. No 22/1 (496,36 km)
37100 Kastamonu, Kastamonu, Turkey
Yol Tanımı Al
(0366) 214 97 95
www.kastamonukultur.gov.tr
Devlet Kurumu - Kuruluş

Kişiler

★★★★★
780 beğenme
121 ziyaret

Kaynak: <https://www.facebook.com/Kastamonu-%C4%B01-K%C3%BCİt%C3%BCr-ve-Turizm-M%C3%BCd%C3%BCrl%C3%BC%C4%9F%C3%BC-950642964975399/> E.
Tarihi: 20.08.18

T.C. Kastamonu İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün Facebook sayfasını kullanım amacına bakıldığında kamuoyunu bilgilendirme olarak kullandığı görülmektedir. Yukarıda da yer alan etkinlik paylaşımları incelendiğinde, etkinlik ile ilgili yorumlara cevap verilmediği görülmektedir. Dolayısıyla yukarıdaki örneklerde de görüldüğü gibi kurum sayfası tek yönlü bilgilendirme amaçlı kullanılmaktadır.

Resim 5: Güncel Olayların Takibi ve Paylaşımı.

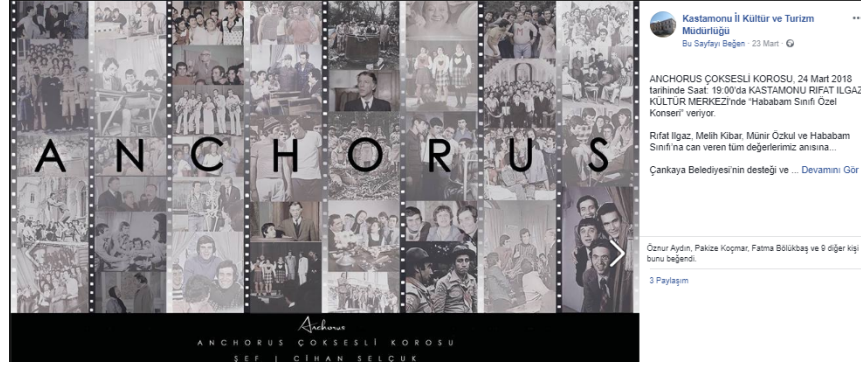
Kaynak: <https://www.facebook.com/Kastamonu-%C4%B0l-K%C3%BClt%C3%BCr-ve-Turizm-M%C3%BCd%C3%BCrl%C3%BC%C4%9F%C3%BC-950642964975399/> E.
Tarihi: 19.05.18

T.C. Kastamonu İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün Facebook sayfasında kültür ve turizm ile ilgili haberlerin, duyuruların yanı sıra güncel olaylar ile ilgili paylaşımlarda da bulunmuştur. Kurumun gündemi takip ettiği ve halkın hassasiyetlerini önemseydiği bu nedenle yapılacak etkinliklerin iptal edildiği haberleri de kurum sayfasında yer almaktadır.

Resim-6: Tiyatro, Konser Etkinliklerinin Duyuru Paylaşımları

Kaynak: <https://www.facebook.com/Kastamonu-%C4%B0l-K%C3%BClt%C3%BCr-ve-Turizm-M%C3%BCd%C3%BCrl%C3%BC%C4%9F%C3%BC-950642964975399/> E.
Tarihi: 20.03.18

Resim-7: Tiyatro ve Konser Etkinlik Paylaşımları

Kaynak: <https://www.facebook.com/950642964975399/photos/a.950969761609386/1787578044615216/?type=3&theater> E. Tarihi: 23.03.18

T.C. Kastamonu İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, halkın kültürel isteklerini karşılayacak tiyatro, konser gibi etkinlikler yapmaktadır. Bu etkinliklerin duyurularını Facebook sayfasına taşıdığı görülmektedir.

Araştırma bulguları kısaca yorumlanacak olursa; T.C. Kastamonu İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün kullandığı sosyal medya araçlarının sınırlı olduğu, sadece Facebook'ta etkin olmaya çalıştığı görülmüştür. Var olan bu sosyal medya mecrasını da genel olarak bilgilendirme amaçlı ve duyuru için kullandığı anlaşılmıştır. Adı geçen sayfada hedef kitlenin Kastamonu'yu tanınması, ziyarete teşvik edilmesi için farklı ve ilgi çekici paylaşımlar yer almamaktadır. Kurumun sosyal medyayı sadece duyuru ve bilgi amaçlı kullandığı için bu ortamda tek yönlü iletişimi benimsediği görülmüştür. Halkla ilişkiler açısından bakıldığında, üzerinde çalışılan kurumun aslında Grunig ve Hunt tarafından ortaya konulan halkla ilişkiler modellerinden kamuoyu bilgilendirme modeli ile hareket ettiği anlaşılmaktadır. Bu modeldeki temel amaç, kurumun faaliyetleri ile ilgili bilgilerin hedef kitleye iletilmesidir. Bilgi aktarımı kaynaktan alıcıya doğru tek yönlü gerçekleşmektedir (Peltekoğlu, 2016, s.102). Kurumun Facebook sayfasında sunulan paylaşımlara yapılan yorumlarda yer alan soruların cevaplanmaması durumunu söz konusu tek yönlü iletişime sahip bu modele somut örnek olarak göstermek mümkündür. Paylaşımların tarihlerine bakıldığında gün ardı paylaşımları bulunmamaktadır. Aynı zamanda gerçekleştirilen etkinliklerin fotoğraf paylaşımları anlık olmamaktadır. Örneğin 30 Ağustos Zafer Bayramı program fotoğraflarının 5 Eylül'de paylaşıldığı görülmektedir. T.C. Kastamonu İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün sosyal medya mecralarını kısıtlı amaçlar için kullandığı ve anlık ve çift yönlü iletişim anlayışı ile kullanmadığı bilgisine erişilmiştir.

SONUÇ

İletişim teknolojilerinin gelişimi ile birlikte özel ve kamu kurumları artık tanıtımlarını dünyanın diğer ucuna kadar ulaştırabilmektedir. Dünyanın öbür ucundaki kullanıcılar bu tanıtımlar ile birlikte kurumlar ya da ürün ve hizmetler hakkında bilgi alabilmektedir ve buna göre davranışlarını yönlendirmektedir. Artık bu tanıtımların, bilgilendirmelerin, haber alma ve vermelerin en kısa yollarından biri de sosyal medya olmaktadır. Sosyal medya günümüzde zaman ve maliyet avantajı nedeniyle dünyanın pek çok yerinde özel ve kamu kurumlarınca kullanılmaktadır. Bu sayede geniş kitlelere ulaşarak istenilen tanıtımlar gerçekleştirilmektedir. Fakat kullanıcıların dünyanın öbür ucunda olan bir olayı duyabilmeleri için kurumların mutlaka sosyal medyada yer alması gerekmektedir. Sosyal medya yer alamayan kurumların varlığı yok hükmünde olabilmektedir. Bunun ile birlikte sosyal medya kullanıcılarına milyonlarca mesaj ulaşmakta ve bir süre sonra kullanıcılar için ilgi çekici hale gelmemektedir. Bu nedenle sosyal medya üzerinde yapılacak tanıtım ve bilgilendirme faaliyetleri, diğerlerine göre farklı ve ilgi çekici olmalıdır. Bu nedenle sosyal medya küçümsenmemeli ve uzman kişilerce yönetilmelidir.

Sosyal medya mecralarından sadece Facebook'ta aktif olmaya çalışan T.C. Kastamonu İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün adı geçen mecranın dışında diğer sosyal medya mecralarında yer alması gerekmektedir. Aynı zamanda sosyal medya mecraları aktif, anlık ve çift yönlü iletişim şeklinde kullanılmalıdır. Facebook sayfasını kültürel ve turizm odaklı yönetmelidir. Kültürel ve turizm odaklı içerikler üretilip, hedef kitle ile paylaşılmalıdır. Özellikle Kastamonu'nun Türk Dünyası Kültür Başkenti seçildiği bu yılda, sosyal medya daha aktif kullanılmalıdır.

Bulgulardan elde edilen verilerin değerlendirmesi ve daha önce Türk Dünyası Kültür Başkenti olan Eskişehir'in İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü sosyal medya mecraları ile karşılaştırma sonucunda elde edilen bilgiler değerlendirildiğinde Kastamonu İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün sosyal medya kullanım amaçları ve çeşitliliği ile ilgili bazı önerilerde buluna bilinir. Söz konusu önerileri şu şekilde sıralamak mümkündür:

- 1-Öncelikle kurumun sosyal medya hesapları uzman kişilerce yönetilmelidir.
- 2-T.C. Kastamonu İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü diğer sosyal medya mecralarında hesap açmalı ve aktif olarak oralarda da bulunmalıdır.
- 3-Kurum sosyal medya mecralarını sadece bilgilendirme amaçlı değil, tanıtım amaçlı ve vatandaşların soru, istek, şikâyetlerini dile getirmesini sağlayacak ortam olarak kullanılmalıdır.

4-Adı geçen kurum sosyal medya mecralarını mutlaka çift yönlü iletişime göre yönetmelidir. Paylaşım yorumlarını dikkate almalıdır.

5-Sosyal medya mecralarında Kastamonu'nun kültürel ve turizm potansiyeli olan eski sanat eserleri, tarihi yapıları, müzeleri, yerel mimari yapılar, yerel mutfaklar, doğal tarihi gibi ögelerin sürekli paylaşımı sağlanmalıdır.

6-Kent tanıtımı ve paylaşımlar video, fotoğraflar ile desteklenmelidir.

7-Turizm ve kültür alanıyla ilgilenen diğer paydaşların sosyal medyalarının takip edilmesi ve yarar sağlayacak paylaşımların, kurum sayfasında paylaşımı yapılabilirdir.

8-Kastamonu halkının İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü sayfasını takip etmesini ve takipçi sayısının artmasını sağlamak için vatandaşlar ile birlikte sosyal medya üzerinden projelerin gerçekleştirilmesi sağlanmalı ve vatandaşlar da aktif hale getirilmelidir.

9-Sosyal medya hesaplarında Türkçe ve İngilizce dil kullanılmalıdır.

Bu çalışmanın inceleme kapsamında bulunan T.C. Kastamonu İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün sosyal medya mecralarındaki varlığı ve kullanım amaçları genel olarak değerlendirildiğinde; sözü edilen kurumun Facebook dışında halk tarafından yoğun olarak kullanılan diğer sosyal medya mecralarında da yer almalıdır. Sözü edilen kurumun her türlü faaliyetten haberi olması için sosyal medyayı duyuru ve bilgilendirme amaçlı aktif kullanmaktadır. Aynı zamanda da bilgilendirme amaçlı olarak kullanımın yanında, tanıtma amalıda sosyal medya mecralarını kullanılmalıdır. Çünkü sanat eserleri, tarihi yapıları, müzeleri, yerel mimari yapıları, yerel mutfakları, doğal tarihi ile ilgili yerel zenginliklerinin çok fazla olduğu Kastamonu şehrini daha fazla tanıtmamız ve cazip hale getirmemiz gerekmektedir. Kültürel ve turizm açısından çeşitli zenginlikleri bulunan şehir kısa sürede milyonlarca insana duyurulması ve tanıtımı ile şehir destinasyonuna büyük katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- AKINCI V. Z. B., BAT M. (2009), Siyasal Seçim Kampanyalarında Yeni İletişim Teknolojileri ve Blog Kullanımı: 2008 Amerika Başkanlık Seçimlerine Yönelik Karşılaştırmalı Bir Analiz, *Journal of Yaşar University*, 4(16), 2752-2571.
- AKINCI, V. Z. B., BAT, M. (2010), Yeni Bir İletişim Ortamı Olarak Sosyal Medya: Ege Üniversitesi İletişim Fakültesine Yönelik Bir Araştırma, *Journal of Yaşar University*, 20(5), 3349-3362.
- ALACA, E., YILMAZ, B. (2016), Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Kullanımı ve Bilgi Toplumuna Dönüşüm: Türkiye’de Durum, *Türk Kütüphaneciliği*, 30(3), 508-530.
- ANTONY, M. *What is socai media?*, Erişim Tarihi: 23.09.2018, https://www.icrossing.com/uk/sites/default/files_uk/insight_pdf_files/What%20is%20Social%20Media_iCrossing_ebook.pdf
- AYTAÇLI, B. (2012), Durum Çalışması Ayrıntılı Bir Bakış, *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(1), 1-22.
- BİLMEZ, M. B. *Türkiye’de Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Sosyal Medya Kullanımı*. Erişim Tarihi: 24.09.2018, <https://medium.com/@bugrabilmez/t%C3%BCrkiyede-kamu-kurum-ve-kurulu%C5%9Flar%C4%B1n%C4%B1n-sosyal-medya-kullan%C4%B1m%C4%B1-%C3%B6zet-5eb8718f1eb5>
- BÜYÜK, Ö. Ş., KILIÇ, Ç. E., ERKAN, A. Ö., KARADENİZ, Ş., DEMİR, F. (2016), *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Pegem Akademi.
- DANAH, B., ELLİSON, N. (2008), Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship, *Journal of Computer-Mediated Communication*, 13(1), 211-225.
- DOĞANAY S. (2018), *We Are Social (Digital in 2018) Raporu*, Erişim Tarihi: 25.09.2018 <https://medium.com/@sertacdoganay/we-are-social-digital-in-2018-raporu-d9b8023cacfa>.
- ERKEK, S. (2016), Kamu Kurumlarında Sosyal Medya Kullanımı: Sağlık Bakanlığı Örneği, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (35), 143-165.

- GÜMÜŞ, N. (2018), Sosyal Medyanın Kamu Kurumları Tarafından Kamusal Pazarlama Aracı Olarak Kullanılması: 81 İl Valiliği Üzerinde Bir Araştırma, *AİBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(18), 205-242.
- KAPLAN, A., HAENLEİN, M. (2012), Social media:Back to The Roots and Back to The Future, *Journal of Systems and Information Technology*, 14(2), 101-125.
- KAZAZ, M., TÜMEN, E. (2013), Tanıtım Amaçlı Sosyal Medya Kullanımı: Gençlik Ve Spor Bakanlığı Örneği, Konya: *1. KOP Bölgesel Sempozyum Kitabı*, 89-102.
- KINSELLA, S. (2010), Budura Adriana, Skobeltsyn Gleb, Michel Sebastian, Breslin John G., ve Aberer Karl, From Web 1.0 to Web 2.0 and Back – How did your Grandma Use to Tag?. *Taipei, Tayvan: ACE '2010 Advances in Computer Entertainment Technology Conference*.
- KOCABAŞ İ. (2016), Halkla İlişkiler Aracı Olarak Sosyal Medya: Arçelik Ve Bosch Markalarının Kurumsal Facebook Ve Twitter Hesapları Üzerine Bir İnceleme, *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 79-80.
- KÖSEOĞLU, Ö. (2012), Sosyal Ağ Sitesi Kullanıcılarının Motivasyonları: Facebook Üzerine Bir Araştırma, *Selçuk Üniveristesi İletişim Dergisi*, 7(2), 58-59.
- OECD. (2017), Participative web and user-created content: Web 2.0, wikis, and social networking. *Organisation for Economic Co-operation and Development*. Paris.
- PELTEKOĞLU, F. B. (2016). *Halkla İlişkiler Nedir?*, İstanbul: Beta Yayınları.
- SOLMAZ, B., TEKİN, G., HERZEM, Z., DEMİR, M. (2013), İnternet ve Sosyal Medya Kullanımı Üzerine Bir Uygulama, *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 7(4), 27-42.
- T.C. Eskişehir İl Kültür Turizm Müdürlüğü. Erişim Tarihi: 24.09.2018 https://www.facebook.com/eskisehirkulturturizm/app/212104595551052/?ref=page_internal.
- T.C. Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı. (2014), *Kamu Kurumlarında Sosyal Medya Kullanım Rehberi*.

- TC. Gençlik ve Spor Bakanlığı, (2013), *Gençlik ve Sosyal Medya Araştırma Raporu*.
- YENİÇIKTI T. N, (2016), Halkla İlişkiler Aracı Olarak Instagram: Sosyal Medya Kullanan 50 Şirket Üzerine Bir Araştırma, *Selçuk Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 103-123.
- YILDIRIM, A., ŞİMŞEK, H. (2012), *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Yayınları, 10, 242-251.

Araştırma Makalesi/Research Article

**AZİZ ANTHONY ATEŞİNİN ORTA ÇAĞ AVRUPA
TOPLUMUNA ETKİLERİ***

Murat SERDAR*

Gülnur ÖZER**

Öz

Eskiçağlardan beri insanların en önemli geçim kaynağı olan toprak, insanlığın hayatını kolaylaştırdığı gibi aynı zamanda da ciddi hastalıklarla ölümlerine de sebebiyet verebilmekteydi. Yaşanan iklimsel değişiklikler, bazı hayvan türlerinin bitkilere zarar vermesi ve bunların sonucunda da ekolojik dengenin bozulması kıtlığı yol açmaktaydı. Bu kıtlık da beraberinde salgın hastalıkları getirmekte ve bunlar yüzünden binlerce insan ölmekteydi. Dünyanın birçok yerinde olduğu gibi kıtlık Avrupa'da da kendisini zaman zaman hissettirmiştir. Kıtlığın yanında bazı tahıl ürünlerinin bolca tüketimi de tedavisi zor olan hastalıkları tetikleyebilmekteydi. Ortaçağ Avrupası'nda Hristiyanlıkla beraber yaygınlaşan çavdar üretimi sonrasında bilhassa Kuzey Avrupa topraklarında bu nedene bağlı ölümlere sıkça rastlanmaktadır. Tıptaki adı ile ergotizm olan ve halk arasında yaygın kullanılışıyla Aziz Anthony Ateşi, çavdarmahmuzu ile kontamine olmuş çavdar ekmeği yenmesi sonrası ortaya çıkan ve bu da uzuvların kangrenine, merkezi sinir sisteminin işlevindeki rahatsızlıklara ve de sonuçta ölüme neden olmaktadır. Biz de bu çalışmada Aziz Anthony ateşi ve Ortaçağ Avrupası'na tesiri hakkında bilgi vereceğiz.

Anahtar Kelimeler: Aziz Anthony Ateşi, Salgın, Ortaçağ, Avrupa, Ergotizm.

The Effects of St. Anthony's Fire on Medieval European Society

Abstract

The land, which is the most important source of *nutrition* of the people since ancient times, has facilitated the lives of human beings and could also cause deaths with serious diseases. The climatic changes caused to the scarcity of some animal species and *damaged some plants* and consequently *lead to* the deterioration of the

* Geliş Tarihi/Received Date: 16.10.2018-Kabul Tarihi/Accepted Date: 22.04.2019

DOI: 10.30913/alinterisosbil.471349

Atıf Künyesi/Citation:

Metin içi/In Text: (Serdar ve Özer, 2019, Sayfa No)

Kaynakça/References: Serdar, M., Özer, G. (2019). Aziz Anthony Ateşinin Orta Çağ Avrupa Toplumuna Etkileri. *Alinteri Sosyal Bilimler Dergisi (ASOBİD)*, 3(1), ss.67-76, Doi: 10.30913/alinterisosbil.471349

*Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, mserdar61@live.com

** Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı Orta Çağ Tarihi Bilim Dalı Doktora Öğrencisi, gulnursen17@hotmail.com

ecological balance. This famine brought with them epidemic diseases, and thousands of people were dying of them. As in many parts of the world, scarcity has also made itself felt in Europe from time to time. In addition to the famine, abundant consumption of some cereal products could trigger diseases that were difficult to treat. Deaths due to this cause are frequently encountered in the Middle East, Europe, especially in Northern Europe after the production of rye, which is common with Christianity. This disease, *which called by medical scientists as ergotism*, and commonly used by the public as St. Anthony's Fever, was the result of the ingestion of rye bread contaminated with rye, which resulted in gangrene of the limbs, dysfunction of the central nervous system, and ultimately death.

Keywords: St Anthony's Fire, Epidemic, Middle Ages, Europe, Ergotism.

GİRİŞ

Ortaçağ Avrupa'sında 1300'lü yıllar coğrafi ve ekolojik açıdan bazı değişikliklerin yaşandığı önemli bir dönemdi. İklim değişiklikleri sonucunda kıtlıklar yaşanmış ve bu kıtlıklar sonucu türeyen hastalıklar Avrupa nüfusunu ciddi anlamda azaltmıştır. Bilhassa 1100-1400'lü yıllar arasında veba, cüzzam ve Aziz Anthony Ateşi gibi salgınlar hastalıklar yaygın şekilde görülmüştür. Bu kıtlık ve salgın hastalıklar yüzünden yaşam kalitesi zaten kötü olan Ortaçağ Avrupa insanının yaşam standartları daha da aşağıya düşmüştür (Ülgen, 2017, ss.14-24).

Ortaçağ tarımı eskiçağlardan beri yaşanan bütün ilerlemelere rağmen oldukça verimsizdi. Tarımda yaşanan sıkıntılar bazen kıtlık bazen ise elde edilen hasadın getirdiği hastalık ile Avrupa nüfusunda azalmalara neden olmaktadır (Roberts, 2015, s.201). İnsanların geçinmek için tarıma yönelmeleri bakterilerin daha hızlı bir şekilde yayılmasına ve toprakla beraber birçok bilinmeyen hastalığın da ortaya çıkmasına sebep oluyordu (Akin, 2014, s.287). Zaten Müslümanlardan önce Avrupa topraklarında genelde kuru tarım yapılmakta ve eski usuller takip edilmekteydi. Müslümanlar Doğu'nun tarım tekniklerini bilhassa Endülüs topraklarında uygulamışlar ve diğer Avrupa topraklarına örnek olmuşlardır. Buna rağmen Ortaçağ Avrupası'nın Kuzey, Kuzeybatı ve Kuzeydoğu toplulukları Endülüs halkı kadar tarımsal alanda modernleşmemişlerdir (Özdemir, ss.91-96).

Salgınlar, ortalama olarak 20 yılda bir ya da 2-3 yıl gibi daha sık aralıklarla Avrupa'da görülmekteydi. Hatta bunlar Avrupa topraklarının dışına da sıçramaktaydı. Kara Ölüm olarak anılan veba, çiçek hastalığı, kolera, cüzzam, Frenk ateşi ve Aziz Anthony ateşi ya da tıp dilindeki adıyla ergotizm[†] gibi hastalıklar Avrupa'da görüldükleri dönemde insanı sefalete ve ölüme mahkûm etmekteydiler (Çakıcı, 2017).

Avrupa'da görülen salgın hastalıklar içerisinde en bilinenleri veba ve cüzzamdı. Fakat tesir olarak Aziz Anthony Ateşi'nin onlardan farkı yoktu. Bu hastalığa ismi verilen Aziz Anthony'nın kendisi Kızıl Deniz kıyısındaki çölde günahsız bir yaşam süren, uzun sürelerle oruç tutan üçüncü yüzyılda yaşamış Mısırlı bir çileciydi. Yaşadığını söylediği *görüleri* ve günahların sebebinin şeytanın işi olduğuna inanan Aziz Anthony kararlı bir şekilde bunlara direnmıştır. Kendi yaşamında, Anthony'in ergotizmle doğrudan bağlantısı yoktu. Anthony'i bu hastalıkla

[†] Ergot, eski Fransız kelimesi argotundan türetilmiştir, yani mahmuzdur. Mor veya siyah sert kitleler, hiflerden oluşur ve tahıllardan en az üç kat daha uzundur. Daha geniş bilgi için bkz: Pieter W.J. van Dongen ve Akosua N.J.A. de Groot, "History of ergot alkaloids from ergotism to ergometrine", *European Journal of Obstetrics & Gynecology and Reproductive Biology*, 1995, s.109.

bağlı kılan durum ise manastırına gidenlerin kurtulması idi. Çünkü manastırda temiz undan yapılmış ekmeğin tüketildiği (Akman, 1955, s.167). Ancak ismi, 1100'de Fransa'da kurulan Hospitalier şövalyeleri tarafından alındı. Mavi haçlarla işlemeli siyah cübbeler giyen Hospitalierler, Ortaçağ Avrupa genelinde geniş bir alana yayılmışlardı. Sadaka toplayabilmek için küçük çarlar çalarak dikkat çektiler. Bu şekilde finanse ettikleri hastaneler, zaman içinde ergotizmden muzdarip olanlar için kurutulmuş merkezleri haline gelmişlerdi (De Costa, 2002, s. 1768; Savona-Ventura, 2007, s.50).

İnsanlar bu hastalığın mahiyetini tam olarak bilmediklerinden dolayı bilinen hastalıkla onu karıştırabiliyorlardı. Örneğin İngiltere'deki cüzzam evlerinde hem cüzzamlılar hem de Aziz Anthony Ateşi hastalığı olanlar birlikte kalıyorlardı. Çünkü orada bu hastalığın adı henüz konulamamış ve cüzzam hastalığı ile karıştırılmaktaydı (Clay, 1909, s. 257-258). Çavdar ya da diğer zehirli tahılların karışımından, kötü hasatlarla ve zayıf bir tarımla, yani Ergotizmle yakından ilişkili olan bu hastalık, Ortaçağ döneminin İngiltere'sinde tutulan kayıtlarda gözden kaçırılmış olsa da Ortaçağ Fransız kayıtlarında "*ignis sacer*", "*ignis S. Antonii*" veya "*ignis infernalis*" gibi adlarla yerini almıştır (Creighton, 1891, s. 53).

Ergot'tan muhtemelen M.Ö. 600 civarında Asur çiviyazılı tablet üzerinde "tahıl başağında zararlı bir kabarcık" olarak bahsedilmektedir. Romalı tarihçi Lucretius (M.Ö. 98-55) Erysipelas'ı yani Ortaçağ'da ergotizme adını veren Kutsal Ateş'i '*Ignis sacer*', olarak adlandırdı. 7. Yüzyılda Parsecilerin kutsal kitaplarından birinde ergotizm "hamile kadınların bebeğini düşürmesine ve loğusa yatağında ölmesine neden olan zararlı çimenler" olarak tanımlandı (van Dongen ve de Groot, 1995, s.109).

Zaten Ortaçağ'da Fransa'nın ateşli hastalıklar, İngiltere'nin kıtlık ve Normandiya'nın ise cüzzam sebebiyle adı çıkmıştı. Hatta bu Avrupa topluluklarında "tres plagae tribus regionibus appropriari solent, Anglorum fames, Gallorum ignis, Normannorum lepra" (Üç ülkenin dörtte üçünde cüzzam Normanlar'da, yangın Galyalılar'da ve ateşli hastalıklar İngilizler'de yaygındır). Kıta diye bir deyim doğurmuştu. Bu illet dikkat çekmek ve acıma duygusu uyandırmak gibi bir doğaya sahipti. Tarihçiler tarafından kaydedilmişti ve Azizlerin Fransız efsanelerinde sıkça görülen bir konu olmuştu (Creighton, 1891, s.54).

Çavdar, erken dönemlerde Yunanlılar ve Romalılar tarafından yenilmediğinden, o dönemin edebiyatında ergotizme karşı tartışmasız bir gönderme yapılmamıştır. Çavdarın Batı Avrupa'ya girişi Hıristiyanlık dönemine kadar olmamıştı. Dolayısıyla Orta Çağ'a kadar ki kaynaklarda ergot zehirlenmesine dair bilgi bulunmamaktadır (De Costa, 2002, s. 1768).

Orta Çağlar'da ise ergotizm salgınları sıklıkla meydana gelmiştir. Bu kadar sık görülmesinin sebebi, çavdarmahmuzu ile kontamine (bulaşmış, kirlenmiş) olmuş çavdar ekmeği yenmesine bağlanmıştır. Bu, uzuvların kangrenine, merkezi sinir sisteminin işlevindeki rahatsızlıklara ve sonuçta ölüme neden olmaktadır (van Dongen ve de Groot, 1995, s.109).

Hastalığa yakalanan kişiler şikayetlerinde genelde bir sıcak veya yoğun soğuk yanma hissi hissettiklerini belirtmekteydiler. Bu, vücudu tükettiği ve sıklıkla uzuvlarda “kömürleşmiş” kalıntılar bıraktığı için Ortaçağ kayıtlarında Latince “ignes sacer” (kutsal ateş) olarak yer bulmuştur (Alm ve Elvevåg, 2012, s. 17).

Ergotizmin iki ana belirtisi vardı. Bunlar kangren (kronik ergotizm olarak adlandırılır) ve konvülsiyonlar (akut ergotizm)'dir. Kutsal Ateş ya da St Anthony Ateşi olarak bilinen ilki, ergotun vazokonstriktör (damarların kasılması) özellikleri nedeniyle yoğun yanma ve ayak, el ve bacaklarda kangren ile karakterize edilmektedir (De Costa, 2002, s. 1768). Konvulsif ergotizm ise aynı zamanda “St. Vitus Dansı” olarak ta bilinmektedir. Bu, 14. yüzyıldan 17. yüzyıla kadar ortaya çıkan ve kitlesel histeri, kontrolsüz egzotik vücut hareketleri, konvülsiyonlarla karakterize edilen bir olgudur. Bir tarantizma olarak bilinen İtalyan varyantında, hastanın tarantula örümceği tarafından ısırıldığına inanılıyordu. Bunun tedavisi olarak da belli bir müziğe çılgınca dans etmek görülüyordu. Çünkü yapılan çılgınca dansın vücuttaki “zehiri” dağıtacağı ve bu şekilde hastanın hastalıktan kurtulacağı düşünülüyordu (Lapinskas, 2007, s.203). Yine veba salgını sırasında Avrupa'da “Ölüm Dansı” yani “Dance Macabre” vardı. Bu dansla verilmek istenen mesaj, ölümün herkese geleceği ancak bundan korkmadıkları ve dans ederek hastalığın getireceği acının uzaklaştırabileceği idi.

Salgın hastalıkların Tanrı'nın gazabı olduğunu düşünen Ortaçağ insanı, azizlerin Tanrı ile doğrudan bağlantılı olduklarını düşündüklerinden onlara dualar etmişlerdir. Bunların en popülerleri ise Aziz Sebastian'dır (Ülgen, 2017, ss.59,76). Yine deliliğe neden olan şeytanların çıkarılması ayinlerinde de Sicilya'dan Aziz Vitus'a sık sık dua edilirdi (Lapinskas, 2007, s.203).

Konvulsif ergotizme sıklıkla manik ataklar ve halüsinasyonlar eşlik etmekteydi. Özellikle de öznenin uçtuğu hissi duyulmaktaydı. Bu semptomlar, lösergik asit dietilamid (LSD) ile ilişkili çeşitli ergot bileşenleri tarafından serotonin antagonizminden kaynaklanmaktaydı. Ergotizmin kangrenli ve konvulsif biçimleri eşzamanlı olarak ortaya çıkabilirdi (De Costa, 2002, s. 1768).

1085 ve 1927 yılları arasında Rhine Nehrinin doğusundaki Avrupa topraklarında ergotizm salgınları yaygın olarak görülmüştür (Lapinskas, 2007, s.202). Orta Çağ'da Kuzey Almanya'nın soğuk ve yağışlı ikliminde yetiştirilen çavdar, Anglo-Saksonlar tarafından İngiltere'ye getirilmişti. Bu tahıl genelde ekme yapımında kullanılırdı. Çavdar ekmeği, buğday ekmeğinden daha koyu ve daha yoğundur. Yetersiz beslenme nedeniyle zayıf düşmüş insanlar bu tahılı tükettiklerinde, "ergotizm" ya da diğer adıyla "Aziz Anthony Ateşi"ne kapılma riskleri yüksekti (Adamson, 2004, s.173). Ancak yine de zorlu kış koşulları insanları yetersiz hasattan dolayı bu zehirli bitkilerden elde edilen unları tüketmek zorunda bırakıyordu. Bilinen sona rağmen bu tüketim toplu ölümlerin yaşanmasına da zaman zaman neden olmuştur. Bu durum nihayetinde bir gıda zehirlenmesi de olsa Orta Çağ'da bulaşıcı bir hastalık niteliği kazanmıştır (Akın, 2014, s.306).

Konvulsif ergotizmin ilk salgını 945'te Paris'te görülmüştür. Hastalığın belirtileri kızarıklık, ishal, kusma, karıncalanma ve uzuvlar yanıyormuşçasına acı verici bir yanma hissi, sıklıkla kasılmalar, katelepsi, donukluk ya da panik atak gibi semptomlardı. Bu belirtilerden dolayı "dans eden salgınlar" olarak da bilinmektedir (Waller, s. 117). Paris'teki salgında Kurbanların çoğu ölmüş, ancak Azize Mary ya da Martial Kilisesi'ne kaçan bazı insanlar hayatta kalabilmiştir. Çünkü onlar Fransa Aquitaine'de, (MS 994) 40.000 kişinin acı çekerek öldüğü salgın sırasında kontaminesiz gıdaya sahip olanlardı (van Dongen ve de Groot, 1995, s.110).

857-1486 yılları arasında özellikle Almanya, Hollanda ve Fransa da yaygın olan bu hastalığın 37 kez salgına neden olduğu bilinmektedir. Hastalık, bitkilerin ekimi ve depolanması sırasında ortamın nemli olması sonucu tahıllardan, özellikle çavdardaki mantardan kaynaklanıyordu (Hot, 2012). Doğrudan ya da enfekte çavdardan öğütülmüş undan yapılan ürünü yiyen insanlarda ve hayvanlarda ergotizme görülmekteydi. Orta Çağ'da, özellikle yüksek çavdar ekmeği tüketimi Kuzey Avrupa'da yaygındı (Encyclopaedia Britannica, 1998).

Bedeni ve sinirleri etkileyen bir diğer kronik hastalık olan cüzzam hastalığı Orta Çağ'da getirdiği yıkımın yanı sıra sanatsal bir obje olarak da karşımıza çıkmaktadır (Serdar, 2018, s. 110). Bu çalışmaların bazılarında ise cüzzam hastalığı Anthony ateşi ile karıştırılmıştır (Gron, 1973 s.259). Cüzzam, insan derisinde mukosal bozukluklara ve vücuttaki sinirlerin deformasyonuna neden olması nedeniyle yapılan sanatsal çalışmaların yorumlanmasında Anthony Ateşi olarak yorumlanmıştır (Serdar, 2018, s.113).

Avrupa'da ergotizm yani Aziz Anthony Ateşi Orta Çağ boyunca yaygındı. Vebadan (Kara Ölüm) sonra nüfusun yeniden artmasının yavaşlamasında bu hastalığın payı vardır (Alm, 2003, s.405).

Çavdarmahmuzu (Ergotizm), Orta Çağ'da sapkınlık hareketlerinde de kendi göstermiştir. Châlons-sur-Marne piskoposluğuna bağlı Vertus köyünden Leutard adlı kişi, gördüğü bir rüya doğrultusunda İncil'in emrine uyduğunu söyleyerek eşinden boşanmış ve üzerinde Hz. İsa figürü bulunan bir haçı parçalamıştır. Kilise'de halkı toplayarak *"Peygamberlerin söylediği şeyler yararlıysa da bazılarını inanmamak lazım"* dediği aktarılır. Kaynaklarda onun Bogomil inancından etkilenmiş olduğundan bahsedilirken, cinsel organındaki yanma hissinden ötürü de çavdarmahmuzu hastalığına yakalanmış olduğu da geçmektedir (Lambert, 2015, s.49).

Ergotizm hastalığına İskandinav-İzlanda sahalalarında da denk gelmekteyiz. İnsanlar bu hastalığın uzuvları yok ettiğine hatta geriye sadece kafa ve gövde bıraktığına inanırlardı. Eski İskandinav dilinin konvulsif ergotizm biçimi için ayrı bir terim yoktu. Bununla birlikte yol açtığı kas kasılmaları kesin olarak biliniyordu (Alm ve Elvevåg, 2012, s. 21).

Çok sayıda insanın ergotizme, özellikle de konvülsiyon ve halüsinasyon belirtilerine yakalandığı dönemde, çoğunlukla 16. ve 17. yüzyıllarda, büyüçülük kurbanı oldukları sonucuna varmışlardır. Ve yaşadıkları bu semptomlardan dolayı cadılar suçlu bulunmuştur. Bazı çağdaş araştırmacılar, 1692'deki Salem, Massachusetts cadısı davalarında ergotizmin olası rolünü bile incelemiştir. İnsanların çavdar yemediği yerlerde cadı avının pek gelişmediği de yine yapılan araştırmalarda yer almaktadır (Lapinskas, 2007, s.204).

Ergotizmi düşündüren semptomlar ve tanımlamalar, Norveç'in bazı bölgelerinde yapılan cadı çalışmalarında da yer almaktaydı. Bazı davalar, ergotizmden başka bir şeyle neredeyse hiç uyumlu olmayan hastalıkların tanımlarını içermekteydi. Finnmark davalarında sıkça sözü edilen gıda ile açık birleştirme, Norveç'te başka yerlerde bulunmamış ya da belirsiz olmasına rağmen, bazı araştırmalar buna işaret etmiştir. Örneğin, 26 Kasım 1683 tarihinde Norveç'in Stavanger kentindeki Malene Askesdatter'in mahkemesinde, bir büyüünün yapıldığı ucuz bir ekmeği Peder Skadberg aracılığıyla bir adama göndermekle suçlanmıştı. Çoğunlukla ergotizmde görülen kuru kangren şekli, bazı Norveç cadılık çalışmalarında grafiksel olarak tarif edilmiştir. Norveç cadılık davalarında da yine ergotizmde görülen ignis sacer (yakıcı ateş) ya da "kutsal ateş" terimine neden olan yanma (ve donma) hissi de kayıtlarda geçmiştir. Ergotizmin semptomlarından olan karıncalanma hissi de daha çok insanlar tarafından bir hayvanın ya da başka bir canlının derilerinin altında dolandığı şeklinde yorumlanmıştır. Bu benzetmede Finnmark cadılık davalarında, kurbanların sıklıkla kendi bedenlerine canlı bir şey sokulduğu konusunda korkunç bir

duygu hissettikleri yönündeki iddialarında görölmüştür (Alm ve Elvevåg, 2012, s. 24).

Rasyonalizm Çağı olarak adlandırılan 1740'larda, ergot belirtileri kutsal bir iz değil, şeytani varlığa dönüştü. Görüler, bilinç yitimleri ve istemsiz kasılmalar dini bir ecstasy olarak okundu. Çok çeşitli nöropsikiyatrik ve vasküler semptomlarla sonuçlanan ergotun kronik alımı, aynı zamanda Almanya'daki erken Pietizm hareketi, Sabbatisizm ve Hazidizm gibi çeşitli mistik hareketlerle de örtüşmektedir (Lapinskas, 2007, s.204).

Avrupa'da yaşam şeklinin değişiklik göstermesi 15 ve 16. yüzyıllarda salgınların etkisini azaltmaya başlamıştır. Avrupa iklimine ve kış mevsiminin zor şartlarına daha uygun olan patates ve mısırın yayılması halkın kışın yaşadığı açlık sorununu halletmiş ve skorbüt, kutsal ateş, Aziz Anthony ateşi gibi hastalıkların görülme oranı düşmüştür (Çakıcı, 2017).

Fakir halk için patates, Avrupa'da yüzyıllardır tüketilen çavdar ekmeğinin yerini almıştır. Günümüzde bu hastalık artık görölmemektedir nedeni ise tohumların mikroptan arındırılmasını sağlayan tarımsal ilaçların kullanımınıdır. Ancak Ortaçağ toplumları tarımsal ilaçlara sahip olmadığı için çavdar yerini patatesin alması hastalıktan kurtulmanın doğal bir çözümü olmuştur. (<http://tarihatelyesi.blogspot.com.tr/2016/01/yeni-topraklardan-yenilikler.html>, 2016).

SONUÇ

Yaşam kaynağı olan ekme ile gelen ölüm, çaresizliğin belki de en güzel göstergesidir. Getirdiği hastalığa rağmen insanların en büyük imtihanın açlık olduğunu gösteren hastalık, aynı zamanda toplumun en büyük korkularında da rol almıştır. Ortaçağın korku tüneline yer alan kıtlık, salgın ve büyüden kendi payını alan Aziz Anthony Ateşi aynı zamanda manastır hayatının da toplum gözündeki kıymetini arttırmıştır. Kendi üretimini yapan manastırların özellikle bu hastalığın tedavisindeki etkisi yadsınmaz bir gerçektir.

KAYNAKÇA

- ADAMSON, M. W. (2004), *Food in Medieval Times*, Greenwood Press, London.
- AKIN, H. (2014), *Antikçağ'dan Yeniçağ'a Delilik, Melankoli Ve Cinlenme Avrupa'da Aykırı Olma Halleri Üzerine Tarihsel Bir İnceleme*, Ankara: Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı.
- AKMAN, Ş. (1955), Çavdar Mahmuz (Secale Cornutum) Lu Un İle Zehirlenme Olayları, *Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dergisi*, 2(3-4),166-175.
- ALM , T. ve ELVEVÅG B. (2012), Ergotism In Norway. Part 1: The Symptoms And Their Interpretation From The Late Iron Age To The Seventeenth Century, *History of Psychiatry*, 2012(24), 15-33.
- ALM, T. (2003), The Witch Trials of Finnmark, Northern Norway, During The 17th Century: Evidence For Ergotism As a Contributing Factor, *Economic Botany*, 57(3), 403-416.
- CLAY, R. M. (1909) *Medieval Hospital of England*, Methuen & Co., London.
- CREIGHTON, C. (1891), *A History of Epidemics in Britain*, Vol. I, London: Cambridge Press.
- ÇAKICI, A. H. (2017), *Salgınlar Hakkında Yazı*, <http://ahmethakancakici.blogspot.com.tr/2017/12/avrupann-travmalar-1-salgnlar.html> ,(E.T: 18.06.2018 21.48)
- DE COSTA, C. (2002), St Anthony's Fire and Living Ligatures: A Short History of Ergometrine, *The Lancet*, 359.
- GRON, K. (1973), Leprosy In Literature and Art, *International Journal of Leprosy*, 41(2), 249-283.
- HOT, İ. (2012); *Orta Çağ Avrupa'sında Salgınlar*, <http://www.sdplatform.com/Dergi/631/Orta-Cag-Avrupasinda-salgnlar.aspx>,(E.T: 18.06.2018 21:48)
<http://tarihatelyesi.blogspot.com.tr/2016/01/yeni-topraklardan-yenilikler.html> , (E.T: 18.06.2018 21: 49)
- JOHN C. W., In a Spin: The Mysterious Dancing Epidemic of 1518 in a Spin: The Mysterious Dancing Epidemic of 1518, *Endeavour*, 32(3), 117-121.
- LAMBERT, M. (2015), *Ortaçağda Dinsel Sapkınlıklar*, (Çev.Erdem Gökyaran), İstanbul: Kabalcı Yayıncılık.
- LAPİNSKAS, V. (2007), A Brief History of Ergotism: From St. Anthony's Fire and St. Vitus' Dance Until Today, *Medicinos İstorija*, 202-206.

- ÖZDEMİR, M. *Endülüs Müslümanları Kültür ve Medeniyet*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- ROBERTS, J. M. (2015), *Avrupa Tarihi*, (Çev. Fethi Aytuna), İstanbul: İnkılâp Yayınları.
- SAVONA-VENTURA, C. (2007), Hospitaller Activities in Medieval Malta, *Malta Medical Journal*, 19(3), 48-52.
- SERDAR, M. (2018), Ortaçağ Avrupa'sında Cüzzam, *Tarih Okulu Dergisi*, XXXIV, 109-127.
- The Editors, of Encyclopaedia Britannica, <https://www.britannica.com/science/ergot#ref216388>, (E.T :18.06.2018 21:49).
- ÜLGEN, P. (2017), *Ortaçağ Avrupa'sının Ölümle Dansı*, İstanbul Arkeoloji ve Sanat Yayınları.
- VAN DONGEN, P. W. J. ve DE GROOT, N. J. A. (1995), History of Ergot Alkaloids from Ergotism to Ergometrine, *European Journal of Obstetrics & Gynecology and Reproductive Biology*.

**BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI'NDA ERMENİLER VE
ERMENİLERE YÖNELİK UYGULAMALAR: ADIYAMAN
ÖRNEĞİ***

Ali KAŞIYUĞUN*

Öz

Birinci Dünya Savaşı, dünya tarihi açısından olduğu kadar Türk tarihi açısından da büyük bir önem arz etmektedir. Zira bu savaş Osmanlı Devleti için son savaşı olmanın ötesinde bugün de tartışılmakta olan bazı problemlere neden olmuştur. Bu problemlerden birisi de Ermeni sorunudur. Birinci Dünya Savaşı'nı fırsat olarak değerlendiren Ermeniler, savaş sırasında Osmanlı Devleti'ne karşı ayaklanmış, gönüllü ordular kurarak Rus ordusuna her türlü yardımı sağlamıştır. Osmanlı Devleti de öncelikle devletin güvenliğinin sağlanması amaçlı gerekli tedbirleri alma yoluna gitmiştir. Fakat Ermenilerin isyan hareketlerine devam etmesi üzerine Osmanlı Devleti, önce bazı Ermeni liderlerini tutuklamış akabinde sevke tabi tutmuştur. Sevk esnasında Osmanlı devlet memurları arasında görevini kötüye kullanan veya ihmal edenler hakkında gerekli tedbirler alınmış ve cezalandırılmışlardır. Osmanlı Devleti'nin Ermeni cemaat liderlerini tutuklaması ve akabinde bazı Ermenileri sevke tabi tutması durumu farklı siyasi amaçlar doğrultusunda kullanılmakta ve Türkiye bu konuda mahkûm edilmeye çalışılmaktadır. Dönem ile ilgili kaynaklar değerlendirildiğinde sevk ve iskân (tehcir) sırasında bazı olumsuzlukların yaşandığı görülmekle beraber Osmanlı ricalinin gerekli tüm tedbirleri alma yoluna gittiği görülmektedir. Bu doğrultuda yanlış veya ihmali görülenler şiddetle cezalandırılmış ve olumsuz hadiselerin yaşanması engellenmeye çalışılmıştır. Bu noktada Adıyaman özelinde Kâhta Kaymakamı Hakkı Bey ve Besni Kaymakamı Edhem Kadri Bey görevlerini ihmalden yargılanmış ve görevlerinden azledilmişlerdir. Bu çalışmada amaç; Birinci Dünya Savaşı yıllarında sevk ve iskân (tehcir) sırasında yaşanan hadiselerin soykırım olmadığını Adıyaman örneğinden hareketle ortaya koymaya çalışmaktır. Çalışmada arşiv belgeleri, dönemin gazeteleri ve ikincil kaynaklar kullanılarak dönemin aydınlatılması noktasında katkı sağlanması hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Osmanlı Devleti, Sevk ve İskân, Ermeni, Kâhta, Besni, Adıyaman.

* Geliş Tarihi/Received Date:22.04.2019-Kabul Tarihi/Accepted Date: 25.06.2019

DOI: 10.30913/alinterisosbil.557003

Atrif Künyesi/Citation:

Metin içi/In Text: (Kaşiyuğun, 2019, Sayfa No)

Kaynakça/References: Kaşiyuğun, A. (2019). Birinci Dünya Savaşı'nda Ermeniler Ve Ermenilere Yönelik Uygulamalar: Adıyaman Örneği. *Alinteri Sosyal Bilimler Dergisi (ASOBİD)*, 3(1), ss.77-93, Doi: 10.30913/alinterisosbil.557003

* Adıyaman Milli Eğitim Bakanlığı, asodo0809@gmail.com

The Practices Intended for Armenian and Armenians in the World War First: Sample of Adıyaman

Abstract

The first world war is of great significance for not only history of the world but also Turkish history. This war as well as being the last war for the Ottoman State, caused some issues that have been still discussed today. One of these problems is Armenian Question. Armenians made use of an opportunity the World war first, revolted against the Ottoman state, helped all the way the Russian army by establishing volunteer armies. The Ottoman State had taken all necessary precautions. The Ottoman State arrested leaders of Armenia and dispatched them because they continued to rebelling. During the dispatch they had taken precautions and penalized those whom malfeasance their duties. Today Turkey is tried to be convicted on this case that is used for the different political purposes. Besides the dignitaries took all the precautions, some negations seen when the resources were being evaluated related to this era during the dispatch and housing. Accordingly, the people who had faults and disregards strictly had been punished and some possible negations were tried to be prevented. Thus Mr. Hakkı, district governor of Kahta and Mr. Edhem Kadri, district governor of Besni were dismissed due to the same reason. The aim of this study; to show what happened during the dispatch and housing throughout the World war I was not genocide as in Adıyaman sample. In this study, it is aimed to contribute to clear up the era by using archival documents, newspapers and secondary sources.

Keywords: Ottoman State, Dispatch and Housing, Armenian, Kâhta, Besni, Adıyaman.

GİRİŞ

Osmanlı Devleti, I. Dünya Savaşı'nın başlamasıyla tarafsızlığını ilan etmiş ancak bu tarafsızlığı yaklaşık üç ay kadar devam ettirebilmiş, akabinde de savaşa dâhil olmuştur. Devlet, içinde bulunduğu durum sebebiyle birçok konuda esaslı tedbirler alma yoluna gitmiştir. Bu konulardan birisi de “Ermeni Meselesi”dir.[†] Zira Ermeniler, daha savaşın başlarında tutumlarını belirlemiş, Osmanlı Devleti'ne cephe almaya başlamış ve düşmanla işbirliğine gitmiş, birçok yerde isyanlar çıkarmışlardır. Ancak zaman zaman bazı olumsuzluklar da yaşanmıştır. Osmanlı Devleti de savaş koşullarında gerekli önlemleri alma yoluna gitmiştir.

Bu çalışmada I. Dünya Savaşı yıllarında Ermeni meselesi genel olarak ele alınacak ve özelde Adıyaman örneğinden hareketle Ermenilere yönelik yapılan uygulamalar ve alınan tedbirler değerlendirilmeye çalışılacaktır.

Tehcire* Giden Yol

[†] Ermeni meselesine yönelik birçok çalışma bulunmakla beraber yapılan çalışmalardan bazıları şöyle zikredilebilir. Mustafa Çolak, Komitenin Ruhu Talat Paşa, Yeditepe Yayınları, İstanbul 2018; Yusuf Halaçoğlu, The Story of 1915, What Happened to the Ottoman Armenians, TTK Yayınları, Ankara, 2008; Nejat Göyünç, "Ermeni Tehciri ve Soykırım İddiaları", Yeni Türkiye Ermeni Sorunu Özel Sayısı I, VII/37, Ocak-Şubat 2001, ss. 293-301; Kemal Çiçek, Ermenilerin Zorunlu Göçü (1915 - 1917), TTK Yayınları, Ankara 2012; Stanford J.Shaw, Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı İmparatorluğu - ERMENİLER-, (Çev.Şadi Dinleç) TTK Yayınları, Ankara, 2017; Yusuf Halaçoğlu, Ermeni Tehciri ve Gerçekler 1914-1918, TTK Yayınları, Ankara 2001; Ramazan Erhan Güllü, Ermeni Sorununun Ortaya Çıkış ve Gelişim Sürecinde İstanbul Ermeni Patrikhanesi'nin Tutumu (1878-1923), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İstanbul 2013; Osmanlı Belgelerinde Ermeniler (1915-1920), Yay. Haz: Recep Karacakaya vd. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayınları Nu: 14, Ankara 1995; Hikmet Özdemir vd, Ermeniler: Sürgün ve Göç, TTK Yayınları, Ankara 2004; Hazel Kul, ABD Basınında Ermeni Meselesi (1918-1920), KTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih ABD (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Trabzon 2014; Kamuran Gürün, Ermeni Dosyası (10.baskı), Remzi Kitabevi, İstanbul 2010; Hoşgöründen Yol Ayrımına Ermeniler C.1-3, II.Uluslararası Sosyal Araştırmalar Sempozyumu (Eusas-II), 22-24 Mayıs 2008,(Yay.Haz.M.Hülagü, Ş.Batmaz, G. Alan), Kayseri 2009; Mustafa Çolak, “Müttefik Almanya İle İhtilaf: Ermeni Meselesi”, History Studies C.5, S.6, Kasım2013, ss.149-164; Esat Uras, Tarihte Ermeniler ve Ermeni Meselesi, Belge Yayınları, İstanbul 1987; Ahmet Altıntaş, “Osmanlı İmparatorluğu'nun Tehcir Kararı Alması ve Uygulaması”, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, C.VII, S.1 (Ermeni Özel Sayısı), Haziran 2005, ss.77-99; Nevzat Artuç, “1915 Ermeni Olaylarına Farklı Bir Bakış”, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi C.7, S.1, 2008, ss.54-65

* Tehcir; göç ettirme, göç etmesine sebep olma (<http://sozluk.gov.tr/> erişim tarihi:20.04.2019) olarak tanımlanmaktadır. Kaldı ki Sevk ve İskân (tehcir) Kanunu olarak nitelendirilen kanunda Ermenilere yönelik tek bir ifade dahi yer almamaktadır. Yapılan sadece Osmanlı Devleti'ne karşı casusluk ve hiyanetleri görülenlerin ayrı ayrı veya birlikte savaş alanlarından uzak yerlere gönderilmesidir. Göç ettirileceklerin tesbiti, sevkleri, iskânları, emniyetlerinin sağlanması, menkul ve gayri menkullerinin korunması, işe ve ibâtelерinin sağlanması,

Osmanlı Devleti'nin 3 Ağustos 1914'te seferberlik ilan etmesi üzerine Ermenilerin çoğunluğu emre uymadığı gibi Ermeni mebusların bir kısmı da Rusya'ya kaçmıştır. Bunun üzerine Dâhiliye Nazırı Talat Bey, Erzurum Mebusu Varteks Efendi'yi çağırarak olası taşkınlıklar sırasında can ve mal kayıplarının önlenmesi için Ermenileri sağduyulu olmaya davet etmiştir (Artuç, 2008, s.55).

Birinci Dünya Savaşı'nın başlamasıyla yaklaşık üç kadar tarafsız kalan Osmanlı Devleti, 1914 Ekim ayı sonunda Rus limanlarının bombalanmasıyla savaşa katılmıştır. Savaşa katılan Osmanlı Devleti, birçok cephede savaşmak durumunda kalmıştır. Bu cephelerden birisi olan Doğu cephesinde özellikle Ermeniler, gönüllü alaylar kurmak suretiyle Rus tarafında yer almış, birçok yerde isyanlar çıkarmışlardır. Ancak başlangıçta bu isyanlar çok dikkate alınmamış, Ermeni ileri gelenleriyle görüşmeler yapılarak isyanlara son verilmesi istenmiştir. Fakat bu uyarılar dikkate alınmayınca Osmanlı yetkilileri esaslı tedbirler alma yoluna gitmişlerdir.

Ermenilerin, isyan hareketlerine başvuracakları ve Ruslarla işbirliği yapacağı yönünde gerek yurt içinden gerekse yurt dışından gelen uyarılar neticesinde Osmanlı ricali, 1914 Aralık ayında Doğu vilayetlerinde bulunan misyoner kuruluşlarının ve buralarda çalışan memurların başka bölgelere gönderilmeleri konusunda bazı ön çalışmalar yapmıştır (Altıntaş 2005, ss.78-79). Ancak Osmanlı Devleti'nin ölüm kalım savaşı verdiği sırada Ermeniler, cephede ve cephe gerisinde düşmanlarının işine yarayacak faaliyetlerde bulunmaya devam etmişlerdir. Bu durum karşısında Erkan-ı Harbiye-i Umumiye Riyaseti (Başkumandanlık) 25 Şubat 1915 tarihinde bütün birliklere bir tamim göndererek Ermenilerin çeşitli yerlerde çeteler kurduklarına, askerden kaçarak eşkıyalık yaptıklarına, aramalarda bol miktarda silâh ve bomba bulunduğuna ve bunun bir isyan hazırlığı olduğuna dikkat çekilerek şu tedbirlerin alınmasını istemiştir. Ermeni erler, seyyar orduda ve silâhlı hizmetlerde kullanılmayacak, komutanlar silâhlı saldırılara karşı koyacaklar, gerekirse örfî idare ilan edecekler, her yerde uyanık davranılacak, planlı harekât olmayan yerlerde arama yapılmayacak ve sadık teb'aya herhangi bir zarar verilmeyecektir (Karacakaya vd.1995, s.6).

Osmanlı Hükûmeti, Van isyanının patlak vermesine kadar birtakım küçük tedbirlerle Ermeni komitelerinin faaliyetlerini önlemeye çalışmıştır. Fakat Ermeniler 1915 Mart'ından 15 Nisan 1915'e kadar doğu vilayetlerindeki isyan faaliyetlerini genişletmiş, Van, Çatak, Bitlis gibi yerlerde birçok masum Osmanlı vatandaşını katletmiş, memur ve jandarmaları öldürerek resmi binaları yakmış, Ruslara kılavuzluk yaparak

güvenli bir şekilde göç ettirilecekleri yerlere ulaşmalarının sağlanması için gerekli tüm tedbirlerin alınması hususunda azami gayret sarf edilmiştir. Fakat bazı kesimler tarafından bu durum bugün farklı şekillerde değerlendirilmektedir.

Van'ın Rusların eline geçmesinde çok önemli roller oynamışlardır. Bunun üzerine Osmanlı hükûmeti daha radikal çözümlere başvurmak zorunda kalmıştır. Hükûmet, bu olayları başlatan ve Ermenileri silahlandırarak isyana teşvik eden çeteci Ermenilerin faaliyetlerine son vermek için 24 Nisan 1915 tarihinde vilayetlere ve mutasarrıflıklara gizli bir tamim yollamıştır (Karacakaya vd.1995, s.6; Altıntaş 2005, ss.82-84). 11 Nisan 1331 tarihli tamimde; Ermeni komitelerinin savaşın başlamasıyla Rusya'da bulunan Taşnak komitesinin bütün kuvvetleriyle derhal aleyhimize ve Osmanlıdaki Ermenilerin de ordumuzun aleyhine harekete geçmeleri için teşebbüslerde buldukları, şu anda Zeytun, Bitlis, Sivas ve Van'da isyan ettikleri, her türlü vasıtaya başvurdukları, amaçlarının muhtariyet elde etmek olduğu, Rus ordusunda gönüllü alaylar teşkil ettikleri, Osmanlı Devleti'ndeki Ermeni reisleriyle birlikte devleti arkadan vurmak istedikleri, bu nedenle Ermeni komite merkezlerinin kapatılmasının bir aciliyet olduğu belirtilmektedir. Bundan dolayı Hınçak, Taşnak ve emsali teşkilatlarının derhal kapatılması, buralarda yer alan evrak ve vesikaların kesinlikle imhalarına müsaade edilmeyerek el konulması, komite üye elebaşlarının derhal tutuklanması, buldukları mahallerde sakıncalı görülenlerin vilayet, sancak dâhilinde münasip görülecek yerlerde toplatılmamaları, silahlarına el konulması, gerekli tüm tedbirlerin alınması istenmiştir (BOA, DH.ŞFR, D:52, G:96_001_001; BOA, DH.ŞFR, D:52, G:96_001_002; BOA, DH.ŞFR, D:52, G:96_001_003; Karacakaya vd.1995, ss.6-7). Bu doğrultuda 2345 kişi tutuklanmış ve ülkenin değişik yerlerine gönderilmiştir (Karacakaya vd.1995, s.7; Altıntaş 2005, s.84). Fakat alınan bu tedbirler de işe yaramayacaktır. Bunun üzerine Dâhiliye Nazırı Talat Bey, bir genelge yayımlayarak daha önce Konya'ya sevklerine karar verilmiş olan Ermenilerin; Halep, Urfa, Zor gibi güney bölgelerine sevkleri kararlaştırılmıştır (Artuç 2008, s.55).

Tehcirin Uygulanması ve Alınan Tedbirler

Osmanlı Devleti'nin özellikle Çanakkale Cephesi'nde ölüm kalım mücadelesi verdiği bir sırada Ermenilerin fırsattan istifade ile Van isyanını çıkarmış olması karşısında Osmanlı ricali daha etkili çözümlere başvuracaktır. Dahiliye Nezareti'nden Van ve Bitlis valiliklerine gönderilen 26 Nisan 1331 tarihli telgrafta Van Gölü etrafındaki Ermenilerin toplu halde buldukları ve bunların buldukları mahallerden çıkarılmaları gerektiği, valilere her türlü desteğin verilmesi için 3. ve 4.Ordu kumandanlarına emir verildiği belirtilmektedir (BOA, DH. ŞFR, D:52, G:282_001_001). Ayrıca 17 Mayıs 1331 tarihli bir telgrafta harp bölgelerine yakın bulunan yerlerde Ermenilerin düşmanla işbirliği yapması, Osmanlı ordusunun savunma faaliyetlerinin sabote edilmesi nedeni ile güney bölgelerine sevk edilmeleri, sevk esnasında ve sonrasında

her türlü tedbirin alınması, yanlarında götürmeyecekleri eşyaların ve malların (bağ, bahçe, dükkân, fabrika vb) değerlerinin tespit edilerek kendilerine ödeneceği, bu hususta komisyonlar teşkil edileceği belirtilmiştir (BOA, MV, D:198, G:24_001_001).

Durumun daha bir ciddi hal alması üzerine Osmanlı Ordusu Başkomutanlığı, 26 Mayıs 1915'te Dahiliye Nezareti'ne (İçişleri Bakanlığı) yeni bir talimat göndermek durumunda kalmıştır. Bu talimatta Ermenilerin, Doğu Anadolu Vilayetleri ile Zeytin gibi yoğun olarak meskûn bulunduğu yerlerden alınarak Diyarbakır Vilayeti güneyine, Fırat Nehri vadisine, Urfa, Süleymaniye ve yakınlarına sevk edilmeleri sözlü olarak ifade edilmiş, yeni sevkler sonucunda Ermenilerin tekrar bir araya gelip yeni komiteler oluşturmamalarına özellikle dikkat edilmesi istenmiştir. Ayrıca bu talimatta Ermeni nüfusun sevk edildikleri bölgelerdeki Müslüman nüfusun % 10'unu geçmemesi gerektiği, sevk edilen Ermenilerin gönderildikleri mahallerde kuracakları köylerin 50 haneden fazla olmaması, Ermeni muhacirlerin seyahat ve nakliye suretiyle dahi yakın yerlere ev ikame etmemeleri, bunların ev değiştirmelerinin önlenmesi konusunda azami dikkat sarf edilmesi istenmiştir. Bu talimatlar da dikkate alınarak konunun İngiltere, Fransa ve Rusya tarafından dikkatle takip edildiği göz önünde bulundurularak (Altıntaş 2005:86) 27 Mayıs 1915 tarihinde Talat Paşa'nın Sadarete önerisi ile **"Vakt-i seferde icraat-ı hükümete karşı gelenler için cihet-i askerîyece ittihaz olunacak tedâbir hakkında kanun-ı muvakkat"** çıkarılarak yürürlüğe konulmuştur. Kanunda, hükümet emirlerine karşı gelenlerin, asayiş ve memleketin müdafaasına müteallik icraata muhalefet ve mukavemet gösterenlerin en şiddetli şekilde cezalandırılması gerektiği ve bu konuda ordu, kolordu, fırka kumandan ve vekillerine yetkinin verildiği belirtilmiştir (Takvim-i Vakayi 1331, d.1; Sezer 2011, s.32). Dolayısıyla karar, devlete karşı gelen tüm gruplar için geçerlidir. Ancak karardan en fazla etkilenenler Ermeniler olduğu için Sevk ve İskân Kanunu veya tehcir denildiğinde akla ilk gelenler Ermeniler olmaktadır. Çünkü Birinci Dünya Savaşı boyunca savaşta aktif bir şekilde yer alan Osmanlı Devleti'ne karşı en fazla başkaldırı ve düşmanla işbirliği Ermeni ahaliden geldiği için Osmanlı Devleti de daha ziyade Ermenileri sevke tabi tutmak durumunda kalmıştır (Çolak, 2018, s.160). Zaten Talat Bey de sevk kararının alınmasında amacın Ermenileri imha etmek olmadığını, aksine cephe gerisi güvenliğini sağlamak, Ermenilerin Ruslarla işbirliğini yapmasına engel olmak ve bu sayede Doğu illerinde kurulması planlanan Ermeni devleti senaryosunun önüne geçmek olduğunu açıkça ifade etmektedir (Artuç 2008, s.56). Kanun yaklaşık bir yıl kadar yürürlükte kalmış ve 15 Mart 1916 tarihinde bazı vilayet ve mutasarrıflıklara Talat Paşa imzasıyla gönderilen bir yazıyla bundan sonra

her ne sebeple olursa olsun sevk ve nakil işleminin sonlandırılması istenmiştir (BOA, DH.ŞFR, D:62, G:21_001_001).

27 Mayıs 1915 tarihinde çıkarılan kanun gereği Ermenilerin sevk ve nakillerine başlanacaktır. Ancak Ermenilerin tamamı sevke tabi tutulmamıştır. Yalnızca herhangi bir suça iştirak etmiş veya etmesi muhtemel kişiler sevke tabi tutulmuştur. Kaldı ki birçok Ermeni sevk işleminden muaf tutulmuştur. Asker, subay ve sıhhiye subayları ailesinden olan Ermeniler (BOA, DH.ŞFR, D:55, G:18_001_001; Karacakaya vd.1995:82; Çiçek, 2010:6), Katolik Ermenilerin bir kısmı (BOA, DH.ŞFR, D:54-A, G:252_001_001; Karacakaya vd.1995, s.69; Çiçek, 2010, s.6), hasta, ama ve diğer özürülüler (BOA, DH.ŞFR, D:56, G:27_001_001; Karacakaya vd.1995:88-89; Çiçek, 2010:6), Ermeni mebus ve aileleri (BOA, DH.ŞFR, D:55, G:19_001_001; Karacakaya vd.1995, s.75), askeri imalathanelerde çalışanlar ile aciz durumda bulunan kadınlar (BOA, DH.ŞFR, D:53, G:303_001_001; Karacakaya vd.1995, s.38), Protestan olan Ermenilerin bir kısmı (BOA, DH.ŞFR, D:55, G:20_001_001; Karacakaya vd.1995, ss.74-75; Çiçek, 2010, s.6), Düyun-u Umumiye'de bulunan Ermeni memurlar (Karacakaya vd.1995, s.52; Çiçek, 2010, s.6), İstanbul, Edirne, Aydın, Bursa, İzmir, Antalya, Kütahya, Kastamonu ve pek çok diğer batı şehirlerinde yaşayan Ermeniler (Çiçek, 2010:6) sevk ve nakil işleminden muaf tutulmuştur. Ermenilerin bir kısmı Sevk ve İskân Kanunu'ndan muaf tutulduğu gibi apar topar sevk edilmemiş ve on beş gün süre tanınmış, bazen bu süre yetmediğinde ek süre verilmiştir (Çiçek, 2016, s.1388). Bununla beraber 24 Temmuz 1917 tarihli bir diplomatik notaya göre, Osmanlı bürokrasisinde stratejik görevlerde 522 Ermeni bulunduğu göz önüne alındığında orduya sadık kalan, Taşnak ve Hınçak örgütleriyle herhangi bir bağlantısı bulunmayan veya Osmanlı hükûmetine bağlılıklarını sürdüren Ermenilerin 1917'de bile ordunun ve bürokrasinin çeşitli kademelerinde hâlen görevlerini sürdürdüklerini göstermektedir (Çiçek, 2010, s.10). Bu durum ise iddiaların ne kadar asılsız olduğunu ortaya koymaktadır.

Sevk ve nakil sırasında bazı olumsuz ve çirkin hadiseler yaşanmıştır. Bu nedenle sevk sırasında Ermenilerin güvenliği için her türlü tedbir alınmaya çalışılmıştır. Talat Paşa tarafından Diyarbakır, Elazığ ve Bitlis valiliklerine gönderilen 14 Haziran 1915 tarihli bir telgrafta sevk edilen Ermenilerin hayatlarının korunması, firarların önlenmesi, aykırı harekette bulunanların cezalandırılması ve karşılıklı çatışmalara meydan verilmemesi ve dışarıya karşı bizi zor durumda bırakacak eylemlerden kaçınılması gerektiği özellikle belirtilmektedir (BOA, DH.ŞFR, D:54, G:9_001_001; Karacakaya vd.1995, ss.41-42). Durum Erzurum valiliğine de bildirilerek sevk sırasında kısa olması sebebiyle eski yolun kullanılması istenmiştir (BOA, DH.ŞFR, D:54, G:10_001_001; Karacakaya vd.1995, s.41).

Ermenilerin, sevk ve iskânlarının düzgün bir şekilde yapılabilmesi için Dâhiliye Nazırı Talat Bey, İskân-ı Aşair ve Muhacirin Müdüriyeti'ne bazı tedbirlerin alınması için emir verecektir. Bu emirler arasında nakli gerekenlerin can ve mal güvenliklerinin sağlanması, gittikleri yerlerde kesin yerleşmeleri sağlanana kadar göçmen ödeneğinden yardım yapılması, geçimlerini sağlamaları için arazi ve mal verilmesi, çiftçilere tohumluk, zanaat erbabına alet edavat verilmesi gibi hususlar yer almaktaydı (Çolak, 2018, s.167). Yine 16 Ağustos tarihli bir telgrafta Ermeni vatandaşların can, mal ve namus güvenliklerinin sağlanarak işlerinin temin edilmesi, 26 Eylül tarihli bir telgrafta da sevkıyat sırasında ihmali görülen kamu mensuplarının görevden alınmaları gerektiği açıkça belirtilmiştir (Artuç 2008, ss.57-58). Yine sevk ve nakil sırasında Ermenilerin işlerinin temin edilmesi ve ivedilikle naklolunacak bölgelere ulaştırılmaları, istasyonlarda bekletilmemeleri gerektiği, bu işler için para gönderildiği ve gerekirse yeniden gönderileceği açıkça Halep vilayetine gönderilen 5 Eylül 1915 tarihli bir telgrafta belirtilmiştir (BOA, DH.ŞFR, D:55-A, G:77_001_001). Ayrıca Osmanlı Devleti'nin sevk edilen Ermenilerin ihtiyaçlarının giderilmesi için vilayet ve mutasarrıflıklara bazen toplu olarak bazen de talepler doğrultusunda gönderdiği ödenek miktarlarından bazıları şu şekilde belirtmek yararlı olacaktır: 9 Haziran 1915'te Musul Vilayeti'ne 500.000 kuruş, 19 Ağustos 1915'te Kütahya Mutasarrıflığı'na 100.000 kuruş, 12 Ekim 1915'te Zor Mutasarrıflığına 5.000 lira, 26 Ekim 1915'te Halep Vilayeti'ne 100.000 kuruş, 26 Mart 1916'da Suriye Vilayeti'ne 413.400 kuruş, 5 Eylül 1916'da Konya Vilayeti'ne 1.000.000 kuruş, 23 Ekim 1916'da Canik Mutasarrıflığı'na 10.000 lira, 22 Kasım 1916'da Diyarbakır Vilayeti'ne 30.000 lira, 2 Ocak 1917'de Trabzon Vilayeti'ne 30.000 lira, 29 Temmuz 1917'de Musul Vilayeti'ne 4.000 lira, 9 Aralık 1917 tarihinde Urfa Mutasarrıflığı'na 7.500 lira (Sezer 2011, ss.37-38), 19 Ağustos 1331 (1 Eylül 1915)tarihinde İzmit Sancağı'na 100.000 kuruş (Çiçek, 2016, s.1390) gönderildiği dönemin belgelerinde görülmektedir. Görüldüğü üzere sevk ve iskan işinin halledilmesi için Osmanlı Devleti içerisinde bulunduğu ekonomik koşulların zorluğuna rağmen gerekli tedbirleri almaktan kaçınmamıştır. Ancak devlet savaşta olduğu ve zaten mali sıkıntılar çektiği için zaman zaman sıkıntılar da yaşanmamış değildir.

Sevk işlemi başlar başlamaz Osmanlı Hükümetinin aldığı tedbirlerden birisi de Ermenilerin yanlarında götürebilecekleri eşyalarını götürebilmelerinin sağlanmaya çalışılmasıdır. Bu doğrultuda 23 Mayıs 1915 tarihli Erzurum, Van, Bitlis Vilâyetlerine çekilen bir telgrafta Musul, Zor ve Urfa'ya gönderilecek Ermenilerin can, mal güvenliklerinin sağlanması, işlerinin temini, yanlarında götürebilecekleri eşyaları götürebilmelerine imkan tanınması gerektiği belirtilmiştir (BOA, DH.ŞFR, D:53, G:93_001_001).

Sevk işleminden sonra alınan tedbirlerden birisi de Ermenilerin yanlarında götürmeyecekleri malların muhafazaya alınmasıdır. Erzurum Vilayeti'ne yazılan 9 Haziran 1915 tarihli bir telgrafta götürülemeyecek malların kıymetlerinin hükümetçe belirleneceği, açık arttırma usulü ile değer biçileceği, bu nedenle terk edilmiş malların sahipleri adına korumaya alınması gerektiği açıkça ifade edilmiştir (BOA, DH.ŞFR, D:53, G:303_001_001). Adana, Halep, Erzurum, Van, Bitlis gibi çeşitli vilayetlere yazılan telgraflarda boşaltılan köylerin isimleri, gönderildikleri yerler, miktarı gibi hususlarda bilgi verilmesi istenmiştir (BOA, DH.ŞFR, D:53, G:113_001_001).

Nakillerine karar verilen Ermenilerin mallarının muhafazasına ilişkin bir diğer telgraf da Sivas, Trabzon, Elâzığ, Diyarbakır vilayetleriyle Canik Mutasarrıflığı'na çekilen 21 ve 27 Haziran 1915 tarihli telgraflardır. Telgraflarda Liva, vilayet dâhilindeki köy ve kasabalarda bulunan istisnasız bütün Ermenilerin aileleriyle birlikte sevk olunarak Musul Vilayeti ile Urfa ve Zor bölgesine sevk olunacakları ve orada iskân edilecekleri, iskân hakkındaki gerekli talimatın verildiği, gerek sevk sırasında ve gerek sevk edildikleri yerlerde hayat ve mallarının korunması ve işlerinin temininin güzergâhlarındaki idari memurlara ait olduğu, sevk edilen Ermenilerin eşya ve paralarını birlikte götürebilecekleri belirtilmektedir. Ayrıca Ermenilerin yanlarında götürmeyecekleri malların muhafazaya alınması istenmektedir (BOA, DH.ŞFR, D:54, G:87_001_001; BOA, DH.ŞFR, D:54, G:202_001_001). Benzer bir telgraf da Halep ve Maraş Emval-i Metruke Komisyonu Riyaseti'ne çekilen 3 Temmuz 1915 tarihli telgraftır. Telgrafta Ermeni meselesinin halli, Ermenilerin sevk ve iskânlarının temini için gerekli insani gayretin gösterilmesi, emval-i metrukelerinin muhafazası ve sahiplerine iadesi, suiistimallerin önlenmesi ve yerlerine iskân edilecek muhacirler için gerekli tedbirlerin alınması bizzat Nazır tarafından istenmektedir (BOA, DH.ŞFR, D:54, G:426_001_001).

Ayrıca Ermenilerin sevkleri esnasında karşılaştıkları çeşitli zorluk ve kötü muameleleri araştırmak üzere inceleme komisyonları kurulmuştur. Araştırma ve soruşturma komisyonlarına verilen talimatlarla resmi görevliler içinde görevini kötüye kullanan jandarma, polis ve bunların üstü olan amirlerin hakkında yapılan tahkikat sonucunda suçlarının sabit olması durumunda Divan-ı Harbe sevk edilmeleri istenmiştir (Altıntaş 2005:90). Kurulan tahkikat heyeti görevini suistimal edenleri yargılayıp cezalandırmıştır (Çolak, 2018, s.171).

1915 Ekim sonlarında yaklaşan kış şartları dolayısıyla yola çıkarılanlar haricinde yeni sevkîyatların yapılmaması, 25 Kasım 1915 tarihinde sevkîyatın geçici olarak durdurulması, 15 Mart 1916 tarihinde de tamamen durdurulması istenmiştir (Artuç 2008, s.58). Böylelikle 1915

Mayıs'ında başlatılan sevk kararı yaklaşık on ay sonra tamamen durdurulmuştur.

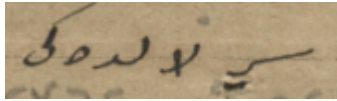
Ermenilere Yönelik Uygulamalar ve Adıyaman Örneği

Yukarıda Birinci Dünya Savaşı'nın başlamasıyla Ermenilerin yaptıkları çalışmalar ve bunlara yönelik alınan tedbirler özetle anlatılmaya çalışıldı. Tabii ki savaşın olağanüstü şartları dahilinde toplumlara tesiri altında bırakan hadiseler meydana gelmiştir. Osmanlı hükümeti, gerekli tedbirleri elbette almak için gereken hassasiyeti göstermiştir. Benzer hadiseler Adıyaman – o dönemde Hısn-ı Mansur Kazası – nda da yaşanmıştır. Burada konuyla ilgili olarak yaşanan hadiseler tespit edilen belgeler ışığında kronolojik olarak ifade edilmeye çalışılacaktır.

Sevk ve nakil kararının alınmasından sonra öncelikli olarak bu bölgede (Malatya, Hısn-ı Mansur ve Besni) kalan Ermeniler de sevke tabi tutulmuştur. 24 Temmuz 1915'te Dahiliye Nezareti'ne gönderilen bir telgrafta Kâhta'dakilerin (Harput, Çemişgezek, Çarsancak, Mazgirt, Hozat, Arapkir, Akçadağ ve Pütürge'dekilerle beraber) tamamen sevk edildikleri, kalan az miktardaki Ermenilerin de on güne kadar sevk olunacakları belirtilmektedir (BOA, DH.ŞFR, D:480, G:141_002_001).

Tabii sevk esnasında Adıyaman'da da bazı olumsuz hadiseler yaşanmıştır. Bu hadiselerden birisi Ermeni kabilelerine saldırıda bulunulmasıdır. Diyarbakır'dan Dâhiliye Nezareti'ne gönderilen 24 Ağustos 1915 tarihli bir telgrafta; Malatya cihetinden gelmekte olan Ermeni kabilisine Siverek aşiretinin saldırdığı, jandarmanın çavuşunun yaralandığı, nahiye müdürü ve karakol efradını ricaate mecbur bıraktıkları, yardımcı kuvvetlerin sevk edildiği, Hısn-ı Mansur'da oturan eşkiya Abdo'nun dört yüz kadar atlı adamıyla Fırat kenarında bulunan bir kabileyi takip ettiği Hısn-ı Mansur kaymakamlığından bildirilerek yardım talebinde bulunulduğu ancak ahvali hazıranın imkân vermemesi sebebiyle durumun Halep vilayetine ve Altıncı ordu kumandanlığına bildirildiği ve kabilenin Zor ve Halep'e naklinin gerçekleştirilmesi için girişimlerde bulunulduğu belirtilmektedir (BOA, DH.ŞFR, D:485, G:38_001_001; BOA, DH.ŞFR, D:485, G:38_001_002; BOA, DH.ŞFR, D:485, G:38_001_001).

Yeri geldiğinde gerekli tedbirlerin alındığı görülmektedir. Dâhiliye Nezareti'ne gönderilen 29 Eylül 1331 tarihli bir belgede Serlal'de* Ermeni kabilelerinin muhafazasında bulunan Hısn-ı Mansur jandarmalarının şiddetli ve umumi hastalık zuhur etmesi sebebiyle sıhhi bir tedbir olmak üzere kasabanın yarım saat mesafeye nakledildiği bildirilmektedir (BOA, DH.ŞFR, D:493, G:53_001_001). Yine Dâhiliye Nezareti'ne gönderilen 29

* Metinde yazılış şekli. Ancak neresi olduğu tespit edilemedi.

Ekim 1915 tarihli bir belgede Kâhta'dan gönderilerek Musul'a sevk edilecek Ermenilerin Urfa'dan değil de Diyarbakır üzerinden sevk edilmeleri gerektiği ifade edilmektedir. Çünkü Urfa, Zor, Halep ve havalisi şark vilayetlerinden gelen Ermenilerle dolu olduğu için buralara daha fazla Ermeni iskânı mümkün değildir. Bu nedenle Musul'a sevklerinin Diyarbakır üzerinden yapılması istenmektedir (BOA, DH.ŞFR, D:495, G:31_001_001; BOA, DH.ŞFR, D:495, G:31_001_002). Bu durum Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'nden çekilen 2 Kasım 1915 tarihli telgrafla Diyarbakır Valiliği'ne de bildirilecektir (BOA, DH.ŞFR, D:57, G:245_001_001).

Burada üzerinde durmaya çalıştığımız asıl husus her fırsatta dile getirilen sözde “soykırım” iddialarının mesnetsiz olduğunu ortaya koymaya çalışmaktır. “Parça bütünü habercisidir” esasından hareketle bunu o dönemde Adıyaman'da cereyan eden iki örnekten hareketle anlatmaya çalışacağız. Birinci örnek Kâhta Kaymakamı Hakkı Bey, ikinci örnek ise Besni Kaymakamı Edhem Kadri Bey'in görevden azledilmesidir. Zira adı geçen iki kaymakam da Ermenilere yönelik yaptıkları haksızlıklar karşısında görevlerinden alınmış ve Divan-ı Harp'te yargılanmışlardır. Bu iki olay Osmanlı Devleti'nin konuya gösterdiği hassasiyeti ortaya koyması açısından önemlidir.

Yukarıda sevke tabi tutulan Ermenilerin güney bölgelerine gönderilmesi şeklinde karar alındığı belirtilmişti. Genellikle Erzurum'dan yola çıkarılan Ermeni kabileleri önce Malatya'ya oradan da Urfa üzerinden güney bölgelerine gönderilmekteydi. Bu Ermeni kabilelerinin sevkine ise Adıyaman Kaymakamı Mehmet Bey görevlendirilmiştir. Yine bir Ermeni kabilisinin sevk sırasında Kâhta Kaymakamı Hakkı Bey, Malatya'dan yola çıkarılan Erzurum Ermeni kabilisini sevk memur Hısn-ı Mansur Kaymakamından bir emir ve yetkiye sahip olmayarak almak için görev yerini terk ederek harekete geçecek ve aralarında tartışma yaşanacaktır. Akabinde de Hısn-ı Mansur Kaymakamından kabileyi devralacaktır. Kafile üç gün boyunca dağ başında bırakılacak, para ve değerli eşyaları gasp edilecek, kabilenin perişan olmasına neden olacaktır. Ayrıca toplanan paralardan yalnızca on bin kuruş kadarının mal sandığına teslim edildiği Tahkikat Heyeti Komisyonu Başkanı Mazhar Bey tarafından tespit edilecektir. Dâhiliye Nazırı Talat Bey, 29 Aralık 1915 tarihinde Elazığ Vilayeti'nden konunun araştırılmasını isteyecektir (BOA, DH.ŞFR, D: 59, G:146_001_001). Ancak öncesinde Elazığ Valiliği'ne çekilen bir telgrafta "Malatya Mutasarrıf-ı sabıkı Reşid ve Hısn-ı Mansur Kaymakamı Mehmet Beylerin Ermeni işlerindeki hareketleri sebebiyle Divan-ı Harb'e tevdileri" denilerek Hısn-ı Mansur Kaymakamı Mehmet Bey'in görevden alınmasına karar verilecektir (BOA, DH.ŞFR, D:58, G:278_001_001). Daha sonrada Kâhta Kaymakamı Hakkı Bey'in Divan-ı Harbe verilmesinin münasip olacağı belirtilecektir (BOA, DH.ŞFR, D:503, G:63_001_001).

6 Ocak 1916 tarihinde Elazığ Vilayetine çekilen bir telgrafta Kâhta Kaymakamı Hakkı Bey'in Ermenilerin sevki esnasında ki ahval ve hareketlerinden dolayı Divan-ı Harb-i Örfiye verildiği heyet-i tahkikiye reisi Mazhar Bey'e tebliğ edildiği ancak azl edilmesinin Divan-ı Harb-i Örfinin vereceği karara bağlı olduğundan şimdiden işten el çektirilmesine karar verildiği belirtilecektir (BOA, DH.ŞFR, D: 59, G:235_001_001; BOA, DH.ŞFR, D: 59, G:236_001_001).

İşten el çektirilen yalnızca Kâhta Kaymakamı Hakkı Bey değildir. Benzer bir hadise de Besni Kaymakamı Edhem Kadri Bey'in görevden alınmasıdır. Diyarbakır'dan Dahiliye Nezareti'ne gönderilen 31 Kanun-ı evvel 1331 (13 Ocak 1916) tarihli telgrafta Mamuretülaziz vilayetinde Malatya sancağına merbut Besni kazası kaymakamı Edhem Kadri Bey'in mahalli emvali metruke komisyonu riyasetini de deruhte etmiş olduğu halde mahali ahire sevk olunan Ermenilerin emvali metrukesinden mühim zaiyata ve suistimallere sebep olduğu, dört yüz kadar hane ile 128 dükkan olmasına karşın 8-10 hane ile 10 kadar dükkanı mühürlediği, diğer emlakı böyle bir muamele ve murakabe altına almadığı, gerekli defterleri tutmadığı, satış işlemlerini heyet önünde yapmayarak yolsuzluğa müsait bir tarzda hareket ettiği, mahalli memurların emval-i metrukenin müzayedesine iştirak etmemesine dair Padişahın telgrafına rağmen aykırı hareket ettiği, en mühim ve ekseri kısmının büyük miktarda eşya mübaaya etmelerine ve kendisinin dahi bizzat müzayede ve mübaya-i emvale iştirak eylediği, halkın değerinin altında eşya almasına göz yumduğu, müzayedeye fesat karıştırıldığı, veresiye adı altında 13.232 Kuruşluk eşya satıldığı halde parasının ödenmediği ve ödemenin ertelendiği, toplanan hayvanlardan dört yüz kadarının kaybına sebep olduğu, kendisi ve hayvanları için bazı malları parasız aldığı, Ermenileri zarara uğrattığı gibi gerekli tedbirleri almadığı ve görevini suistimal ettiği yapılan tahkikat neticesinde anlaşıldığından Edhem Kadri Bey'in divan-ı örfiye verilmesine müsaade edilmesi Diyarbakır Heyet-i Tahkikiye Reisi Mazhar Bey tarafından istenecektir (BOA, DH.ŞFR, D:505, G:31_001_001-010). Akabinde de 2 Şubat 1916 tarihli bir başka telgrafta Edhem Kadri Bey'in Ermeni işlerindeki suistimallerinden dolayı divan-ı harbe verilmesi gerektiği ifade edilecektir (BOA, DH.ŞFR, D:507, G:105_001_001). Bunun üzerine Talat Bey tarafından Mazhar Bey'e gönderilen 1 Mart 1916 tarihli cevabi telgrafta Besni Kaymakamı Edhem Kadri Bey'in bildirilen ahval ve harekât-ı gayri layıkasına binaen divan-ı harbi örfiye verilmesinin uygun olduğu belirtilecektir (BOA, DH.ŞFR, D:61, G:160_001_001). Aynı şekilde Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'nden Mamuretülaziz Vilayeti'ne çekilen 1 Mart 1916 tarihli telgrafta "*Ermeni işlerinde memurların su-i istimaline göz yumduğu ve bazı eşyaları parasız aldığı tahkikat neticesinde ortaya çıkan Besni Kaymakamı Edhem Kadri Bey'in Divan-ı Harb'e gönderilmesi*

kararlaştırılmıştır” bilgisi paylaşılacaktır (BOA, DH.ŞFR, D:61, G:165_001_001).

Yapılan değerlendirmeler sonrasında Besni kazası kaymakamı Edhem Kadri Bey'in Ermeni işlerinde vukua getirdiği ahval ve hareketlerden dolayı görevinden azledilmesi 15 Mart 1916 tarihli telgrafla Dâhiliye Nazırı Talat Bey tarafından istenecek (BOA, İ.DUİT, D:114, G:1_002_001) ve Edhem Kadri Bey memurun nizamnamesinin 27.maddesi gereği görevinden azledilecektir (BOA, İ.DUİT, D:114, G:1_001_001; BOA, BEO, D:4404, G:330271_001_001).

Elbette görevlerinden azledilenler Kâhta ve Besni Kaymakamlarından ibaret olmayıp görevlerini ihmal edenler divan-ı harplerde yargılanmış ve çeşitli cezalara çarptırılmışlardır. Yalnızca bir bilgi vermesi bakımından Dâhiliye Nezareti'nden Hâriciye Nezareti'ne gönderilen 19 Şubat 1916, 12 Mart 1916 ve 22 Mayıs 1916 tarihli gizli yazıların ekinde yer alan listelere göre Divan-ı Harpte yargılananların vilayetlere göre dağılımı şu şekilde belirtilmektedir. Amasya 2, Ankara 148, Bitlis 29, Canik 89, Diyarbakır 70, Eskişehir 29, Halep 56, Hüdavendigâr 21, İzmit 28, Kayseri 146, Konya 16, Mamuratü'l-aziz 249, Niğde 8, Sivas 579, Suriye 27 ve Urfa 170 olmak üzere toplam 1.667 kişi yargılanmıştır. 1916 yılı ortalarına kadar Divan-ı Harplerde yapılan yargılamaların sonucu verilen cezalar ve mahkemelerin safahatı ise şu şekildedir: İdam 67, muhtelif hapis cezası 524, kürek, para, kalebent, pranga ve sürgün cezası 524, berat ve yargılama reddi 227, mahkeme devam etmekte ve inceleme aşamasında 109, velisine teslim 4 ve hakkında henüz bir işlem yapılamayan 674'tür (Sezer 2011, s.50).

Sadece Besni ve Kâhta kaymakamları görevden alınmamış başka konularda da gerekli tedbirler alınma yoluna gidilmiştir. Örneğin Şura-yı Devlet Reisliği'ne gönderilen 28 Ekim 1917 tarihli bir telgrafta Musul'a sevk edilmekte bulunan *“Ermeni kafilesine taarruzla para ve eşyasını gasp eden Samsat Köyü'nden Bedirağa oğlu Süleyman ve rüfekası haklarındaki tahkikatın merci-i ilgası hususunda Hısn-ı Mansur kazası bidayet mahkemesince divan-ı harb-i örfiye bu meyandaki evrak takımıyla leffen irsal”* kılındığı ve gereğinin yapılması gerektiği ifade edilmektedir (BOA, ŞD, D:3203, G:50_003). Bir diğer örnek ise tehcirden dönen Ermenileri korumaya yönelik yapılan girişimdir. Emniyet-i Umumiye Müdüriyeti'nden Mamuretülaziz Valiliği'ne çekilen 21 Ekim 1919 tarihli telgrafta Pötürge, Kâhta ve Hısn-ı Mansur kazaları ahalisinden olup, tehcirden dönen Süryanî-i kadim fertlerinin öldürülüp mallarının yağmalandığı haberleri üzerine Süryani patrikliği konunun araştırılmasını isteyecek ve adliye nezareti derhal olayın faillerinin yakalanmasını, bu gibi olayların men edilmesini ve derhal tahkikat yapılarak sonucun bildirilmesini isteyecektir (BOA, DH.ŞFR, D:104, G:63_001_001). Osmanlı Devleti'nin gerek savaş sırasında gerekse sonrasında Ermenileri

korumaya yönelik her türlü tedbiri alma yoluna gittiği açıkça görülmektedir. Bu örneklerden hareketle soykırım uygulandığı görüşü kendiliğinden etkisiz kalmaktadır.

SONUÇ

I.Dünya Savaşı'nın başlamasıyla birlikte 3 Ağustos 1914'te seferberlik ilan eden Osmanlı Devleti, tarafsızlığını ilan etmiş ve bu tarafsızlık ancak üç ay kadar sürdürülebilmiştir. Osmanlı Devleti, 1914 Ekim sonunda Rus limanlarının topa tutulmasıyla I. Dünya Savaşı'na girmiştir. Savaşa girmesiyle beraber bunu bir fırsat olarak değerlendirmek isteyen Ermeniler harekete geçmiştir. Osmanlı Devleti de gerekli tedbirleri alma yoluna gitmiştir.

Osmanlı Devleti, yaşanan gelişmeler doğrultusunda öncelikli olarak Ermeni ileri gelenleriyle çeşitli görüşmeler yapmış ancak bu işe yaramayınca caydırıcı bir önlem olmak üzere sorun çıkaran Ermeni elebaşlarından bir kısmını 24 Nisan'dan itibaren tutuklatmıştır. Fakat tutuklama caydırıcı olmayınca Osmanlı Devleti, çağdaşı olan diğer ülke yönetimlerinin de almış olduğu gibi daha sert tedbirlere başvurmuş ve topraklarında yaşayan Ermenilerin bir kısmını sevke tabi tutmuş ve sevk esnasında gerekli tüm önlemleri almaya çalışmıştır. Sevk edilenlerin can ve mal güvenliklerinin sağlanması, güzergâh boyunca ve konaklamaları sırasında bütün ihtiyaçlarının devletçe karşılanması, sevk sırasında emirlere karşı gelen veya görevini ihmal edenlerin en şiddetli şekilde cezalandırılması ve bunun için inceleme komisyonlarının kurulması Osmanlı Devleti'nin konuya ilişkin hassasiyetini açıkça ortaya koymaktadır. Kaldı ki sevk ve iskân kanununda herhangi bir etnik unsura yer verilmediği gibi tüm Ermeniler de sevke tabi tutulmamış, zararsız olarak addedilenler bunun dışında bırakılmıştır. Ayrıca sevk işlemi kısa bir süre sonra durdurulmuştur. Savaşın sonlarına doğru sevk edilenlerin geri dönüşleri için de azami gayret gösterilmiştir. Ancak savaşın olağanüstü koşullarında bazı istenmeyen olayların olmasını da gayet tabii karşılamak gerekir.

Osmanlı ricali, sevk esnasında veya sonrasında Adıyaman örneğinde de anlatılmaya çalışıldığı üzere gerekli tüm önlemleri alma yoluna gitmiş ve görevlerini aksatanları veya kötüye kullananları affetmeyerek gerekli cezai müeyyideleri uygulamaya çalışmıştır. Adıyaman özelinde Besni ve Kâhta kaymakamlarının görevlerinden azledilmeleri bunun en basit göstergesidir. Ayrıca burada dikkat çeken hususlardan birisi de Ermenilerin hayatlarına kast olmayıp daha ziyade mallarına ve paralarına yönelik girişimler olmasıdır. Kaldı ki alınan tüm önlemlerin Ermenileri korumaya yönelik olduğu açıkça görülmektedir. Dolayısıyla bu tarz uygulamalar karşısında yapılanları bugün bazı çevrelerin ifadesiyle "soykırım" olarak tanımlamak ne tarihi gerçeklerle ne de ahlaki değerlerle bağdaşmamaktadır.

Bugün sözde soykırım iddialarının gerçeği yansıtmaması bir yana ülkemizin uluslararası arenada her fırsatta karşısına çıkarılan bu sorunun çözümü için meseleyi sadece ilgili tarafların tarihçilerine bırakmak en doğru yol olacaktır.

KAYNAKÇA

A) Arşiv Belgeleri: Başbakanlık Osmanlı Arşivi (BOA), (D: Dosya, G: Gömlek No)

Babıâli Evrak Odası: BEO

D:4404, G:330271_001_001

Dâhiliye Nezareti, Şifre Kalemi: DH. ŞFR,

D: 59, G:146_001_001	D: 59, G:235_001_001
D: 59, G:236_001_001	D:104, G:63_001_001
D:480, G:141_002_001	D:485, G:38_001_001
D:485, G:38_001_001	D:485, G:38_001_002
D:493, G:53_001_001	D:495, G:31_001_001
D:495, G:31_001_002	D:503, G:63_001_001
D:505, G:31_001_001-010	D:507, G:105_001_001
D:52, G:282_001_001	D:52, G:96_001_001
D:52, G:96_001_002	D:52, G:96_001_003
D:53, G:113_001_001	D:53, G:303_001_001
D:53, G:93_001_001	D:54, G:10_001_001
D:54, G:202_001_001	D:54, G:426_001_001
D:54, G:87_001_001	D:54, G:9_001_001
D:54-A, G:252_001_001	D:55, G:18_001_001
D:55, G:19_001_001	D:55, G:20_001_001
D:55-A, G:77_001_001	D:56, G:27_001_001
D:57, G:245_001_001	D:58, G:278_001_001
D:61, G:160_001_001	D:61, G:165_001_001
D:62, G:21_001_001	

İradeler, Dosya Usulü: İ. DUİT

D:114, G:1_001_001 D:114, G:1_002_001

Meclis-i Vükela Mazbataları: MV

D:198, G:24_001_001

Şuray-ı Devlet: ŞD

D:3203, G:50_003

B) Resmi Yayınlar

KARACAKAYA, R.-vd, (1995). *Osmanlı Belgelerinde Ermeniler (1915-1920)*, Ankara: Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayınları.

C) Kitap, Makale ve Bildiriler

- ALTINTAŞ, A. (2005). "Osmanlı İmparatorluğu'nun Tehcir Kararı Alması ve Uygulaması", *Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, VII(1), 77-99
- ARTUÇ, N. (2008). "1915 Ermeni Olaylarına Farklı Bir Bakış", *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 54-65
- ÇİÇEK, K. (2016). "İzmit Ermenileri: Osmanlı Arşiv Belgeleri Işığında Raymond Kevorkian'ın Tezlerine Bir Reddiye", *Uluslararası Gazi Süleyman Paşa ve Kocaeli Tarihi Sempozyumu-III*, 3, İzmit, 1383-1392
- ÇİÇEK, K. (2010), "Osmanlı Ermenilerinin 1915'teki Tehciri: Bir Değerlendirme", *Gazi Akademik Bakış*, 3(6), 1-14.
- ÇOLAK, M. (2018). *Komitenin Ruhu Talat Paşa*, İstanbul: Yeditepe Yayınları.
- SEZER, C. (2011). "Osmanlı Devleti'nin Sevk Sırasında Ermenilere Yönelik Uygulamaları (1915-1917)", *Cumhuriyet Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 7(13), 30-53

D) Gazeteler

- Takvim-i Vakayi (1331), "*Vakt-i seferde icraat-ı hükümete karşı gelenler için cihet-i askerîyece ittihaz olunacak tedâbir hakkında kanun-ı muvakkat*", 19 Mayıs, Numru, 2189, s.1

E) İnternet Siteleri

- Türk Dil Kurumu: Sözlük. (n.d.). Erişim Tarihi: 20 Nisan 2019,
<http://sozluk.gov.tr/>.

YAZIM KURALLARI

1. Yazılar, 16X24 özel boyutlu sayfa yapısında MS Word uyumlu programda Times New Roman yazı karakterinde 10 punto olarak yazılmalıdır.
2. Başlık, 11 punto, bold ve büyük harf olmalıdır. Ortadan hizalı olmalıdır. Hemen altında öz yer almalıdır. Öz 9 punto olmalıdır ve paragraf girintisi olmamalıdır. Sonrasında İngilizce başlık 11 punto, bold ve sadece baş harfleri büyük yazılmalıdır. Hemen altında abstract 9 punto olarak paragraf girintisi olmadan yer almalıdır. Öz 150-200 kelime arasında olmalıdır. Anahtar kelimeler 9 punto ve ilk harfleri büyük olmalıdır. Metinde ana ve ara başlıklar kullanılabilir. Ana başlıklar 11 punto, büyük harf ve koyu olarak ortalanmış; ara başlıklar 10 punto, ilk harfleri büyük olacak şekilde küçük yazılmalı ve ortalanmış olmalıdır. Başlıklar ve paragrafların arasında (önce ve sonra) 6 nk aralık bırakılmalıdır. Metnin tamamı tek satır aralığında olmalıdır.
3. Yazar adı ve soyadı, ana başlığın (Türkçe) hemen altında 6 nk boşluk bırakıldıktan sonra 10 punto, bold ve sağa yaslı olarak yazılmalıdır. Yazar isminin sonunda vereceği sembol dipnotla bilgilerini girmelidir. Burada hiyerarşik olarak üniversite/fakülte/bölüm sıralamasına riayet etmeli ve ayrıca unvan kullanılmamalıdır.
4. Metin, 10 punto, iki yana dayalı olmalıdır. Üstten: 3 cm, Alttan: 2,5 cm, Sağdan: 2,5 cm, Soldan: 2,5 cm boşluk bırakılmalıdır. Cilt payı 0,5 olmalıdır. Paragraf aralığı önce ve sonra 6 nk, satır arası tek olmalıdır. Paragraf girintisi 1 cm olmalıdır.
5. Üstbilgi-Altbilgi, metin üstbilgi kısmında çift sayfaya yazarın adı ve soyadı; tek sayfaya makalenin başlığı, 8 punto olarak yazılmalıdır. Şayet başlık uzun olursa yazar tarafından kısaltılmış hali yazılmalıdır. Üstbilgi: 3 cm, Altbilgi: 1,25 cm olarak ayarlanmalıdır.
6. Sayfa numaraları makalenin ilk sayfasında olmayacak şekilde alt bilgi içerisinde ortadan 8 punto olarak verilmelidir.
7. Alıntılar, 3 satırı geçtiğinde baştan ve sondan 1 cm içeri alınarak, blok halinde verilmelidir. Tırnak içerisinde ve italik olarak yazılmalıdır. Metin puntosundan bir punto küçük verilmelidir. 3 satırdan az olan alıntılar ise metin içerisinde, italik verilebilir.
8. Kaynağa yapılan gönderiler, metin içerisinde gösterilmelidir. (Yazar Soyadı, Eser Yılı; Eser Sayfası) şeklinde olmalıdır.
9. Her yazının sonuç ve değerlendirme kısmından sonra yazar, makale yazımında kullandığı eserleri kaynakça oluşturarak belirtmelidir.

Kaynakça yazımında, yazar soyadına göre ve alfabetik olarak verilmesi erişilebilirlik açısından daha uygundur.

10. Kaynakça APA (6.0) sistemine göre yapılmalıdır. Aşağıda bir örneği bulunmaktadır. Ayrıca linkte detaylı bilgiler yer almaktadır.
<https://apastyle.apa.org/>

KAYNAKÇA GÖSTERİMİ

Tek yazarlı kitap: SOYADI, A. (Yıl), *Kitabın Adı (İtalik)*, Şehir: Yayınevi.

Örnek: BORTON, H. (1970), *Japan's Modern Century*, New York: The Ronald Press Company.

Birden çok yazarlı kitap: SOYADI, A., SOYADI, A., SOYADI, A. (Yıl), *Kitabın Adı (İtalik)*, Şehir: Yayınevi.

Örnek: NIVISION, D., WRIGHT, A., ve BARY, W. (1959), *Confucianism in Action*, Stanford: Stanford University Press.

Kitap bölümü: SOYADI, A. (Yıl), Bölümün başlığı, Editörün A. SOYADI içinde, *Kitabın Adı (İtalik)* (s. sayfa aralığı) Şehir: Yayınevi.

Örnek: WATSON, J.(1998), Engineering Education in Japan After the Iwakura Mission, I. Nish içinde, *The Iwakura Mission in America and Europe: A New Assessment* (s. 108-112), Surrey: Japan Library.

Dergi makalesi: SOYADI, A. (Yıl), Makalenin başlığı, *Derginin adı (İtalik)*, Cilt(Sayı), syf.

Örnek: HOLMES, S. (2004), An Extraordinary Odyssey: The Iwakura Embassy Translated, *London Review Journal*, 59(1), 83-119.

İnternet Alıntısı: SOYADI, A. (Yıl), *Başlık (İtalik)*, ... tarihinde ... sitesi: ... adresinden alındı.

Örnek: NARANGO, L. (2000), *Japan's Modernization: The Iwakura Mission to Scandinavia in 1873*, 18 Şubat 2017 tarihinde Aarhus Üniversitesi:
http://kontur.au.dk/fileadmin/www.kontur.au.dk/OLD_ISSUES/pdf/kontur_02/li_narangoa.pdf adresinden alındı.

WRITING RULES

1. Manuscripts should be typed in Times New Roman font 10 point in MS Word compatible program in 16x24 custom size page structures.
2. The title must be 11 pt, bold and uppercase. It must be aligned. It should take place directly underneath. The essence must be 9 pt and should not be a paragraph indent. Afterwards the English title should be 11 pt, bold and only capitalized. It should be placed immediately below the abstract 9 pt without paragraph indentation. The essence should be between 150-200 words. Key words should be 9 pt, bold. Main and intermediate headings can be used. Main titles are centered in 11 pt, capital letters and bold; intermediate titles should be 10 pt, lower case and centered. Between headings and paragraphs (before and after) 6 nk intervals should be left. The entire text should be in single line range.
3. Author name and surname must be written in bold and on the right side with bold font after leaving 6 nk blank space under heading (Turkish). A footnote should be given below the page with a special footnote sign, and the title, work address and e-mail information should be written.
4. The text should be 10 pt and justified. From the top: 3 cm, from the bottom: 2.5 cm, from the right: 2.5 cm, from the left: 2.5 cm space should be left. The margin should be 0.5cm. Paragraph spacing must be between 6 nk, before and after the line. Paragraph indentation should be 1 cm.
5. Header-Footer, double-page author name and surname in the text header; the title of the article on one page should be written in 8 points. If the title is long, the abbreviated form should be written by the author. Header: 3 cm, Footer: 1.25 cm.
6. The page numbers should be given as 8 points in the footer, not on the first page of the article.
7. Quotations should be given as a block, starting from the beginning when the 3 lines are passed and written 1 cm intend. It should be written in quotation marks and italic. Text should be 9pt. Cites with less than 3 lines can be given in italics.
8. Submissions to the source must be shown in the text. (Author's Last Name, Year, Page Number).
9. After each article's outcome and evaluation section, the author should indicate the works he/she use in writing the article by creating a bibliography.
10. Bibliography should be prepared according to APA 6th Edition. You can click on the cite for the format. <https://apastyle.apa.org/>

ETİK SORUMLULUK VE POLİTİKALAR

Alnteri Sosyal Bilimler Dergisi'ndeki yayın süreci, nitelikli bilginin tarafsız, etkili ve saygın bir şekilde gelişmesine ve okuyucularına dağıtılmasına yardımcı olmaktadır. Bu amaçla yürütülen süreçler, yazarların ve yazarları destekleyen kurumların yapmış oldukları çalışmalara doğrudan etki etmektedir. Hakemli çalışmalar, bilimsel yöntemi somutlaştıran ve destekleyen çalışmalardır. Bu yüzden süreç içinde yer alan her unsurun (yazar, okuyucu, araştırmacı, yayıncı, hakem ve editör) etik ilkelere uyması ve etik sorumluluğu üzerlerinde hakkıyla taşıması çok önemli olmaktadır. Alnteri Sosyal Bilimler Dergisi yayın etiği kapsamında yukarıda saydığımız unsurların aşağıdaki etik sorumluluklara azami ölçüde dikkat etmesi gerekmektedir.

Yazarların Etik Sorumlulukları

Alnteri Sosyal Bilimler Dergisi'ne çalışma gönderen yazarların aşağıdaki etik şartlara uyması beklenmektedir.

- Dergiye gönderilen çalışmaların özgün olması gerekmektedir.
- Yazarların başka çalışmalardan yararlanmaları veya başka çalışmaları kullanmaları durumunda eksiksiz ve doğru bir biçimde atıfta bulunmaları ve/veya alıntı yapmaları gerekmektedir.
- Çalışma oluşturulurken çalışmanın içeriğine entelektüel anlamda katkı sağlamayan kişiler yazar olarak belirtilmemelidir.
- Yazarlar kullanılan verilerin kullanım haklarına, araştırma/analizlerle ilgili gerekli izinlere sahip olduklarını veya deney yapılan deneklerin rızasının alındığını gösteren belgeye sahip olmalıdır.
- Yazarların yayınlanmış, erken görünüm veya değerlendirme aşamasındaki çalışmasıyla ilgili bir yanlış ya da hatayı fark etmesi durumunda, dergi editörünü veya yayıncıyı bilgilendirme, düzeltme veya geri çekme işlemlerinde editörle işbirliği yapma yükümlülüğü bulunmaktadır.
- Başka bir dergide yayınlanmış bir çalışma Alnteri Sosyal Bilimler Dergisi'ne gönderilemez.
- Yazarlar, çalışmalarını aynı anda birden fazla dergiye gönderemez. Önceki başvuru sona ermeden yeni bir başvuru yapılamaz.

-Değerlendirme süreci başlamış bir çalışmanın yazar ekleme, yazar sırası değiştirme, yazar çıkartma gibi yazar sorumluluklarının değiştirilmesi teklif edilemez.

Editörlerin Etik Sorumlulukları

Editörler, Alnteri Sosyal Bilimler Dergisi'nde yayınlanan her makaleden sorumludur. Editörler, bu sorumluluk bağlamında aşağıdaki etik sorumluluklara uymak zorundadırlar.

-Yazarların ve okuyucuların bilgiye olan ihtiyaçlarını gidermeye çabalamak

-Sürekli olarak derginin gelişimine katkı sağlamak

-Dergide yayınlanan çalışmaların kalitesinin nasıl daha iyi olabileceği üzerine kafa yormak

-Düşünce özgürlüğünü desteklemek ve düşünce özgürlüğüne sınır getirmemek

-Akademik açıdan bütünlüğü sağlamak

-Fikri mülkiyet hakları ve etik standartlardan taviz vermeden iş süreçlerini devam ettirmek

-Düzeltilme, açıklama gerektiren konularda yayın açısından açıklık ve şeffaflık göstermek

Hakemlerin Etik Sorumlulukları

Alnteri Sosyal Bilimler Dergisi'nde yayınların nesnel ve bağımsız olarak değerlendirilmesini ve yayın kalitesini doğrudan etkileyen kör hakemlik sistemi uygulanmaktadır. Alnteri Sosyal Bilimler Dergisi değerlendirme süreci çift taraflı kör hakemlik ilkesiyle yürütülür. Hakemler yazarlar ile doğrudan iletişime geçemez, değerlendirme ve yorumlar dergi yönetim sistemi aracılığıyla iletilir. Bu süreçte değerlendirme formları ve tam metinler üzerindeki hakem yorumları editör aracılığıyla yazarlara iletilir. Bu bağlamda Alnteri Sosyal Bilimler Dergisi için çalışma değerlendiren hakemlerin aşağıdaki etik sorumluluklara sahip olması beklenmektedir.

-Sadece uzmanlık alanlarına uygun olan çalışmaların hakemliğini almak

-Değerlendirmelerini tarafsızlık ve gizlilik içeriğinde yürütmek

-Değerlendirme sürecinde çıkar çatışması ile karşı karşıya olduğunu düşünürse, çalışmayı incelemeyi reddederek, dergi editörünü bilgilendirmek

-Gizlilik ilkesi dolayısıyla inceledikleri çalışmaları değerlendirdikten sonra imha etmek ve inceledikleri çalışmaların sadece nihai biçimlerini çalışmalar yayımlandıktan sonra kullanmak

-Değerlendirmeyi nesnel bir şekilde sadece çalışmanın içeriği ile ilgili olarak yapmak ve milliyet, cinsiyet, dini inançlar, siyasi inançlar ve ticari kaygıların değerlendirmeye etki etmesine izin vermemek

-Değerlendirmeyi nazik ve yapıcı bir üslupla yapmak; düşmanlık, hakaret, iftira içeren öznel yorumlardan sakınmak

-Değerlendirmeyi kabul ettikleri çalışmayı zamanında ve yukarıdaki etik sorumlulukları baz alarak gerçekleştirmek

Yayıncının Etik Sorumlulukları

Kar amacı gütmeyen bir dergi olan Alinteri Sosyal Bilimler Dergisi, bu alanda yayınladığı çalışmalarla bilim dünyasına katkılar sunmak ve okuyucuların nitelikli yayınlarla buluşmasına olanak sağlamak amacıyla çıkartılmaktadır. Bu bağlamda, Alinteri Sosyal Bilimler Dergisi aşağıdaki etik sorumlulukların bilinciyle hareket etmektedir.

-Editörler, Alinteri Sosyal Bilimler Dergisi'ne gönderilen çalışmaların tüm süreçlerinden sorumludur. Bu çerçevede ekonomik ya da politik kazançlar göz önüne alınmaksızın karar verici kişiler editörlerdir.

-Dergi, bağımsız editör kararı oluşturulmasını taahhüt eder.

- Alinteri Sosyal Bilimler Dergisi'nde yayınlanmış her makalenin mülkiyet ve telif hakkını korur ve yayınlanmış her kopyanın kaydını saklama yükümlüğünü üstlenir.

-Dergi, editörlere ilişkin her türlü bilimsel suistimal, atıf çeteciliği ve intihalle ilgili önlemleri alma sorumluluğuna sahiptir.

Etik Olmayan Bir Durumla Karşılaşırsanız

Alinteri Sosyal Bilimler Dergisi'nde yukarıda bahsedilen etik sorumluluklar ve dışında etik olmayan bir davranış veya içerikle karşılaşırsanız lütfen alinterisosyalbilimler@gmail.com adresine e-posta yoluyla bildirin.

PUBLICATION ETHICS

The publication process at Alnteri Journal of Social Sciences is the basis of the improvement and dissemination of information objectively and respectfully. Therefore, the procedures in this process improves the quality of the studies. Peer-reviewed studies are the ones that support and materialize the scientific method. At this point, it is of utmost importance that all parties included in the publication process (authors, readers and researchers, publisher, reviewers and editors) comply with the standards of ethical considerations. Alnteri Journal of Social Sciences expects all parties to hold the following ethical responsibilities.

The following ethical duties and responsibilities are written in the light of the guide and policies made by [Committee on Publication Ethics \(COPE\)](#).

For Authors

The authors who submit their manuscripts to Alnteri Journal of Social Sciences are expected to comply with the following ethical responsibilities:

Author(s) must submit original studies to the journal. If they utilize or use other studies, they must make the in-text and end-text references accurately and completely.

People who have not contributed to the study at the intellectual level should not be indicated as author.

If the manuscripts submitted to be published are subject of conflicting interests or relations, these must be explained.

During the review process of their manuscripts, author(s) may be asked to supply raw data. In such a case, author(s) should be ready to submit such data and information to the editorial and scientific boards.

Author(s) should document that they have the participants' consent and the necessary permissions related with the sharing and research/analysis of the data that are used.

Author(s) bears the responsibility to inform the editor of the journal or publisher if they happen to notice a mistake in their study which is in early release or publication process and to cooperate with the editors during the correction or withdrawal process.

Authors cannot submit their studies to multiple journals simultaneously. Each submission can be made only after the previous one is completed. A study published in another journal cannot be submitted to Alnteri Journal of Agricultural Sciences.

Author responsibilities given in a study (e.g.: adding an author, reordering of author names) whose review process has begun cannot be changed.

Ethical Responsibilities of Reviewers

The fact that all manuscripts are reviewed through "Blind Review" has a direct influence on the publication quality. This process ensures confidentiality by objective and independent review. The review process at Alinteri Journal of Social Sciences is carried out on the principle of double blind review. Reviewers do not contact the authors directly, and the reviews and comments are conveyed through the journal management system. In this process, the reviewer views on the evaluation forms and full texts are assigned to the author(s) by the editor. Therefore, the reviewers doing review work for Alinteri Journal of Social Sciences are supposed to bear the following ethical responsibilities:

Reviewers must

- agree to review only in their subject of expertise.
- review in an unbiased and confidential manner.
- inform the editor of the journal if they think that they encounter conflict of interests and decline to review the manuscript during the review process.
- dispose the manuscripts they have reviewed in accordance with the principle of confidentiality after the review process. Reviewers can use the final versions of the manuscripts they have reviewed only after publication.
- review the manuscript objectively and only in terms of its content and ensure that nationality, gender, religious and political beliefs, and economic apprehension do not influence the review.
- review the manuscript in a constructive and kind tone, avoid making personal comments including hostility, slander and insult.
- review the manuscript they have agreed to review on time and in accordance with the ethical rules stated above.